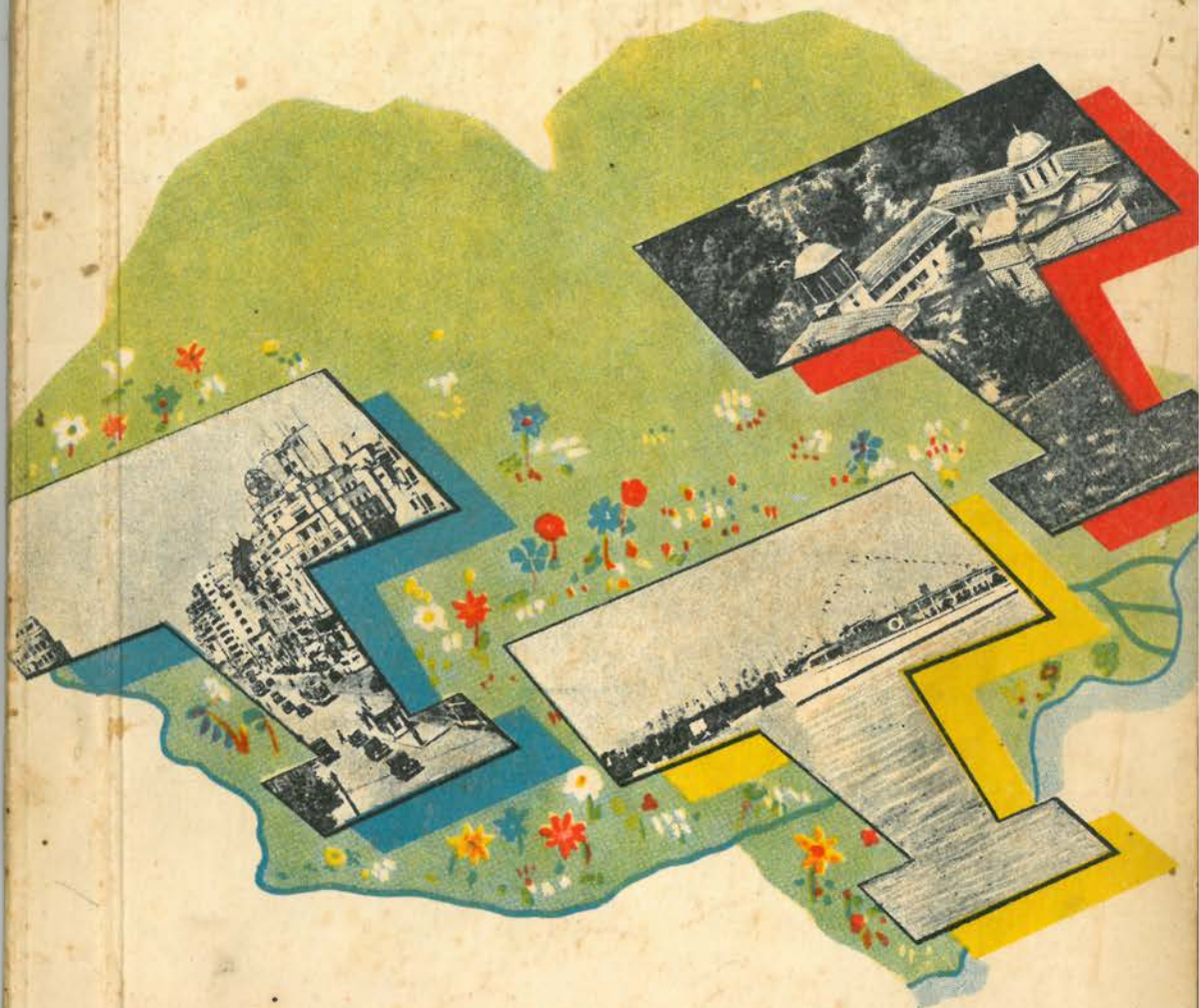

ROMÂNIA

GEOGRAFIE

PENTRU CLASA A III-a. PRIMARĂ

MINISTERUL CULTURII NAȚIONALE ȘI AL CULTELOR

GEOGRAFIA ROMÂNIEI

PENTRU

CLASA A III-a PRIMARĂ

*«Copii! Dați Patriei
tot ce e mai bun în voi!»*

Mareșalul Antonescu

— 1942 —

EDITURA CASEI ȘCOALELOR ȘI A CULTURII POPORULUI

161907
161907
Apus
Răsărit
R. P.

ROYALTY
ROMANIA

IMPRIMERIILE «EMINESCU» S. A. R. — BUCUREȘTI
Strada Inginer Anghel Saligny No. 2

M. S. REGELE MIHAI I

M. S. REGINA MAMĂ ELENA

TARA. REGE. CONDUCATOR

MAREȘALUL I. ANTONESCU
CONDUCĂTORUL STATULUI

DESPRE ORIZONT.

1. **Zare și Orizont.** Plimbându-ne pe afară, vedem deasupra noastră pânza albastruie a cerului, dincolo de care nu mai putem zări nimic.

La câmp, privirea poate răzbate nestingherită, în toate părțile, până departe. Cerul se arcuește pe dea-

Bunicul și nepoții privesc în zare.

supra și ia înfățișarea unei bolți uriașe, ale cărei margini, par că se sprijină de fața pământului.

Marginea rotundă a bolții cerești, dincolo de care vederea noastră nu mai poate răzbate și unde ni se pare că cerul se unește cu pământul, poartă numele de zare.

Locul de pe fața pământului, mărginit de linia rotundă a zării, pe care îl putem cuprinde, rotindu-ne privirea de jur împrejur, se numește orizont.

2. **Forma orizontului.** Prin sate și orașe, pe unde, în lungul ulițelor și străzilor, se înșiră casele unele după altele, prin locuri în care fața pământului este acoperită cu dealuri și munți, bolta cerească pare că se sprijină de acoperișurile caselor, de spinările munților și dealurilor.

Prin aceste locuri putem prinde numai o parte din fața orizontului. Forma lui adevărată ne scapă.

Pe câmpiile întinse și netede, dimpotrivă, putem cuprinde cu privirea întreaga față a orizontului, mărginită de linia rotundă a zării. Aici orizontul se vede rotund ca un cerc uriaș.

Tot așa se vede orizontul și când ne găsim pe suprafața liniștită a unor ape întinse.

PUNCTELE CARDINALE.

1. **Răsăritul.** Cine se scoală dis-de-diminează, când cerul este senin, vede cum într-o parte a orizontului, bolta cerească începe a se înroși ca o văpaie. Peste puțin, aici se ivește soarele rotund și strălucitor ca o minge de foc. E dimineată și toată lumea se trezește din somn. Copiii pornesc la școală, iar oamenii la treburile lor.

Partea orizontului de unde soarele răsare dimineată, pe bolta cerească, se numește **răsărit**.

2. **Miazăzi.** După ce a răsărit, soarele urcă tot mai sus pe bolta cerească. Căldura se întetește. La ora 12, când ieșim dela școală, vedem soarele aproape deasupra capului.

Zicem că este amiază sau jumătatea zilei.

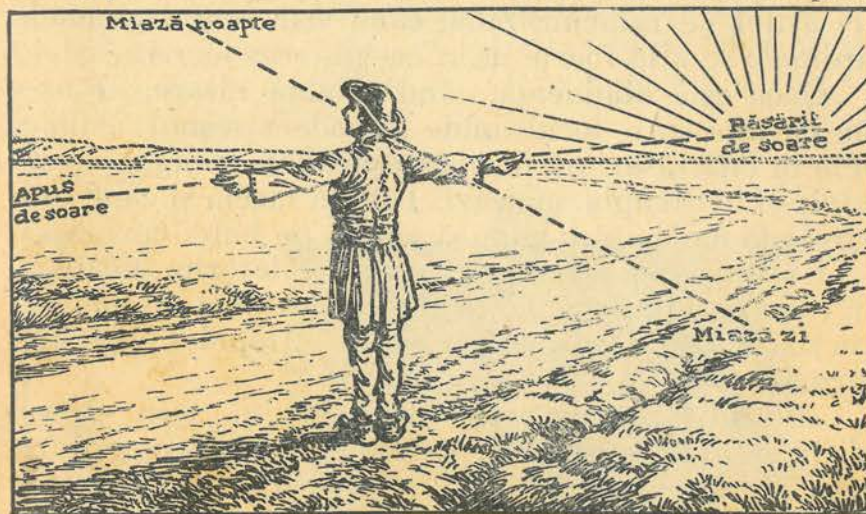
Partea orizontului unde vedem soarele la amiază, pe bolta cerească, se numește **miazăzi**.

3. **Apusul.** După amiază, soarele scoboară tot mai jos pe bolta cerească, spre marginea cealaltă a orizontului și încet, încet, dispare. Lumina slă-

bește, începe a se însera, iar după puțin timp, soarele nu se mai vede deloc. El a asfințit sau a apus.

Partea orizontului unde apune soarele către seară se numește **apus**.

4. **Miazănoapte.** Dacă ne așezăm cu spatele spre miazăzi, atunci avem în față o parte a cerului, pe unde soarele nu trece niciodată. Această parte

Un băiat se orientează.

a orizontului, așezată față în față cu miazăzi și unde soarele nu se vede niciodată, se numește **miazănoapte**.

Răsăritul, apusul, miazăzi și miazănoapte se numesc puncte cardinale. Pe orizont, ele stau față în față, două câte două.

Răsăritul se află față în față cu apusul, iar miazăzi se află față în față cu miazănoapte.

5. **Alte numiri ale punctelor cardinale.** Prin cărți sau la școală, răsăritului i se mai zice *Est* și se însemnează prescurtat cu R. sau E. Apusului i se zice *Vest* și se însemnează cu A. sau V. Miazăzi se mai numește *Sud*, însemnându-se prescurtat cu M.Z. sau S.; iar în loc de miazănoapte, putem spune *Nord* și scriem prescurtat M.N. sau N.

AFLAREA PUNCTELOR CARDINALE ȘI AȘEZAREA LOR PE HĂRTIE.

1. **Orientarea.** Când călătorim departe, prin locuri necunoscute, trebuie să ținem seama mereu spre care punct cardinal ne îndreptăm pașii, căci astfel ne rătăcim. Ziua, când este senin, punctele cardinale se află foarte ușor, cu ajutorul soarelui.

Dacă este dimineață, când el abia răsare, ne așezăm cu fața spre locul unde îl vedem ieșind. Atunci avem în față răsăritul, în spate apusul, la stânga, miazănoapte și la dreapta, miazăzi. Tot așa facem și când este soarele la amiazi sau gata să apună pe bolta cerească.

Uneori suntem însă nevoiți să călătorim noaptea, sau când cerul este acoperit de nori. Atunci nu mai vedem soarele, de aceea, trebuie să ne îndreptăm după alte lucruri.

Altarul bisericilor ne arată răsăritul, căci el este zidit totdeauna spre acest punct cardinal. Prin pădure, coaja din spre miazănoapte a copacilor are un fel de iarbă măruntă și deasă, numită *mușchiu*. Tot spre miazănoapte, se găsește, pe bolta cerească, o stea mai mare și mai luminoasă decât celelalte, numită *steaua polară*.

Oamenii învățați au construit un aparat mic, numit *busolă*, cu ajutorul căruia se pot găsi foarte ușor și precis, punctele cardinale.

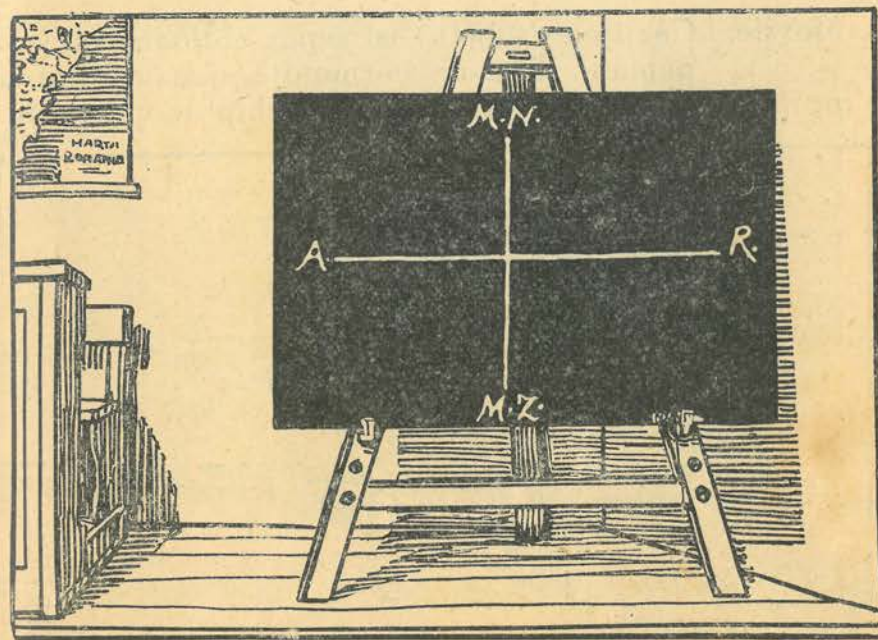
El este alcătuit dintr'o cutiuță, care are înăuntru un ac, jumătate negru și jumătate alb. Ori cum am așeza cutiuța, după câteva mișcări, capătul cel negru al acului se îndreaptă spre miazănoapte. După busolă, se îndreptează mai mult soldații și oamenii care merg departe, pe ape întinse.

Indreptarea după cele patru puncte cardinale se numește orientare.

2. **Așezarea punctelor cardinale.** Dacă scoatem tabla afară și o așezăm culcat în curtea școlii, putem însemna pe ea punctele cardinale, așa cum se găsesc pe bolta cerească.

Pe marginea din spre răsărit facem un R., pe cea din spre apus un A., și așa mai departe.

Când mișcăm însă tabla, marginea cu răsăritul poate să vie spre apus sau miazănoapte. Ca să nu se facă astfel de încurcături, oamenii s'au învoit ca pe tablă, caiete sau orice foaie de hârtie, să așeze punctele cardinale, în felul următor:

Iată cum se însemnează punctele cardinale pe tablă !

Răsăritul la marginea din dreapta. Apusul la marginea din stânga. Miazănoapte spre marginea de sus și miazăzi spre cea de jos.

De astăzi în colo, pe caietele noastre, numai așa vom însemna punctele cardinale. Așezarea aceasta se poate înfățișa prin două linii, care se întretaie în cruce.

FAȚA PĂMÂNTULUI.

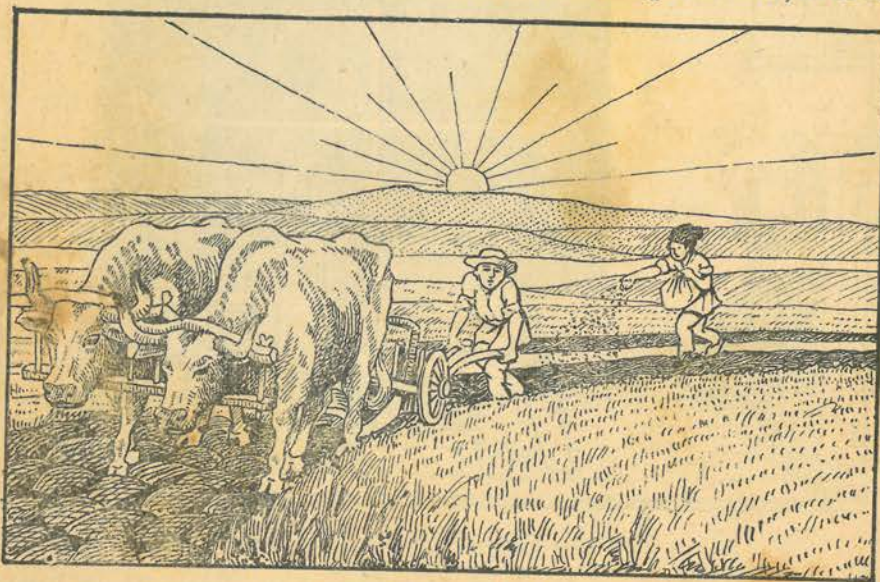
1. Câmpii. Fața pământului nu este peste tot la fel. In unele părți, cât poți cuprinde cu ochii de jur împrejur, ea este întinsă și netedă, ca fața unei mese uriașe. *Locurile întinse și netede, pe care le vedem pe fața pământului, se numesc câmpii sau șesuri.*

* * *

Mergând în toiu verii pe câmpii, vedem lanuri nesfârșite de grâu, secară, orz, porumb și altele.

Pe alocuri întâlnim pășuni, unde pasc numeroase cirezi de vaci, herghelii de cai și turme de oi.

2. Movile. Cârțițele (sobolii) își sapă cotloane pe sub pământ. Tărâna scormoniță, o scot afară și o îngămădesc la ușa locuinței lor, în chip de mușuroiu.

Plugul ară pe câmpie

Vara, oricine poate vedea, risipite pe fața câmpiilor, su-medenie de mușuroaie.

Tot pe câmpii, întâlnim și ridicături de pământ mai mari, asemănătoare la înfățișare cu mușuroaiele ri-

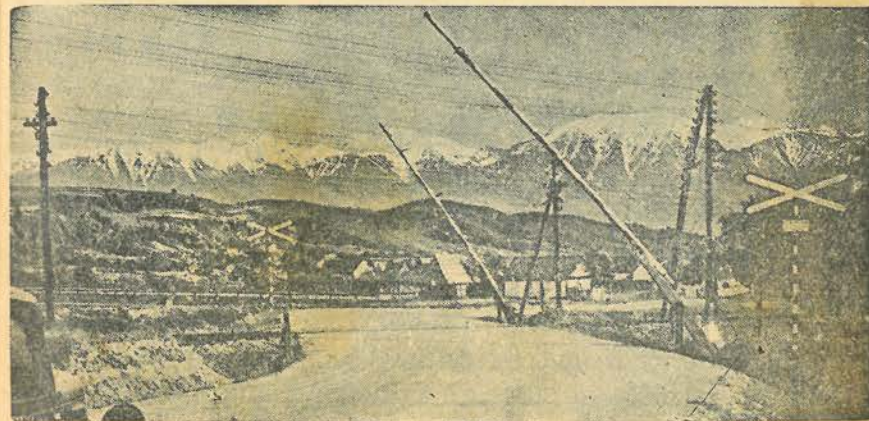
dicate de cârțițe, ori cu căpițele în care sătenii adună fânul pentru iarnă.

Ridicăturile de pământ rotunde și de mică înălțime, risipite pe fața câmpiilor, se numesc movile.

Unele movile au fost ridicate de oameni și folosite ca locuri de pază sau semne de hotar.

3. Dealuri. In alte părți, vedem pe fața pământului ridicături mai mari, mai înalte și mai prelungi decât movilele.

Aceste ridicături se aseamănă cu troienele de zăpadă, îngămădite de vânturi în locuri adăpostite.

Departe, în zare, se vede o culme de munți.

Ridicăturile de pământ mai înalte și mai prelungi decât movilele se numesc dealuri.

In vreme ce movilele stau de obicei singuratice, dealurile se îngămădesc mai multe, unele lângă altele și alcătuiesc șiruri de dealuri. Ținutul acoperit cu astfel de ridicături este un ținut deluros.

4. Munți. In unele locuri, găsim pe fața pământului ridicături mult mai puternice și mai înalte decât dealurile. Privite de jos, aceste ridicături se văd ca niște cetăți uriașe, înconjurată cu ziduri de

piatră. Înălțimea lor este atât de mare, încât adeseori vârfurile sunt acoperite cu pânze de nori.

Ridicăturile foarte înalte și clădite din pământ pietros se numesc munți.

Munții, ca și dealurile, rareori stau singuratici. De obicei, ei se leagă și se înșiră unul după altul, alcătuiind un lanț de munți. Ținutul acoperit cu lanțuri de munți este un ținut muntos.

5. Partea de sus a unui deal sau munte, desfășurată ca o spinare, se numește culme. Partea cea mai de jos a dealului sau muntelui, de unde începem să urcăm, se numește **poală**.

Partea povârniță dintre culme și poală, foarte anevoios de urcat, se numește **coastă**.

Drumul pe munți nu mai este așa ușor ca la șes și deal, ci este greu și primejdios de urcat. Plecând dela partea cea mai de jos, adică dela poalele muntelui, numai cu mari silințe ajungem până sus. Nu putem să mergem decât pe poteci înguste și cotite, pe care le suim numai cu piciorul sau călare pe cal.

Pe asemenea cărări înguste, trebuie să mergem ceasuri sau chiar zile întregi, până să ajungem sus. Cu cât ne urcăm cu atât aerul este mai rece, plăcut și sănătos din pricina marilor păduri de fag și brad.

6. **Piscuri** Culmea munților este uneori colțuroasă

Din loc în loc, de pe fața ei răsar cioturi de stânci ascuțite, cu marginile ca niște ziduri. Pe asemenea locuri prăpăstioase, doar unele animale, cum sunt caprele sălbatice, se mai pot sui. De om, nici pomeneală.

Vârfurile cele mai înalte și ascuțite ale munților se numesc piscuri, iar povârnișurile sau râpile drepte, așezate de o parte și de alta a lor, se numesc prăpăstii.

7. **Plaiuri.** Alteori, culmile munților se desfășoară neted, încât pe deasupra lor, poți merge drunțintins ca și pe o câmpie. Aici, în toiu verii, pasc nu

Piscuri pe culme.

meroase turme de oi și ne-am crede chiar pe câmpie.

Turme de oi pe podiș.

dacă de sus, privind în jos, în vale, spre locul de unde am plecat, n'am vedea lucrurile mici ca niște jucării.

Locurile netede care se găsesc pe culmile munților se numesc plaiuri.

8. Podișuri. În unele părți, printre lanțurile de munți aflăm locuri de mare întindere, mai înalte decât câmpiile, cu fața netedă ori împânzită de dealuri scunde și cu povârnișuri domoale

Ținuturile de mare întindere, cu fața netedă sau puțin vâlurită, mai înalte decât câmpiile se numesc podișuri.

9. Printre munți și dealuri se află adâncituri mari și cotite. Pe unele din ele, apele își fac de obicei loc, ca să coboare la vale. Astfel de adâncituri se găsesc și pe fața podișurilor și câmpiilor.

Adânciturile sau scobiturile cotite, de-a-lungul cărora apele coboară la vale, se numesc văi.

* * *

La munte, văile sunt stânte, adânci și întovărășite de maluri înalte și prăpăstioase. Apele curg repezi, în unde spumegate, strecurându-se printre bolovani sau sărind peste praguri. Valea huieste de vuietul apei.

La dealuri și pe podișuri, văile sunt mai largi. Malurile sunt mai îndepărtate și mai scunde, iar firul apei curge domolit. Fundul sau patul văii este năpădit de petrișuri.

Pe la câmpii, văile sunt puțin adânci. Apele cotesc când într'o parte, când în alta și curg agale pline de turbureală.

10. Pasuri. Când vrem să trecem un munte, nu încercăm să ne suim peste pisc, ca să ne ostentim de geaba și să pierdem vremea urcând, ci căutăm să trecem pe unde creștăturile sunt mai adânci.

Adânciturile dintre munți, prin care se poate trece

La munte, văile sunt strâmte și prăpăstioase.

mai ușor dintr'o parte, în cealaltă a muntelui, se numesc pasuri sau trecători.

Pasul este un fel de poartă a muntelui. Nicăiri nu poți ține mai bine calea cuiva, ca aici. Prin trecătorile

Trecătoarea este un fel de poartă a muntelui.

munților se poate merge călare, cu piciorul, cu căruța și prin unele chiar cu trenul.

APELE CURGATOARE.

Fața pământului este brăzdată la munte, dealuri și câmpii, de numeroase ape, care curg veșnic la vale. Unele vin cu repeziciune tocmai din vârful munților, aleargă spre șes, iar în drum se întâlnesc cu altele care ies de sub poala muntelui sau de pe dealuri.

Unite, își urmează drumul mai domol spre câmpii, dând vieață lanurilor de cereale și astâmpărând setea, numeroaselor turme de vite.

Apele care aleargă mereu, din locuri mai înalte spre altele mai joase, se numesc ape curgătoare.

1. Izvoare. In unele locuri, mai ales la munte, apa țâșnește bolborosind din pământ și apoi, prin câte o scobitură, pornește la vale, Șuvița de apă este însă așa de îngustă, încât poți pași peste ea fără nicio greutate.

Firicelul de apă cristalină ce iese din pământ și pornește zglobiu la vale se numește izvor.

* * *

Românul ține foarte mult la izvoarele cristaline de munte, după cum spune cântecul

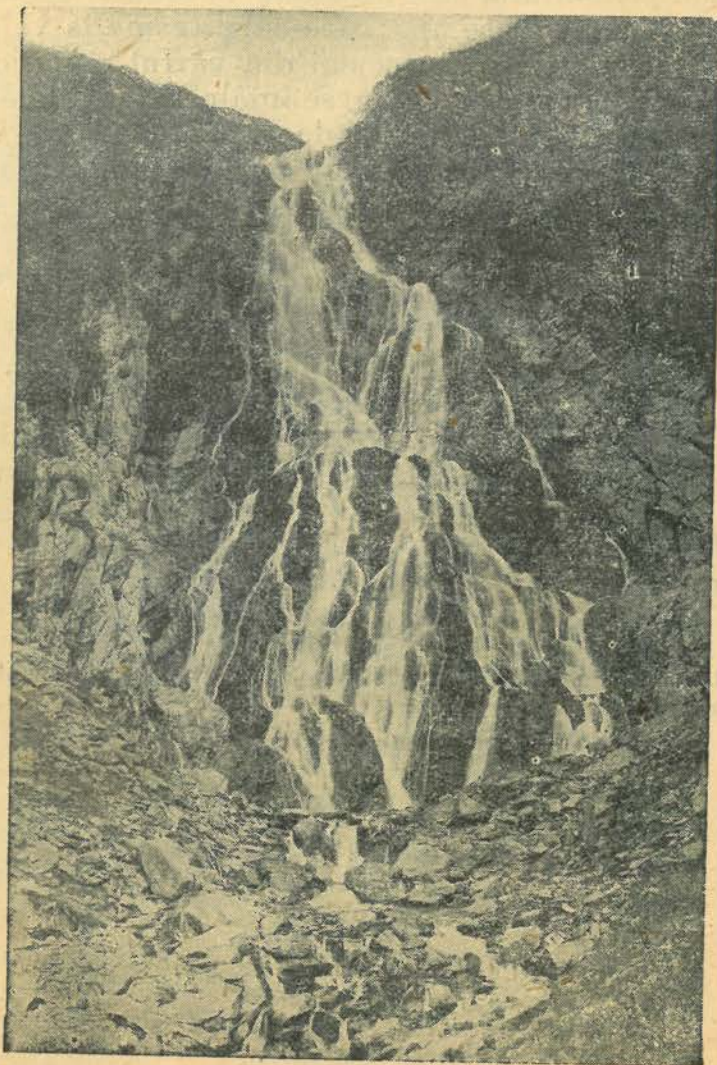
Românașului îi place
Sus la munte, sus la munte
La izvor.

Liber și să fie 'n pace
Al naturii, al naturii
Domnitor.

Unde printre stânci bătrâne,
Curg izvoare cristaline,
Jos la codru, jos la codru
Infloritor.

2. Pâraie. Firișoarele de apă ale izvoarelor, ieșite la fața pământului, se scurg la vale. In drumul lor se întâlnesc cu alte izvoare și fac împreună o apă curgătoare mai mărișoară.

O apă curgătoare alcătuită din adunarea mai multor izvoare se numește pârâu.

Pârâul de munte se aruncă huind, peste malul de piatră.

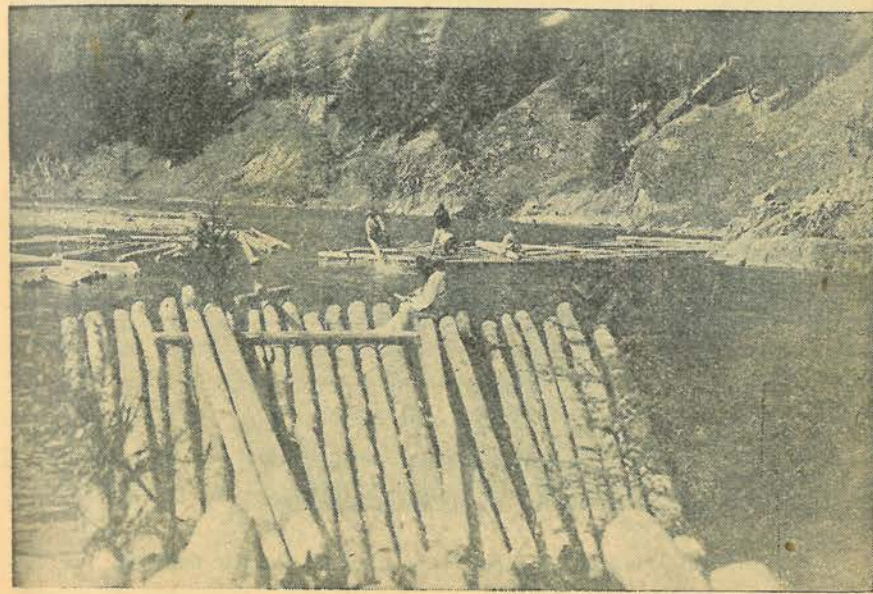
Pâraiele sunt puțin adânci și așa de înguste, încât și peste ele poți trece sau sări cu piciorul.

3. Râuri. Pâraiele, curgând la vale, întâlnesc apa altor pâraie și unite, fac o apă mai mare, mai adâncă și mai lată.

O apă curgătoare mai mare, alcătuită din unirea mai multor pâraie, se numește râu.

Pe unele râuri se pot aduce lemne dela munte (plute).

Altele pot pune în mișcare roțile morilor și fabricilor. Apele râurilor nu pot fi trecute decât prin locurile mai puțin adânci, numite *vaduri*. Ca să poată trece cu mai multă ușurință peste râuri, oamenii au făcut poduri.

Unele râuri duc la vale plute, alcătuite din bușteni.

4. Fluvii. Râurile, în drumul lor, se unesc și ele mai multe împreună și dau naștere unor ape curgătoare, mult mai late și mai adânci.

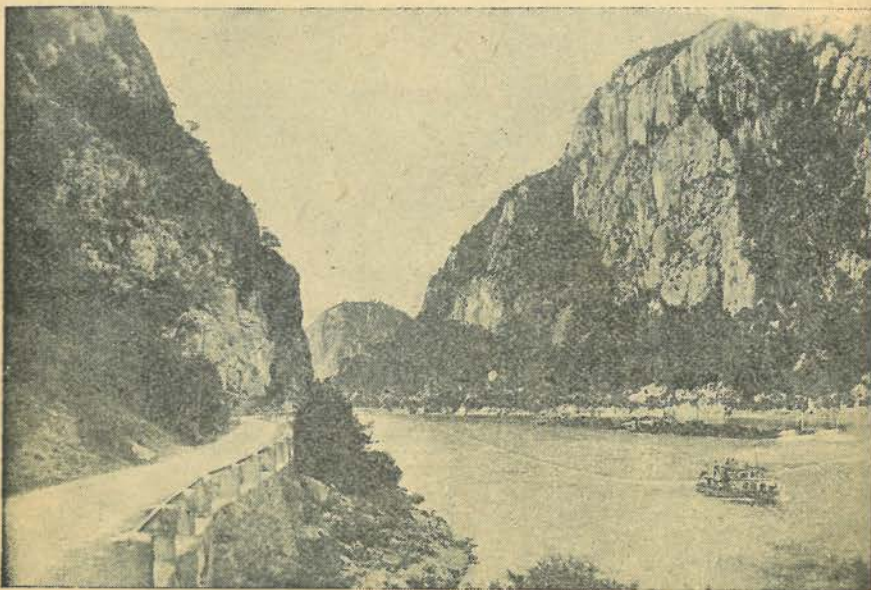
Apele curgătoare foarte largi și foarte adânci, alcătuite din unirea mai multor râuri, se numesc fluvii.

Izvorul, pârâul, râul și fluviul, aleargă la vale, lovindu-și valurile neconținut de maluri. Ele sunt ape curgătoare.

* * *

Pe apa fluviilor, fiind adâncă și mult mai largă decât a râurilor, pot pluti corăbii și vapoare, care duc bogățiile țării, dela un capăt la altul al ei, ba chiar și peste hotare.

5. **Afluenți.** Apele mai mici care se varsă în altele mai mari se numesc afluenți. Așa, de pildă, pârâul este afluentul râului, iar acesta, afluentul fluviului.

Fluviul Dunărea, la locul ce se cheamă Porțile de Fier.

6. **Albie.** Pârâiele, râurile și fluviile își fac loc să curgă la vale, printr'o scobitură numită albie, fiindcă seamănă cu scobitura albiei de rufe.

Unele albiile sunt mai adânci și înguste, iar altele, late și mai puțin adânci.

7. **Maluri.** Apa, în drumul ei, se izbește de marginile albiei, adică de maluri. Dacă ne așezăm cu fața încotro curge apa, avem în dreapta malul drept, iar în stânga, malul stâng.

Apele curgătoare aduc omului multe foloase, căci în drumul lor mână mori de măcinat, fierăstraie de tăiat lemne, fabrici, târăsc lemnele la vale sau lasă să plutească pe suprafața lor, bărci, corăbii și vapoare. Uneori aduc însă și pagube. După ploi mari sau topirea zăpezii, apele curgătoare se revarsă peste maluri și iau cu ele garduri, case și tot ce întâlnesc în cale, lăsând locurile pustii. Atunci avem *inundații*.

APELE STĂTĂTOARE.

Apa de ploaie sau cea ieșită din topirea zăpezii nu poate să pătrundă totdeauna în pământ, nici să se scurgă la vale. Uneori ea stă pe loc și dacă găsește vreo adâncitură, se adună mai multă și poate rămâne acolo vreme îndelungată.

Asemenea ape care stau pe loc se numesc ape stătătoare.

1. **Bălți.** Apa de ploaie și zăpadă, strângându-se în micile adâncituri risipite pe fața câmpiei, alcătuiește niște ochiuri de apă, de mică întindere și puțin adânci. În timp de secetă îndelungată, unele scad, iar altele seacă cu totul. Pe fundul acestor ochiuri de apă cresc: trestie, papură, șovar și alte plante iubitoare de umezeală. Pe maluri se înalță sălcii și plopi.

Apele stătătoare puțin întinse și puțin adânci se numesc bălți.

2. **Lacuri.** Când se întâmplă ca adâncitura pământului să fie mai mare, iar apele de ploaie și se adună și firisoarele câtorva izvoare, se naște o apă stătătoare mai mare, care nu scade niciodată.

Apele stătătoare mai întinse și mai adânci decât bălțile se numesc lacuri.

3. **Mări.** Pe fața pământului se găsesc adâncituri foarte întinse și mari, umplute cu apă stătătoare, care la gust este sărată și amară.

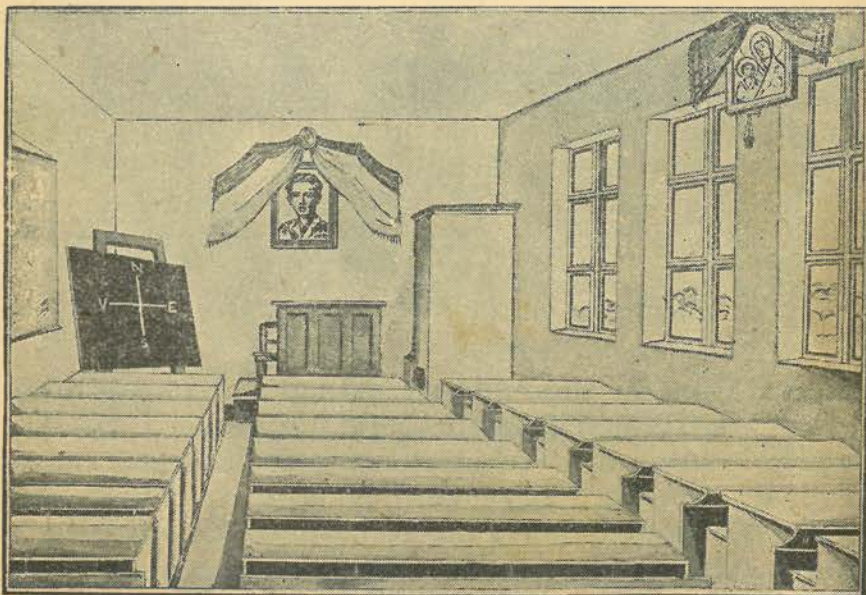
Apele stătătoare foarte întinse și adânci, sărate și amare, se numesc mări.

Mările sunt locul de vărsare al fluviilor. Ele sunt așa de întinse, încât nu le poți vedea marginile. Călătorind cu vaporul pe mare, zile și chiar săptămâni de-a rândul, nu vezi decât bolta cerească și întinsul apelor. Uneori, apa mării este liniștită și se întinde netedă în zare, ca o oglindă albăstrie. Alteori, când bate vântul, apa mării se frământă, se ridică în valuri mari și se izbește cu furie de maluri.

Balta, lacul și marea sunt ape stătătoare. În apa lor cresc sumedenie de pești.

DESPRE PLAN SAU DESENUL PRIN SEMNE DE INVOIALĂ.

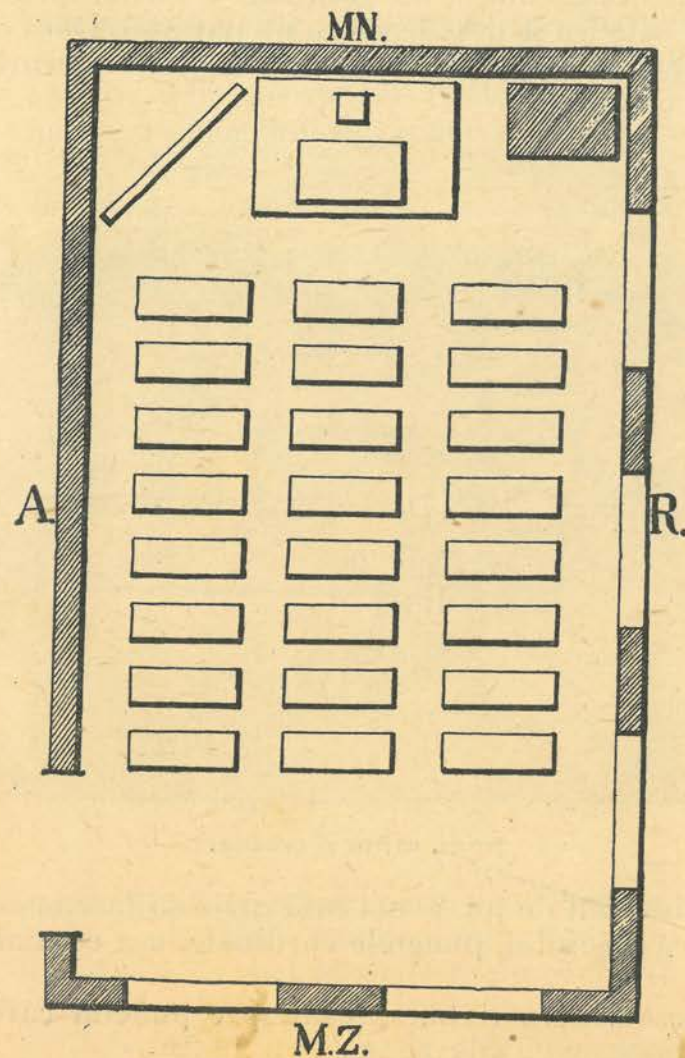
1. Planul clasei. Ca să desenăm clasa noastră așa cum se vede, ne vine foarte greu, fiindcă în

Iată cum se vede o sală de clasă!

ea se găsesc o mulțime de lucruri. Ca să mergă mai repede, alegem pentru fiecare lucru câte un semn. În

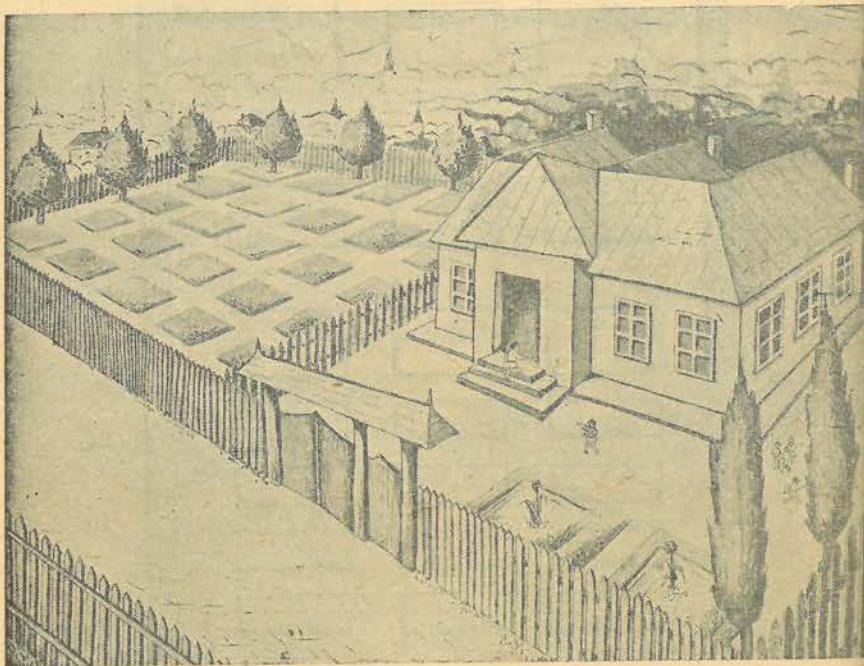
loc de perete punem o linie lungă și dreaptă. Dacă pere-

Planul sălii de clasă.

ele are ferestre sau uși, întrerupem din loc în loc linia.

Băncile se desenează tot prin linii drepte, dar scurte, așezate pe două sau trei rânduri, după cum sunt ele în clasă. Soba când este rotundă, o facem printr-un cerc, iar catedra se desenează ca un pătrățel. Dacă avem loc, alegem câte un semn și pentru celelalte lucruri mai mici din clasă.

Școala, curtea și grădina.

La început de tot avem însă grijă să însemnăm, pe marginea caietului, punctele cardinale, așa cum am învățat.

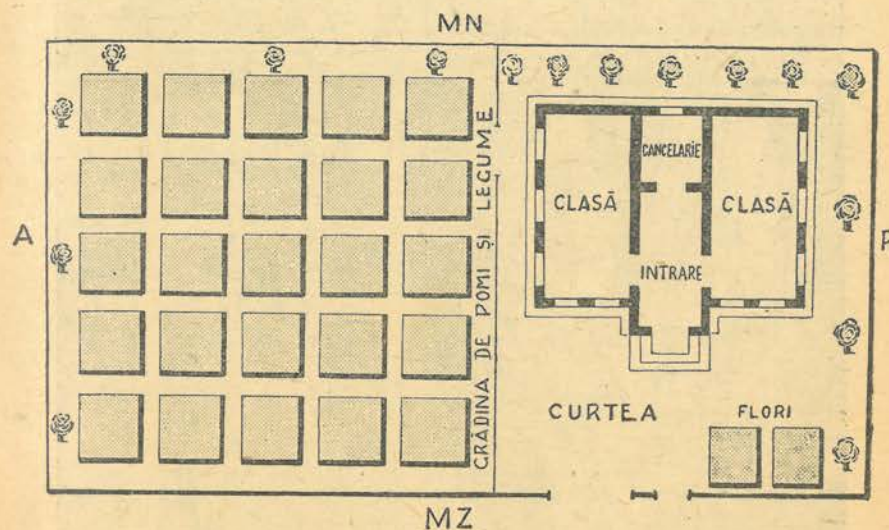
Fiecare lucru trebuie așezat spre punctul cardinal, unde se găsește cu adevărat.

Dacă lângă clasa noastră desenăm tot prin semne coridorul, cancelaria și celelalte clase, dobândim chipul școlii întregi.

Tot așa putem desena curtea, grădina sau casa părintească.

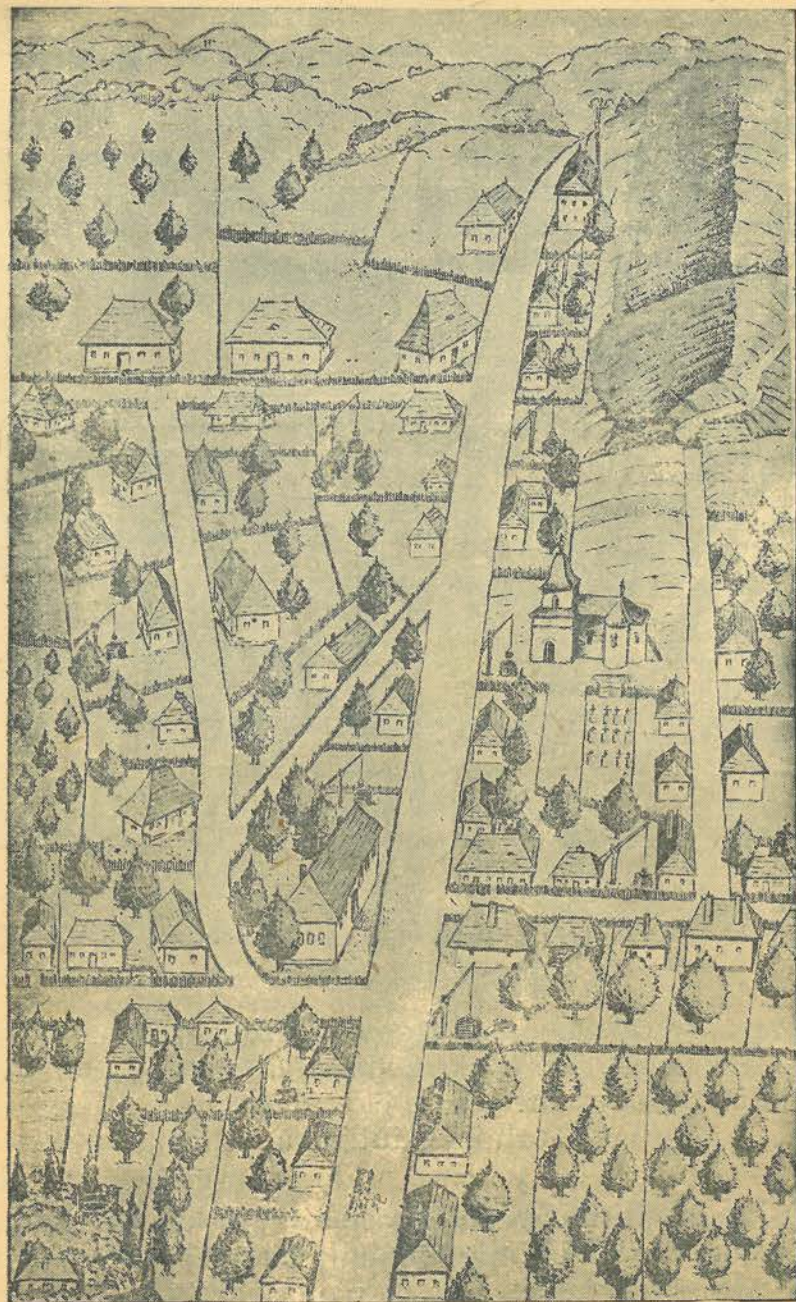
Desenul în care înfățișăm, prin linii și semne alese de noi, chipul clasei, al școlii sau al casei părintești se numește plan.

2. Planul satului. Tot prin semne de învoială putem desena și satul. Scriem întâiu punctele cardinale pe cele patru margini ale hârtiei. Facem apoi șoseaua, prin două linii apropiate, plecând dela răsărit

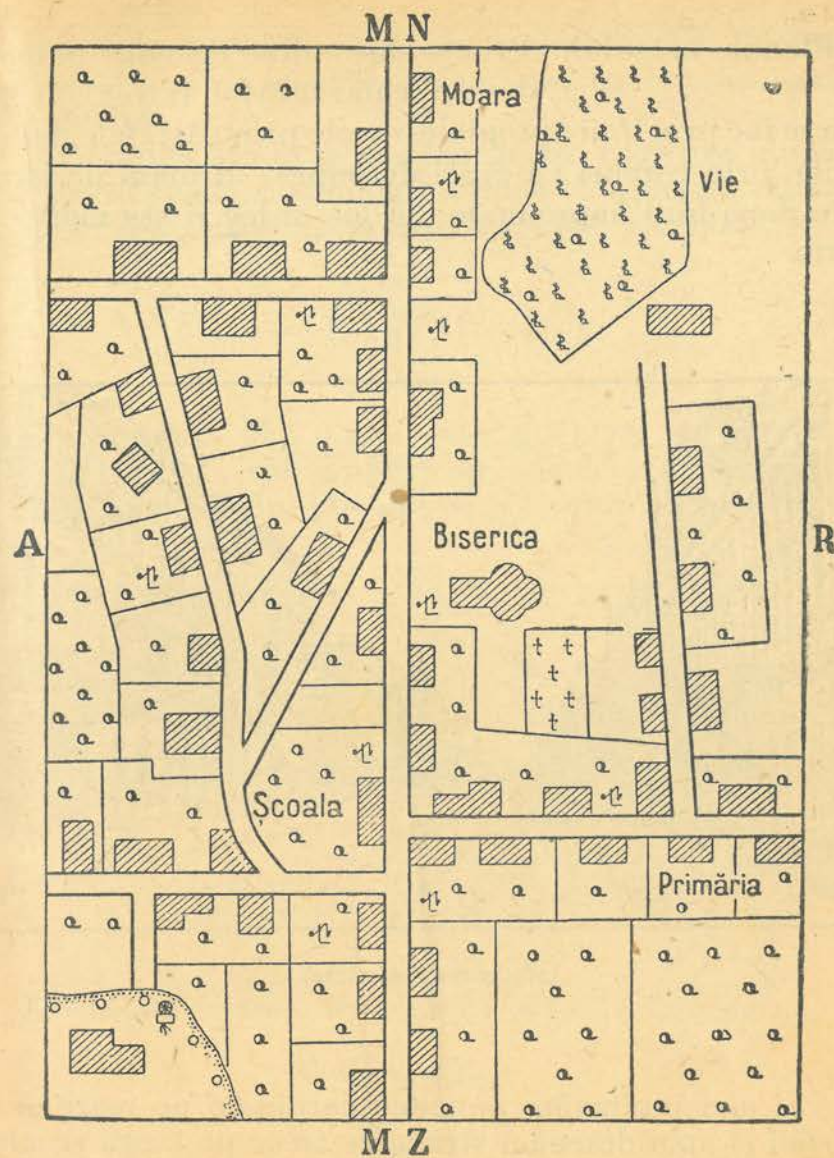

Planul școlii cu tot ce se vede pe lângă ea.

spre apus sau dela miazăzi spre miazănoapte, cum este ea cu adevărat. De o parte și alta, tot prin câte două linii, dar ceva mai apropiate, desenăm ulițele cele mici, dinăuntrul satului. Căutăm apoi locul bisericii, școlii și primăriei, pe care le desenăm prin pătrățele. De-a-lungul uliților și pe la răspântii, putem desena casele oamenilor. Fântânile se pot desena prin câte o cumpană mică, iar troițele, prin câte o cruce.

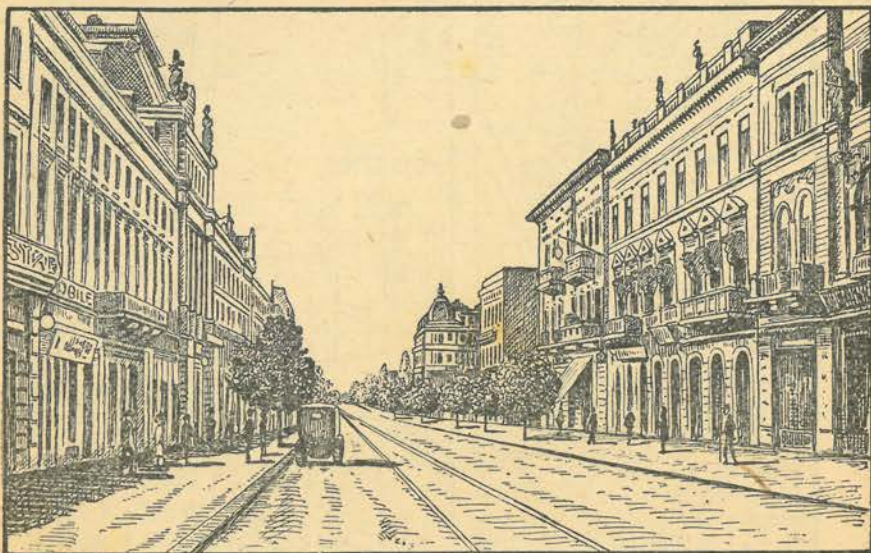
Înfățișarea unui sat, privit de pe deal.

Planul satului.

Desenul care înfățișează, prin semne, chipul, drumul și clădirile mai de seamă dintr'un sat, așezate după punctele cardinale, se numește planul satului.

3. **Planul oraşului.** Prin semne alese de noi, putem desena chiar oraşul întreg. Străzile se fac prin linii apropiate, casele prin pătrăţele, bisericile, prin cercuri cu cruci deasupra, drumul de fier, prin două linii împreunate din loc în loc şi așa mai departe.

Înfățișarea unei străzi.

Și aici însemnăm punctele cardinale pe marginea hârtiei și apoi desenăm strada ce trece pe lângă școala noastră.

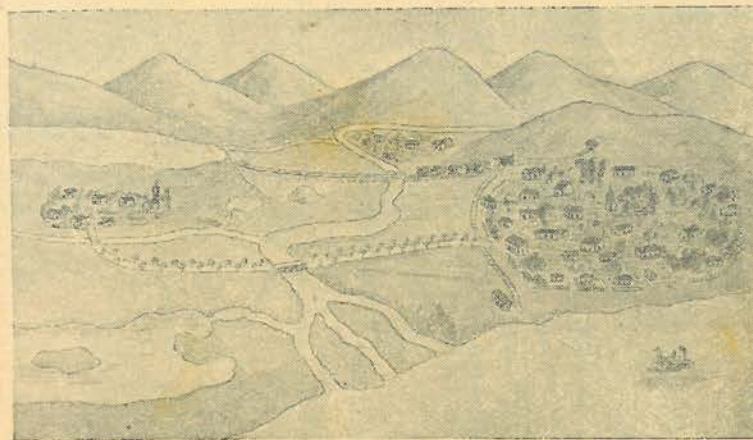
Din ea le desprindem pe celelalte, spre punctele cardinale care trebuie și după aceea, așezăm clădirile publice, parcurile, monumentele și alte lucruri mai de seamă.

Desena! care înfățișează prin semne chipul, străzile și clădirile mai de seamă dintr'un oraș se numește planul orașului.

Cu ajutorul unui plan, lucrat cu îngrijire după punctele cardinale, ne putem îndruma cu ușurință, chiar într'un oraș necunoscut, în care n'am fost niciodată.

HARTA.

1. **Despre ținut.** Mai multe sate și orașe, cu pământul și apele din jurul lor, alcătuiesc un ținut. Intr'un ținut putem vedea lanțuri de munți, și-

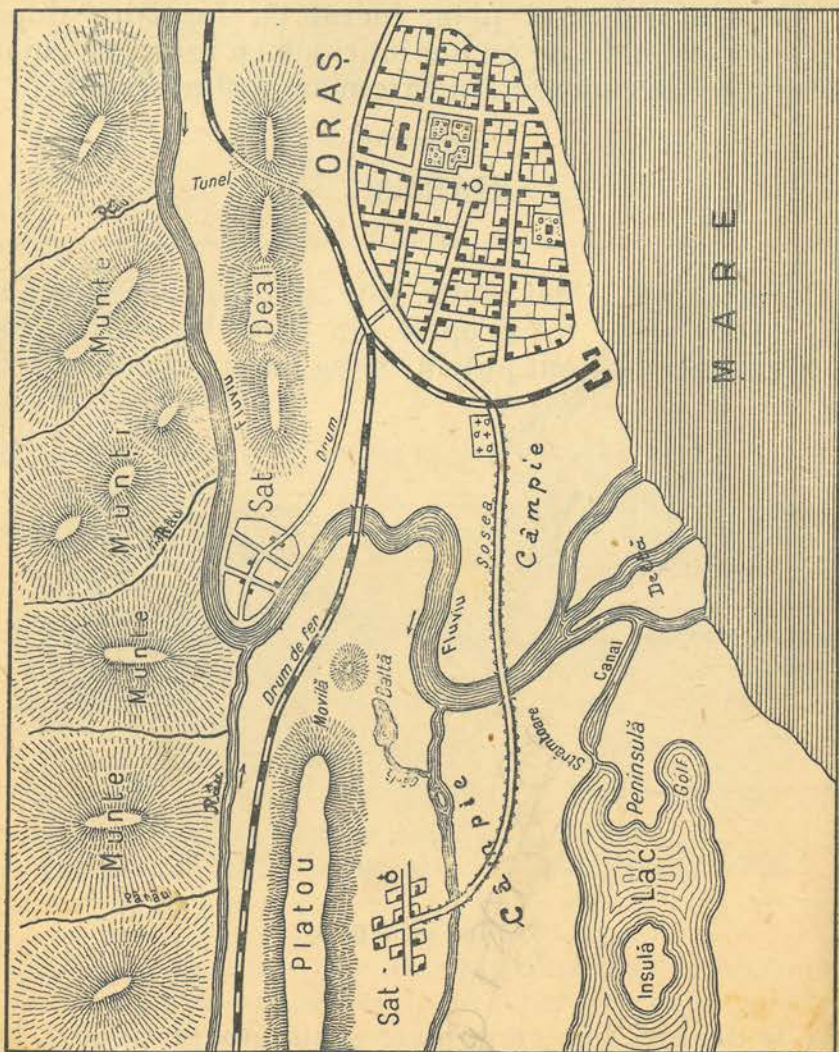
Vederea unui ținut.

ruri de dealuri, ape curgătoare și stătătoare, păduri, lanuri de grâu ș. a.

Chipul ținutului, oricât de întins ar fi el, se poate înfățișa pe scurt, pe o bucată de hârtie. Aici n'au însă loc chipurile tuturor lucrurilor care se văd pe pământ.

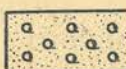

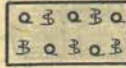

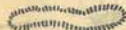
De aceea, nu desenăm decât pe cele mai mari și mai

însemnate. Pentru fiecare din ele găsim câte un semn sau o culoare.

2. Hotare. Curțile, grădinile și ogoarele oamenilor sunt despărțite între ele prin garduri sau răzoare. Satele, orașele și județele au de asemenea

niște semne între ele, ca să se știe până unde se întinde fiecare. Aceste semne se numesc *hotare*.

○	Sat	====	Sosea
⊙	Oraș	———	Cale ferată
⊕	Mănăstire	- - - - -	Hotar
	Râu		Pădure
	Lac		Fâneață
	Nisip		Vie
	Munți	==><==	Pod
	Dealuri		

Semnele prin care se înfățișează pe hartă, lucrurile de pe pământ.

Când sunt făcute de munți, dealuri sau ape, *hotarele se zic naturale*. Acolo unde nu s'au găsit de acestea, oamenii au sădit pomi, au pus stâlpi sau au săpat șanțuri. *Hotarele făcute de mâna omului se numesc hotare convenționale sau de învoială*.

Pe hartă, ele se însemnează printr'un șir de linii scurte, cu puncte între ele

ROMÂNIA

PĂMÂNTUL NEAMULUI ROMÂNESC.

1. **Țara noastră.** În jurul satului nostru *) și mai departe de el sunt multe sate și orașe locuite tot de Români. Toate aceste sate și orașe, răspândite pe o mare întindere de pământ, alcătuiesc județul. Județul nostru, județele din jurul lui, cât și toate celelalte, multe la număr, care sunt tot mai depărtate de noi, cuprind o întindere foarte mare de pământ numită Țară. Este Țara noastră românească.

Ea poartă numele de ROMÂNIA, pentru că Români suntem cei ce o locuim și avem dreptul s'o stăpânim.

Nu este țară pe pământ, mai frumoasă și mai bogată decât România. Eu o iubesc din tot sufletul meu și vreau s'o cunosc cât se poate de bine, precum vreau să știu, cât de mult este răspândit pe fața pământului, neamul nostru românesc.

2. **Hotarele țării noastre.** Țara noastră este cuprinsă între hotare naturale și hotare convenționale. Astfel, în partea de răsărit ea se întinde până la *Marea Neagră* și fluviul *Nistru*.

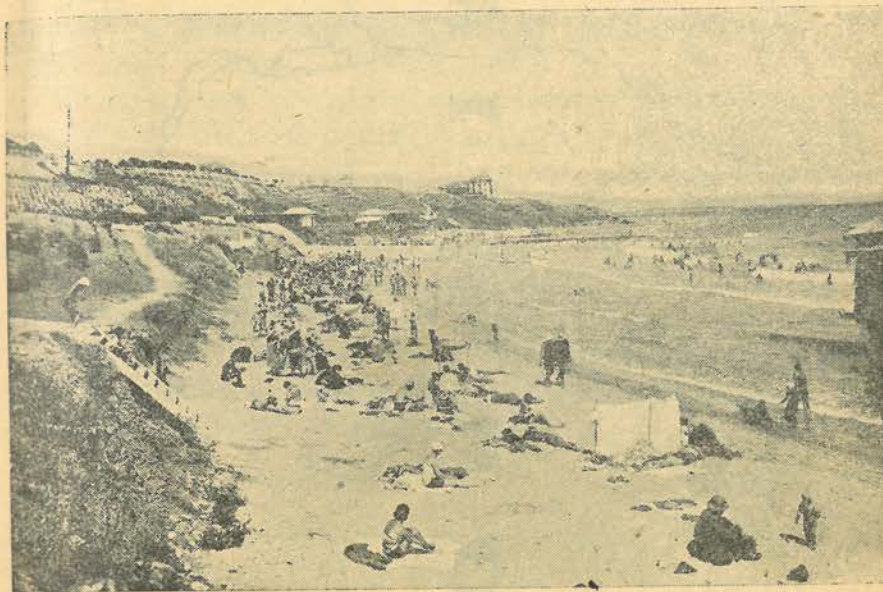
Spre miazăzi, pe o mare întindere are drept hotar natural, fluviul *Dunărea*. Acest hotar, din spre miazăzi este împlinit până în *Marea Neagră*, cu un hotar convențional.

Spre miazănoapte, hotarul este făcut mai întâiu de *Nistru*. Urmează apoi un hotar de învoială, până în valea *Prutului*, la locul de întâlnire a acestui râu, cu apa

*) În școlile urbane, se va lua ca punct de plecare, orașul.

Ceremușului. De aci, hotarul se ține de apa *Ceremușului* până da de culmile împădurite ale *Carpaților*. Urcă apoi pe coama acestora, până ce da de râul *Tisa*. De aci încolo, dar nu pe mare distanță, hotarul e format de acest râu.

Hotarul din spre apus nu urmează niciun râu, deal sau munte, ci este convențional. El merge șerpuiind pe șesul din stânga *Tisei*, până la *Dunăre*.

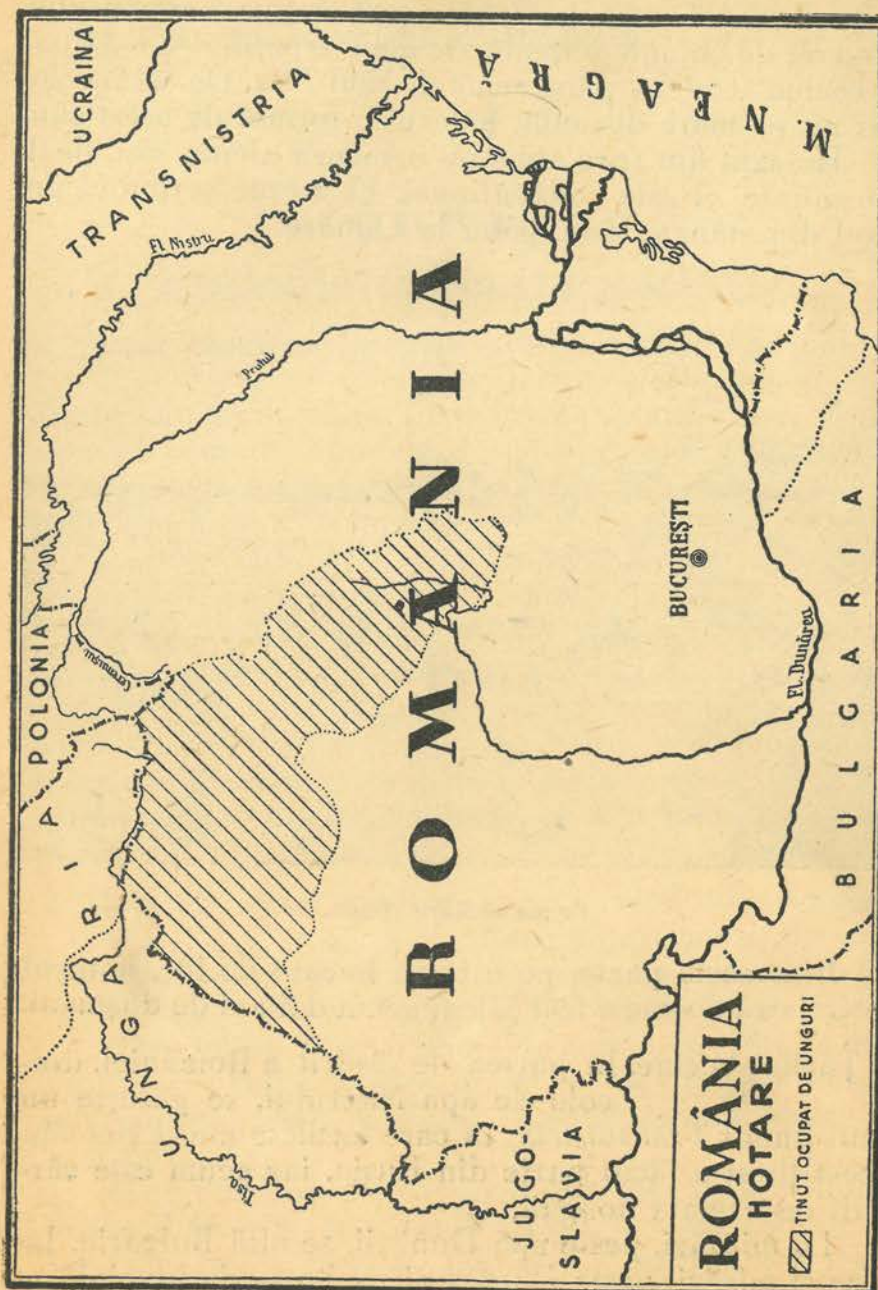

Pe malul Mării Negre.

În această parte, pe o bună bucată de loc, hotarul nostru strămoșesc a fost călcat acum doi ani de dușmani.

3. **Țările vecine.** În partea de răsărit a României, dincolo de apa *Nistrului*, se găsește un ținut numit *Transnistria*, în care locuiesc mulți Români. Acest ținut a făcut parte din Rusia, iar acum este cârmuit de armata noastră.

La miazăzi, peste apa *Dunării*, se află Bulgaria. La apus și miazăzi, peste *Dunăre* și un hotar de învoială se află *Jugo-Slavia*. Ungaria se găsește spre apus și miazăzi-

noapte. Tot spre mazănoapte se găsește și Polonia, acum ocupată de Germani.

4. **Intinderea.** Cuprinsă între hotarele arătate mai sus, România are o înfățișare aproape rotundă. Suprafața îi este de 300 mii kilometri pătrați, iar populația e de 20 milioane locuitori.

RĂSPÂNDIREA NEAMULUI ROMÂNESC.

Românii nu se întind numai între hotarele de azi ale țării, ci sunt răspândiți cu mult mai departe. Dincolo de Nistru, până în apa Bugului și chiar a Niprului se găsesc foarte mulți Români. Sunt frații noștri transnistrieni.

Peste Dunăre, în Bulgaria, în Jugoslavia și până în munții Pindului, din Grecia, auzi românește și te simți în numeroase sate din acele părți, între frați de ai tăi. Acolo, în văile acelor munți sunt acei frați ce-și zic *'Aromâni sau Români macedoneni.*

În părțile de miazănoapte și în cele de apus, pe amândouă malurile Tisei sunt multe sate de Români, al căror graiu ne arată că și ei au aceiași strămoși, că au aceleași doruri și că se roagă în același chip lui Dumnezeu, pentru binele neamului românesc.

* * *

Multe furtuni și multe nenorociri au trecut peste capul neamului nostru și multe lupte a trebuit să poarte el, veacuri de-a rândul, până să izbutească, în 1918, să fie stăpân pe partea cea mai mare din acest pământ, la care are dreptul, de aproape două mii de ani.

Iată, însă, că în timpul din urmă, în anul 1940, o groaznică nenorocire a căzut din nou asupra capului nostru și ne-a silit să dăm unor neamuri străine, câteva părți din țară. Rușii au năvălit

în Basarabia și în partea de miazănoapte a Bucovinei; Ungurii au cuprins o parte din Transilvania, Maramureșul și Crișana, iar Bulgarii ne-au cerut partea de miazăzi a Dobrogei. Trei vecini, dușmani și lacomi, s'au repezit toți trei deodată asupra noastră.

Noi ne-am supus atunci împrejurărilor grele, în care ne-am găsit. «Ne-am îndoit, ca trestia sub vânt, cum zice un scriitor, dar nu ne-am rupt». Nici nădejdea n'am pierdut-o.

Cu credința în Dumnezeu și în dreptatea noastră, ne-am adu-

Români din Maramureș.

nat puterile, ca'n vremea potrivită, să aducem îndărăt fășile răpite.

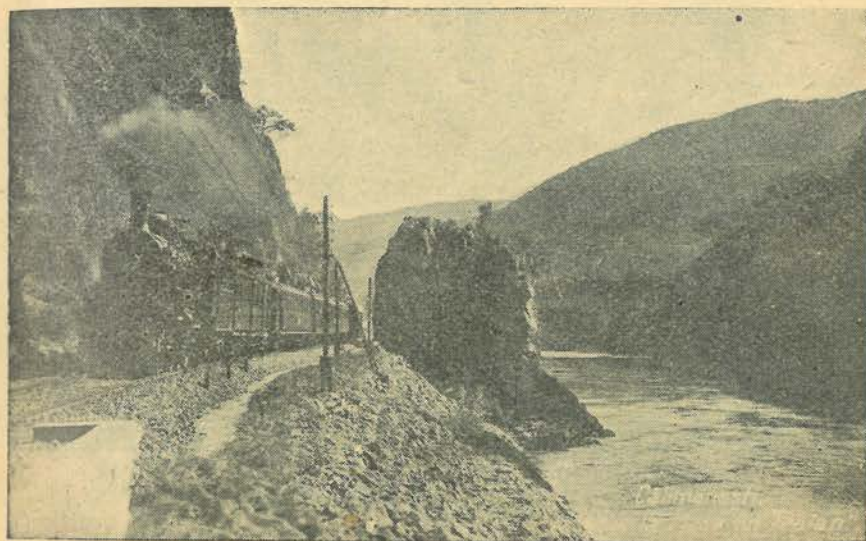
Nici anul n'a trecut de când Rușii au cutropit Basarabia și Bucovina și iată că, în Iunie 1941, armata noastră vitează a pornit vijelios, dincolo de Prut, a bătut năpraznic oștile numeroase ale acestui dușman și le-a alungat peste Nistru și mai departe, spre fundul țării lor. Basarabia și Bucovina s'au întors la Patria-Mamă.

Am arătat astfel dușmanilor țării, că «Nicio brazdă româ-

nească nu se ujită». Odată cu aceasta am izbutit să liberăm și ținutul de dincolo de Nistru, până în Bug, pe unde trăiau sub jug străin, mulți frați de-ai noștri. Acestui ținut i s'a dat numele de Transnistria.

TINUTURILE ROMÂNIEI.

Șirurile de munți și văile apelor împart pământul țării noastre în următoarele ținuturi, înăuntrul cărora oamenii au mai multe legături și asemănări între ei:

Pe valea Oltului.

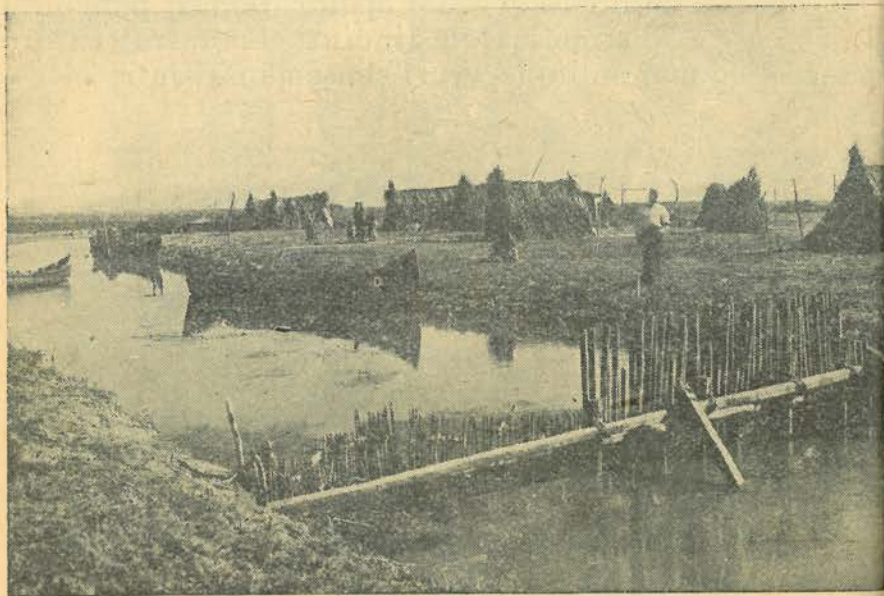
1. **Banatul**, așezat în partea de apus a țării, se întinde din apa Mureșului până la Dunăre și din Carpați, până la hotarul de învoială, din spre Jugo-Slavia.

2. **Oltenia** este bucata de pământ din dreapta Oltu-

lui, cuprinsă între munții Carpați la apus și miazănoapte, Dunăre la miazăzi și apa Oltului la răsărit.

3. **Muntenia** este așezată în stânga Oltului, între această apă la apus, Dunărea la miazăzi și răsărit și Carpații la miazănoapte.

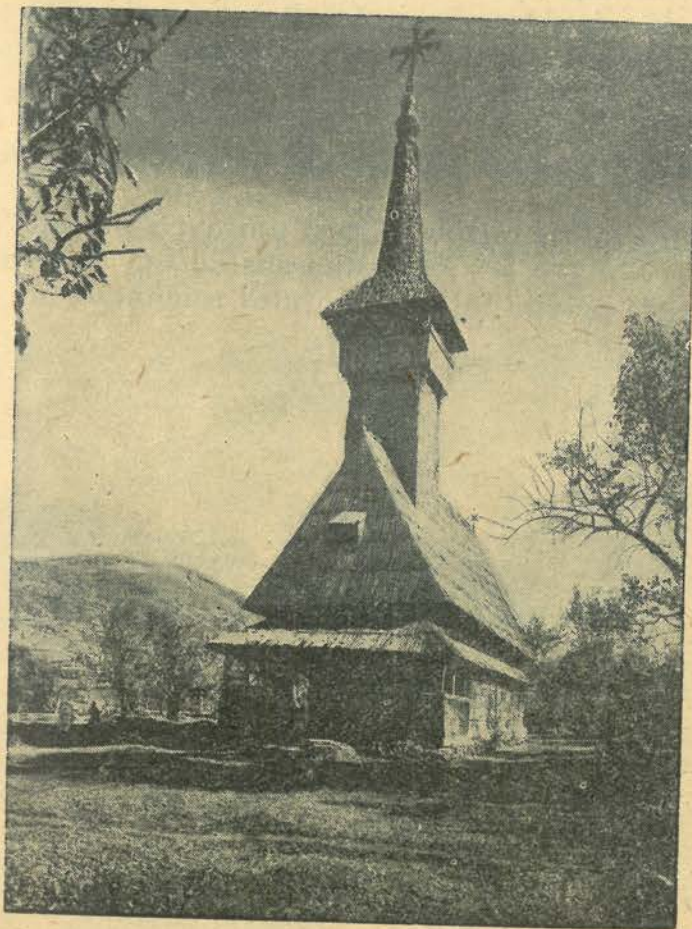
4. **Dobrogea**, ținutul de lângă mare, este împrejmuită la apus și miazănoapte de Dunăre, iar la miazăzi de un hotar de învoială.

Colibe de pescari, în Dobrogea.

5. **Moldova** se întinde astăzi, ca în vremea de demult, din Carpați, până la Dunăre și Nistru. Dușmanii cei lacomi au sfâșiat de multe ori câte o bucată din trupul ei, dar soldații români, cu arma în mână, i-au pus pe goană. Partea dintre Prut și Nistru, care a fost de trei ori furată de Ruși, se cheamă *Basarabia*, iar cea dela miazănoapte, *Bucovina*.

6. **Transilvania** este ținutul care cuprinde podișul cu același nume, închis într'o cunună de munți, Carpații la răsărit și miazăzi, munții Apuseni la apus și munții Rodnei la miazănoapte.

Bisericuța de lemn, a unui sat din Maramureș.

7. Lângă ea, dincolo de munții Rodnei, până în apa Tisei, este **Maramureșul**, de unde a plecat pe vremuri Dragoș Vodă, să întemeieze Moldova.

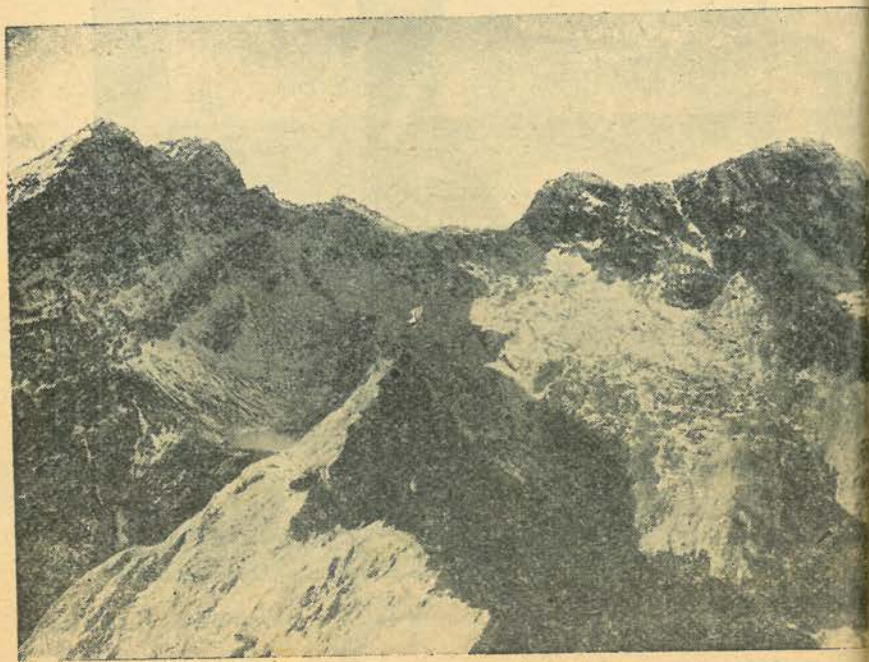
8. Spre apus de Transilvania, dincolo de munții Apuseni, până în hotarul de învoială din câmpia Tisei,

se află Crișana. Acest ținut și-a luat numele dela cele trei ape care îl stăbat, numite Crișuri.

În toamna anului 1940, cu inima sfâșiată de durere am fost nevoiți să lăsăm Ungurilor Maramureșul întreg, partea de miazănoapte și răsărit a Transilvaniei și parte din Crișana, unde trăiesc foarte mulți Români.

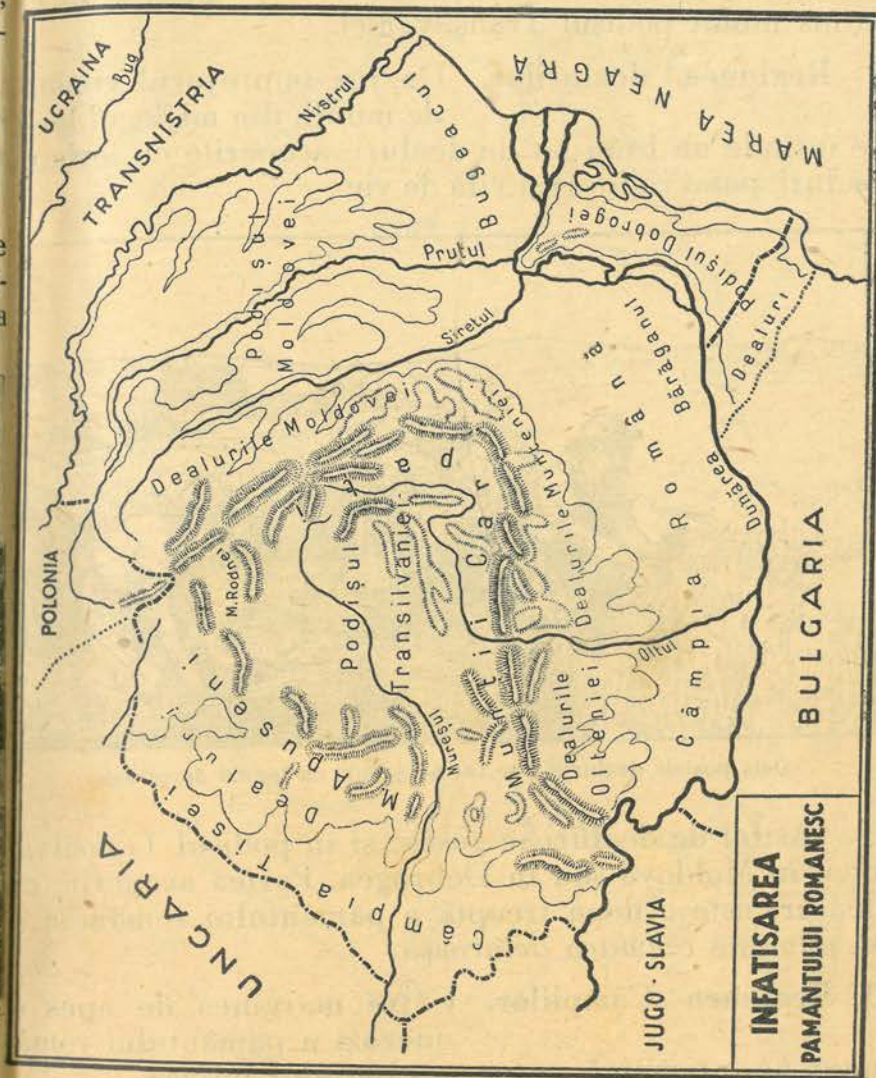
INFĂȚIȘAREA PĂMÂNTULUI ROMÂNESC.

1. Regiunea munților. Dacă am avea puțință să ne suim sus de tot, cu un aeroplan, ca să privim fața pământului românesc, am vedea

O culme în munții Carpați.

în mijlocul lui o cunună de munți, cu vârfuri ascuțite cu păduri mari și umbroase, cu pășuni întinse, bogate în ierburi și răcorite de izvoare reci de apă.

Aceasta este prima treaptă a pământului românesc și cea mai de sus numită *regiunea muntoasă*, alcătuită din lanțul munților *Carpați*. Intre ei se găsește un lăptos întins numit podișul Transilvaniei.

2. **Regiunea dealurilor.** De jur împrejurul cununa de munți, din mijlocul țării se întinde un brâu lat de dealuri, acoperite cu ierbură și păduri, pomi roditori și viță de vie.

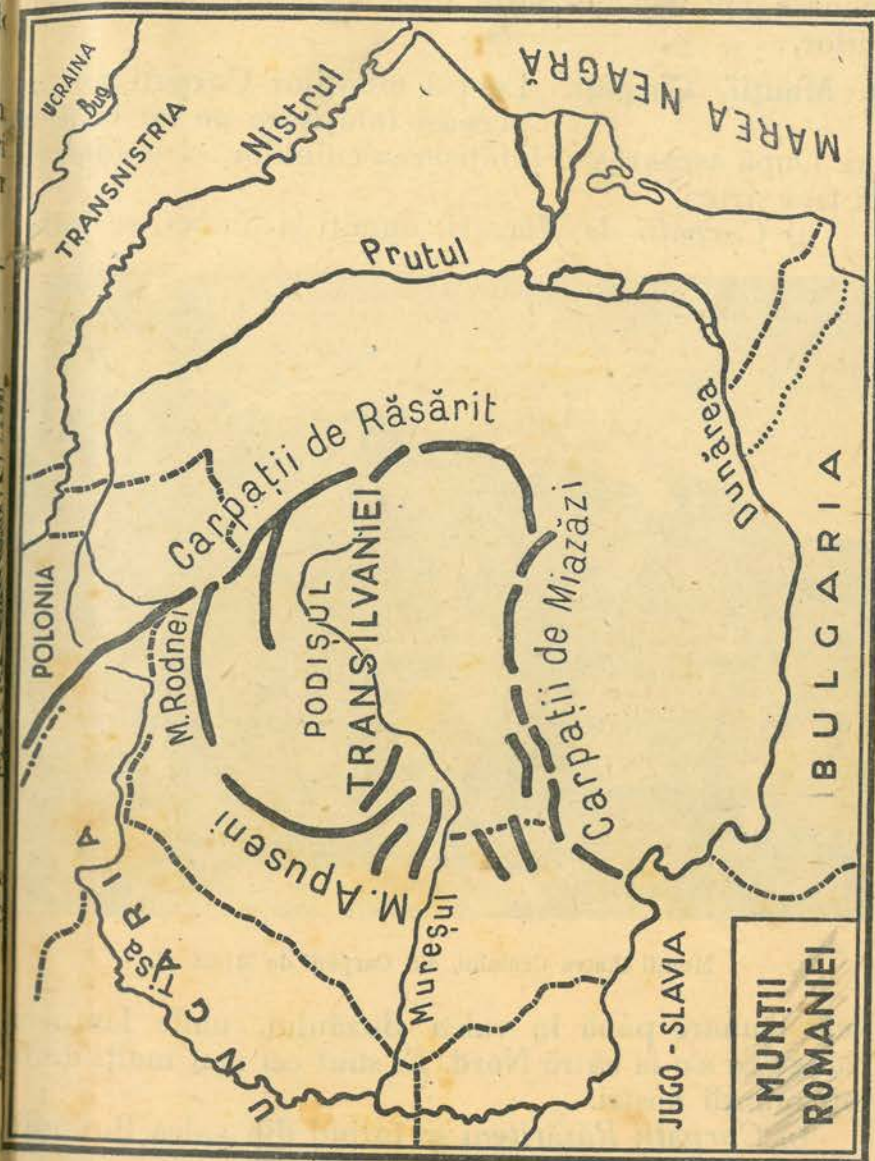

Dela poalele dealurilor se întind șesuri cu lanuri de cereale.

Astfel de dealuri se găsesc și în podișul Transilvaniei, în Moldova sau în Dobrogea. Partea acoperită cu dealuri este a doua treaptă a pământului românesc și se numește *regiunea deluroasă*.

3. **Regiunea Câmpiilor.** Către marginea de apus a regiunii miazăzi a pământului românesc, ne întâmpină regiunea câmpiilor întinse.

Cea dintâi este câmpia Dunării, care se întinde de la poalele dealurilor, până în Dunăre și Marea Neagră. Cea de a doua este câmpia Tisei, care întovărășește valea acestei ape, ca un brâu lat, dela miazănoapte, la mijloc.

zăzi. Această parte este a treia treaptă a pământului românesc și poartă numele de regiunea șesurilor sau a câmpurilor.

4. **Munții Carpați.** Lanțul munților Carpați nu are aceeași înfățișare pe tot întinsul lui. După așezarea și înfățișarea culmilor, el se împarte în trei șiruri.

a) *Carpații de Miazăzi*, numiți și *Sudici*, se întin-

Munții Piatra Craiului, din Carpații de Miazăzi.

dela Dunăre până în valea Buzăului, unde lanțul frânge ca s'o ia către Nord. Ei sunt cei mai înalți din toți munții noștri.

b) *Carpații Răsăriteni* se întind din valea Buzăului până la granița de miazănoapte a țării. Ei mai poartă numele de *Carpații Moldovenești*, fiindcă se găsesc în Transilvania și Moldova. Acești munți nu sunt prea înalți, dar în schimb, sunt acoperiți cu multe păduri.

la treaptă a pământului ro
 regiunea șesurilor sau a câmp

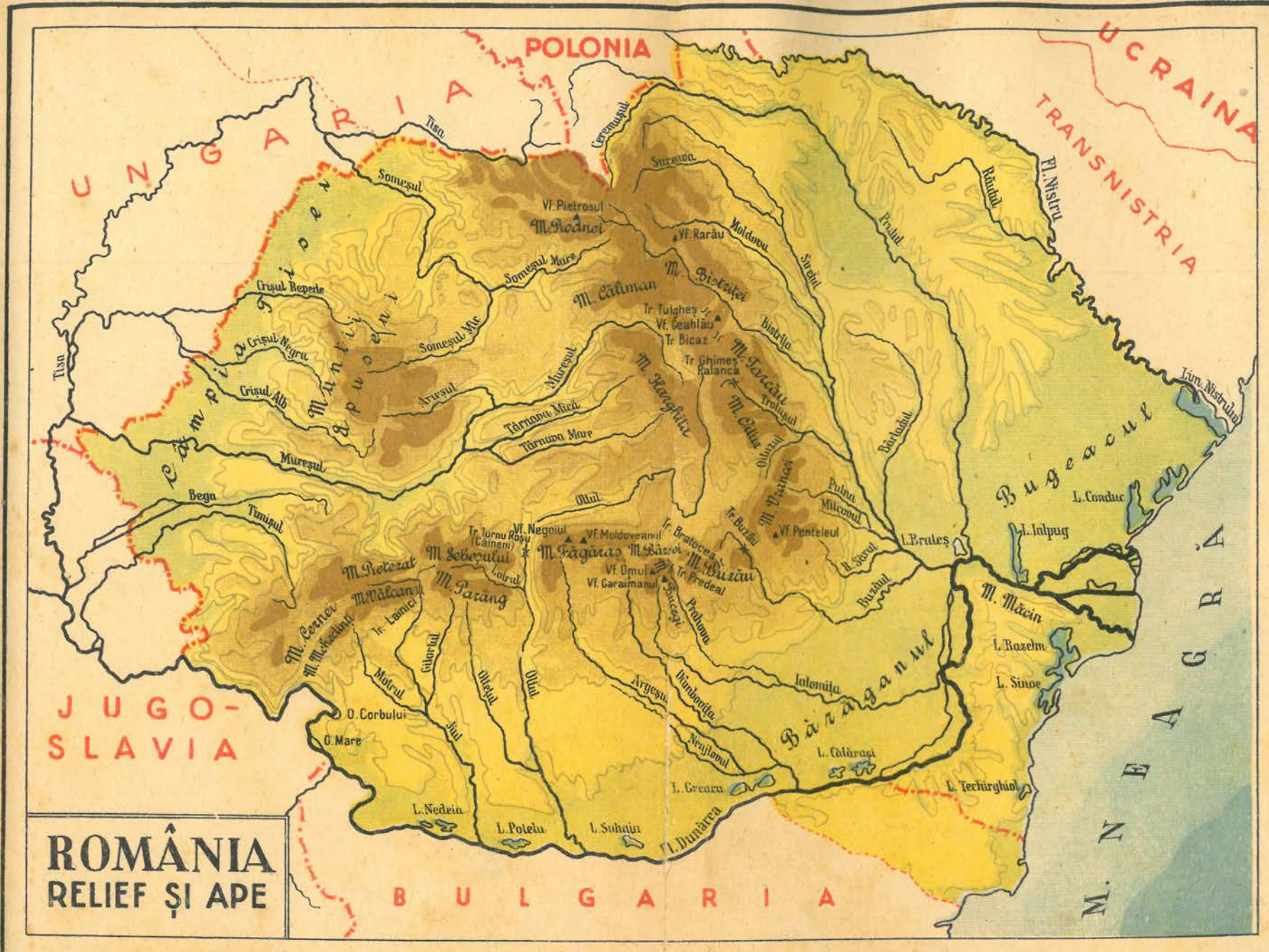
munților Carpați nu ar
 și înfățișare pe tot întinsu
 creă culmilor, el se împarti
 numiți și Sudici, se întin

lin Carpații de Miază zi.

Buzăului, unde lanțul
 Ei sunt cei mai înalți din

se întind din valea Buzăul
 apte a țării. Ei mai poartă
 enești, fiindcă se găsesc în
 Acești munți nu sunt pr
 acoperiți cu multe păduri.

ROMÂNIA
RELIEF ȘI APE

c) Spre apus stau mai singuratici *Carpații Apuseni*, care au înfățișare deosebită de a celorlalți munți. Ei sunt mai lați, adică răsăriți pe un ținut mai întins.

CARPAȚII DE MIAZĂZI.

1. **Infățișarea.** Carpații de miazăzi se încovoae ca un arc, dela Dunăre, spre miazănoapte și răsărit, până în valea Buzăului. Ei sunt cei mai înalți munți din lanțul Carpaților. Pe coastele lor, până la o înălțime de 1800 m. se întind păduri uriașe. Sus de tot, peste culmile rămase neacoperite de păduri se întind pășunile ierboase, pe care în timpul verii pasc nenumărate turme de oi, păzite și îngrijite cu mult drag de bacii și ciobanii români. Jos, la poalele munților au luat ființă sate și orașe de oameni harnici.

Frumusețea și măreția acestor culmi atrag multă lume, dornică să vadă minunile dumnezeiești din acești munți.

2. **Culmile Carpaților de Miazăzi.** Dintre culmile cele mai de seamă ale Carpaților de Miazăzi, putem înșira următoarele:

Intre Banat, Transilvania și Oltenia, pornind dela Dunăre, pe malul stâng al râului Cerna se înalță lanțul munților *Mehedinți*. În prelungirea munților Mehedinți, până în valea Jiului se găsește munții *Vâlcan*. Spre miazănoapte de această culme se întinde lanțul munților *Retezat*. Dela râul Jiu ne întâmpină culmea munților *Parâng*.

Din aceștia se respiră către răsărit, până în apa Olteului, munții *Lotrului*, iar către miazănoapte, spre Transilvania, munții *Sebeșului*. *Vârful Mândra* este piscul cel mai semeț din munții Parângului (2520 m.).

Intre Muntenia și Transilvania se găsește următoarele șiruri de munți:

Munții Făgăraș sunt cei mai înalți munți din țara noastră. Văzuți de departe, par un zid uriaș cu turle semețe. Pe creasta lor stau ca niște străjeri cele mai înalte vârfuri: *Negoiul*, de 2544 m. și *Moldoveanu*, de 2550 m. Primăvara, zăpada întârzie pe ei uneori până în Mai. Abia atunci se înviorează muntele și păstorii încep să urce turmele la păscut. La capătul de răsărit al culmii

Munții Retezat se înalță la apus de apa Jiului.

Făgărașului se ridică vestita culme a *Bucegilor*, cu cel două piscuri mari: *Omul* și *Caraimanul*.

Dacă lăsăm spre apus ținuturile mândre ale munților Bucegi și ne îndreptăm spre răsărit și miazănoapte, întâlnim *munții Bârsei*, iar mai departe, lanțul *munților Buzău*.

Aceste lanțuri muntoase nu sunt prea înalte, iar

din loc în loc, culmile lor sunt netede ca niște podișuri, acoperite cu iarbă mărunță și deasă ca peria.

3. **Pasuri sau trecători.** Carpații de Miazăzi pot fi străbătuți mai ușor, prin următoarele locuri: *Lainici*, pe valea Jiului și *Câineni* sau *Turnul-Roșu*, pe unde curge Oltul.

La răsărit de Făgăraș se ridică vestita culme a Bucegilor.

Peste munții Făgăraș nu se poate trece cu ușurință, nefiind nicio curmătură. Numai la capătul de răsărit al acestui lanț se află *pasul Bran*, iar ceva mai spre răsărit întâlnim trecătoarea *Predeal*, în dreptul văii Prahovei. Pe aici trece o mândră șosea asfaltată și o cale ferată. Pe valea Buzăului a fost făcută deasemenea o șosea frumoasă, care taie Carpații de-a-curmezișul.

CARPAȚII RĂSĂRITENI.

1. Așezarea și înfățișarea. Carpații Răsăriteni se întind din valea Buzăului până la hotarul de miazănoapte al țării.

Aceștia sunt ceva mai mărunți decât Carpații de Miazăzi, dar sunt mai crestați, mai ferestruți de ape și mai prăpăstioși. Ei poartă diferite numiri.

2. Culmile Carpaților Răsăriteni. În prelungirea munților Buzău se află *munții Vrancei*, care cuprind culmile dela cotitura Carpaților.

În acești munți se ridică mai falnic vârful *Penteleu*,

Vârful Ceahlăul, cel mai înalt din Carpații Răsăriteni.

care este vestit pentru produsele oilor numeroase, ce pase prin împrejurimile lui. Bacia pricepuți fac din laptele oilor cașcaval de Penteleu, cunoscut și căutat în toată țara.

Mai spre miazănoapte se află culmile *munților Oituzului*.

Urmează apoi *munții Tarcăului*, care își întind culmile între apa Troțușului și valea Bicăzului.

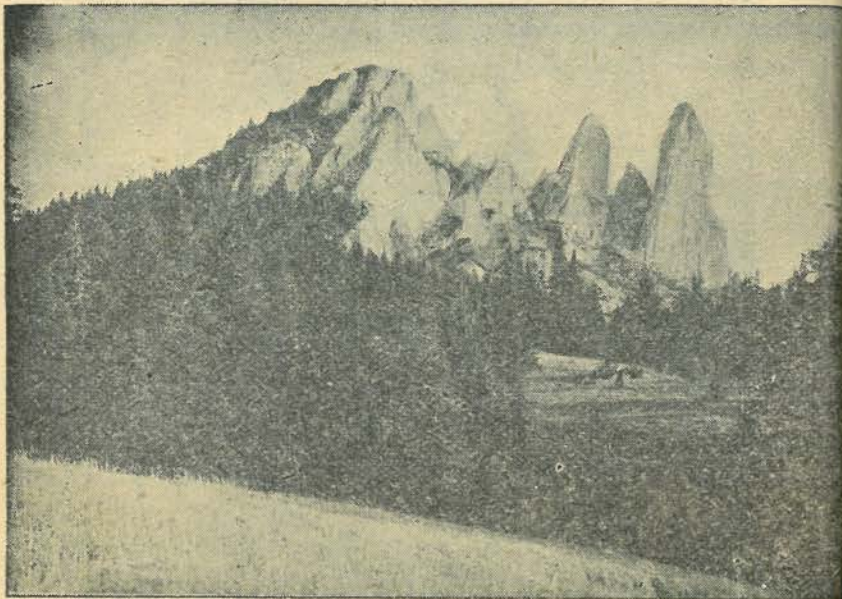
Vedere din munții Bistriței.

Vin apoi *munții Bistriței*, care pornesc din valea Bicăzului și se înșiruiesc în lungul văii Bistriței, până la

capătul răsăritean al munților Rodnei. Acești munți sunt cei mai înalți din ținutul Moldovei și apa Bistriței cu granița și-a făcut loc printre ei.

Piscul cel mai vestit din munții Bistriței este Ceahlăul (1911 m.), de pe vârful căruia se poate vedea o bună parte din Moldova. Acest vârf este ascuțit și cu înălțimea șarea unui turn de biserică.

De el sunt legate o mulțime de legende, cum este

Vârful Rarăul, cu pietrele Doamnei.

legenda babei Dochia, despre care se spune că s'a prefăcut în stânci de piatră, cu oi cu tot.

Un alt pisc este Rarăul, pe partea stângă a Bistriței pe vârful căruia se află două stânci uriașe, numite *Pietrele-Doamnei*.

Munții Rodnei stau așezați la marginea de miazănoapte a Transilvaniei. Sunt munții cei mai înalți din toată Carpații Răsăriteni. De pe spinarea lor pietroasă se ridică piscuri, mai înalte decât Ceahlăul. Dintre aceste *Pietrosul* (2305 m.) și *Inăul* (2288 m.) sunt cele mai înal-

5. **Pasuri.** Trecerea Carpaților Răsăriteni se poate face prin mai multe locuri. Cele mai însemnate sunt:

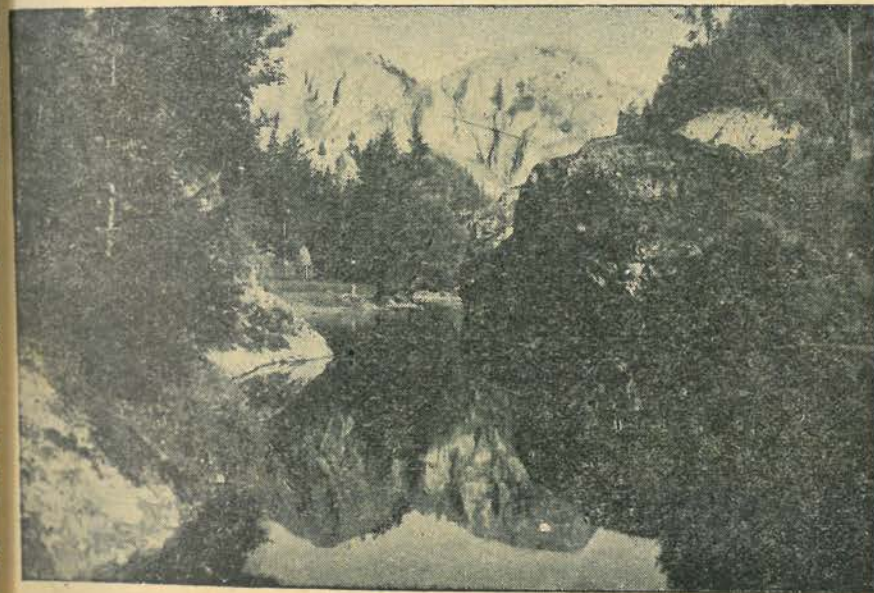
Trecătoarea *Oituz*, care este cea mai umblată, de pe valea râului *Oituz*. Aceasta este calea ciobanilor și tot pe aici au căutat dușmanii, în războiul cel mare, să pătrundă în Moldova, dar soldații români i-au oprit pe loc și i-au făcut să înțeleagă că: «Pe-aici nu se trece».

Pasul *Ghimeș-Palanca*, pe valea Trotușului. Acesta este tot așa de bătătorit, ca și trecătoarea *Oituzului*. Pe aici avem și drum de fier.

Trecătoarea *Bicaz*, pe valea apei cu același nume, face legătura între părțile de mijloc ale Moldovei și Transilvania.

CARPAȚII APUSENI.

1. *Carpații Apuseni* stau pe marginea de apus a Transilvaniei și fac legătura între capetele arcului format de

Vedere din munții Apuseni.

Carpații Răsăriteni și Carpații de Miazăzi. Acești munți sunt mai mici ca înălțime și sunt răstirați în toate părțile. Culmile lor nu sunt așa semețe, ba, în unele locuri sunt așa de largi, încât se pot face pe ele arături.

Nicăiri în Carpați, satele nu urcă pe munte mai sus decât aici. Moșii, locuitorii acestor sate, duc lipsă mare fiindcă semănăturile, la asemenea înălțimi, dau rod slab. Nădejdea le rămâne în lucrarea lemnului din păduri.

5. Munții Măcinului. Tot în rândul munților, în afară de lanțurile Carpaților, trebuie să mai amintim și de niște ridicături foarte vechi și terose, care se găsesc răslețite tocmai în partea de miazăzi a Dobrogei.

Sunt *munții Măcinului*, care au înfățișarea unor dealuri de înălțime mijlocie.

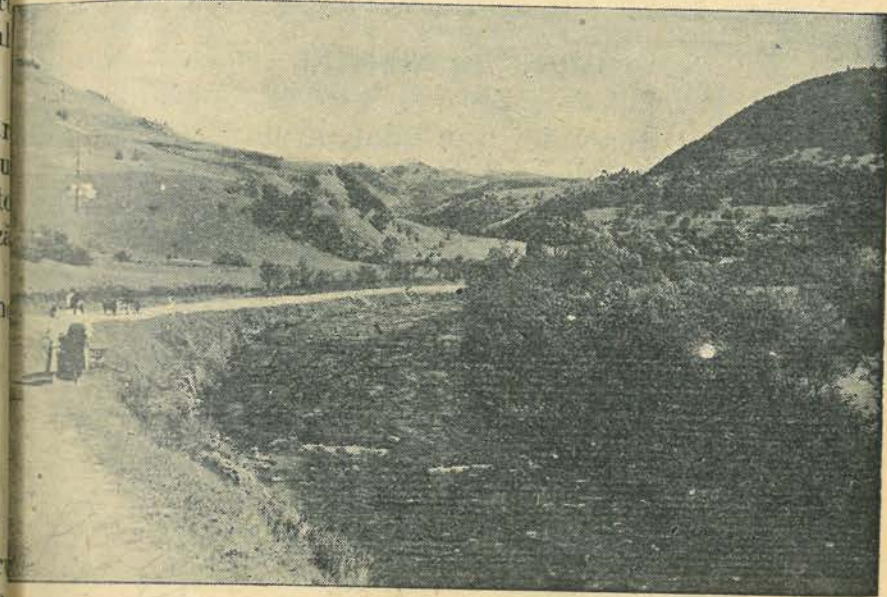
DEALURILE ȘI ȘESURILE ROMÂNIEI.

1. Dealurile dinafara Carpaților. De jur împrejurul Carpaților, pe marginea lor dinafară, se desfășoară o întinsă regiune de dealuri, care formează în jurul munților a doua cunună. Aceste dealuri, cu înălțimi potrivite, sunt locurile cele mai căutate de Români. În largul văilor ce le străbădă satele frumos gospodărite se însiră ca măgelele pe alini.

Pe lângă locuri bune de ogoare, omul are aici îndemână lemnul pădurilor, produsele viilor și roadele pomilor, care împodobesc prefuturii coastele însirite ale dealurilor. Sub pământul acestor dealuri se găsesc din belșug: sare, petrol și cărbuni.

2. Dealurile podișurilor. Fața netedă a podișurilor de odinioară a fost fierbinte și trântită de apele curgătoare, care coboară în valnic de la munte și prefăcută într-o întinsoare de dealuri și văi.

Astfel de dealuri găsim în Transilvania, cel mai întins podiș al României, adăpostit, după cum știm, în cununa munților Carpați, pe pământul Moldovei, dintre Siret, Nistru și Bug și în Dobrogea de mijloc și Sud.

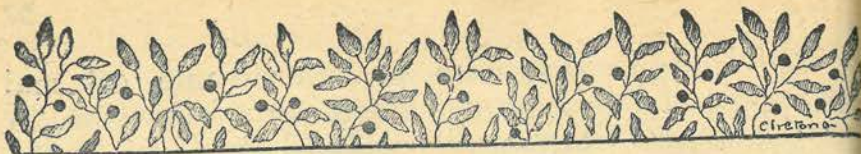

Dealuri, la poalele Carpaților.

Șesurile României. Pe marginea țării, dincolo de regiunea deluroasă se găsesc întinse ținuturi de șes. Cea mai de seamă regiune de șes a României este câmpia Dunării, care se întinde ca un prâu nesfârșit, dela poalele dealurilor muntene, oltene și moldovene, până în apa Dunării și țărnuțul Mării Negre.

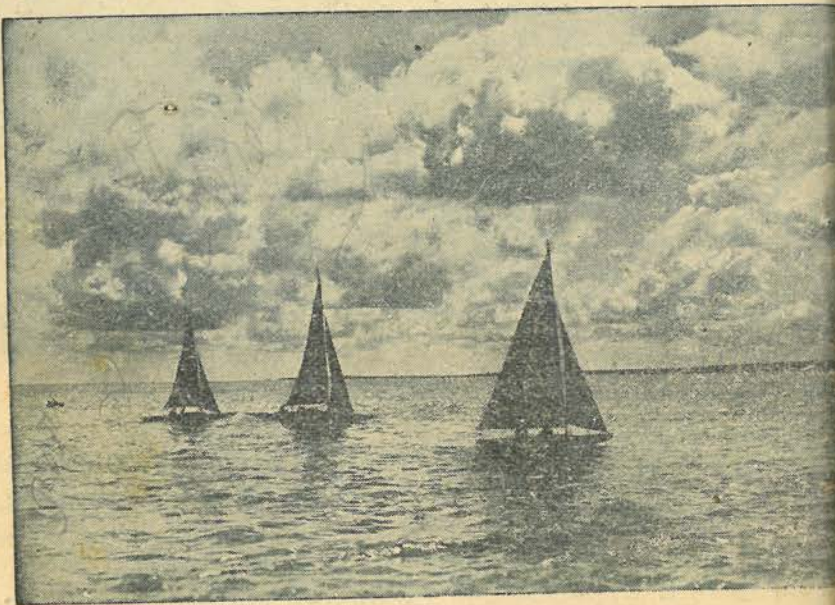
Bărăganul Munteniei și Bugeacul Basarabiei sunt rânarele cele mai vestite ale țării.

A doua regiune de șes se află la marginea de apus a României. Aici se întinde câmpia Tisei, între munții Apuseni și apa cu același nume. Aceste pământuri măgoase dau un rod din belșug plugarilor harnici.

APELE ROMÂNIEI.

Pământul României este udat de un păienjenis de ape curgătoare. Cele mai multe și mai mari își adună izvoarele, de sub crestele Carpaților.

Pe Marea Neagră

De aici se răspândesc în toate părțile în suvoi năvalnice, străbat regiunile de dealuri și pe cele de vale și se adună în Dunăre. Intreg acest potop de ape este dus apoi spre Marea Neagră.

1. Marea Neagră se întinde în partea de răsărit a țării noastre. Ea cuprinde atâta loc, încât toată România ar putea sta în mijlocul ei ca o insulă.

Pe lângă țarm, apele mării sunt puțin adânci, dar părțile dela mijloc, adâncimea ei întrece înălțimea Carpaților.

La țarmul Mării Negre odihnește orașul și portul Constanța, unde vapoarele venite din toate părțile lumii își ișună ca furnicile. Ele aduc și descarcă mărfurile de care avem nevoie, și le încarcă pe cele ce trebuie vândute în alte țări.

Cam în dreptul gurilor Dunării, în Marea Neagră, se află *insula Șerpilor*, o bucată de pământ stâncos, înconjurată de toate părțile cu apă.

Apa mării e uneori liniștită și lucie ca o oglindă, bătând în verde și albastru.

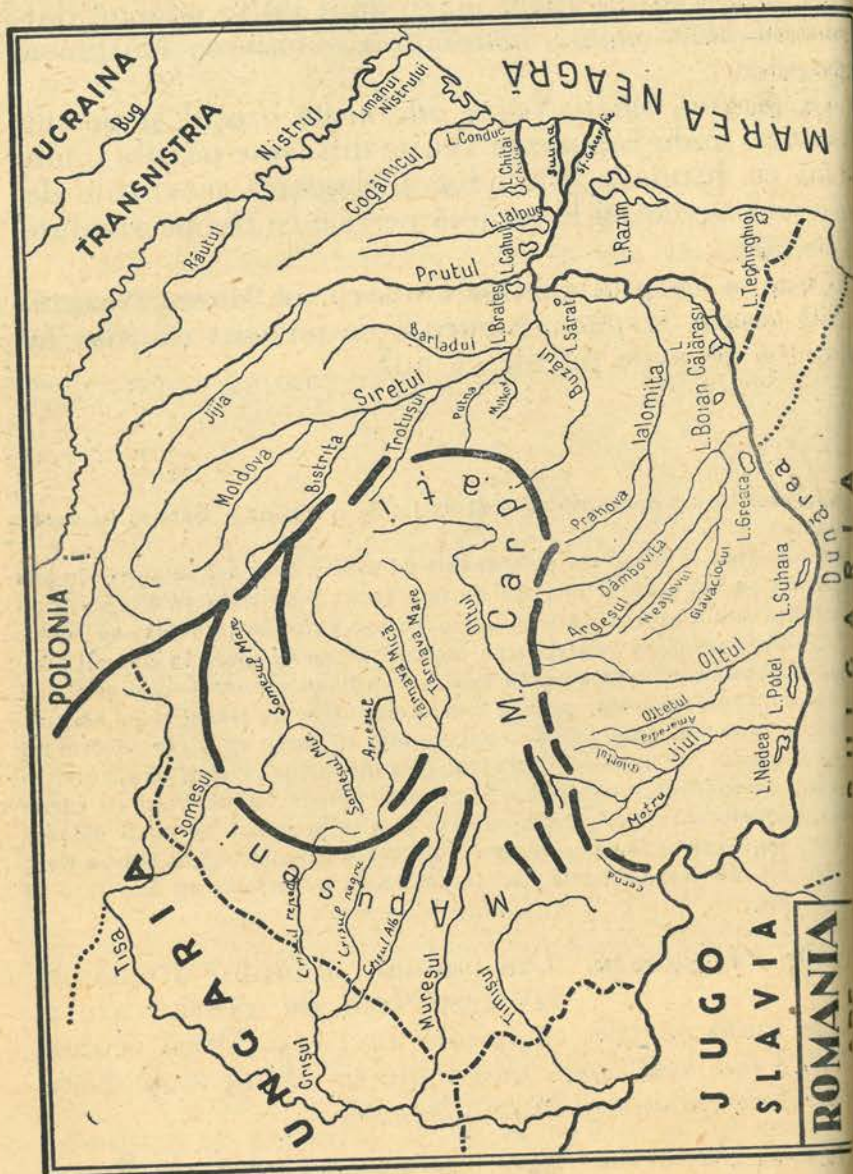
Alteori însă e înfuriată și brăzdată de valuri, care aci se ridică în sus ca o casă, aci se coboară în jos, așa de tare încât îți se pare că a înghițit cu el corabia sau vaporul care plutește pe ea. Valurile înfuriate se rostesc sgomotoase și se reped către țarmuri, unde se sparg în clăbuci albi.

Iarna, când furtunile sunt în toiu, corăbiile și vapoarele mai mici cad pradă valurilor năpraznice, care le lovesc cu putere de stânci și le sfarmă.

Intr'o astfel de apă, atât de sbuciumată, ai crede că nicio vietate nu poate să trăiască. Și totuși, în adâncul ei sunt atâtea vietăți și plante, în mintea omenească nu le poate cuprinde. Fel de fel de pești cu carne gustoasă, sardele albastre, guvizi, calcani și alte neamuri de pești chiamă pescarii cu luntrile în larg. Numai dela 200 de metri în jos, Marea Neagră e un fel de mare moartă, pentru că apele neaerisite nu mai lasă să trăiască nimic.

Apele curgătoare. Din cununa munților României izvorăsc sute de râuri care acoperă în toate părțile, ca spițele unei roți. După ocoluri mai mici sau mai mari, mai toate se adună în Dunăre și se duc cu sine în Marea Neagră.

Fluviul Dunărea. Intre apele curgătoare ale României, cea mai de seamă este fluviul Dunărea. El izvorăște din Germania și, după ce trece prin multe țări, vine să ude și pământul românesc. Curge în partea de miazăzi, făcând hotatrul din spre Jugo-

Slavia și Bulgaria, iar din dreptul orașului Călărași și până la Marea Neagră, Dunărea este în întregime a noastră.

Când se apropie de mare, apa ei devine așa de lată, încât nu mai poate merge toată la un loc. De aceea, se desface în trei părți sau guri: *Chilia*, *Sulina* și *Sf. Gheorghe* și așa răsfirată se varsă în Marea Neagră. Intre aceste guri se cuprinde un ținut plin de bălți, năpădit de

Dunărea la Cazane.

plante iubitoare de apă și foarte bogat în pește, numit *delta Dunării*.

De-a-lungul Dunării se găsesc o mulțime de locuri frumoase, care se pot vedea din vapoarele ce alunecă neîncetat pe luciul valurilor ei.

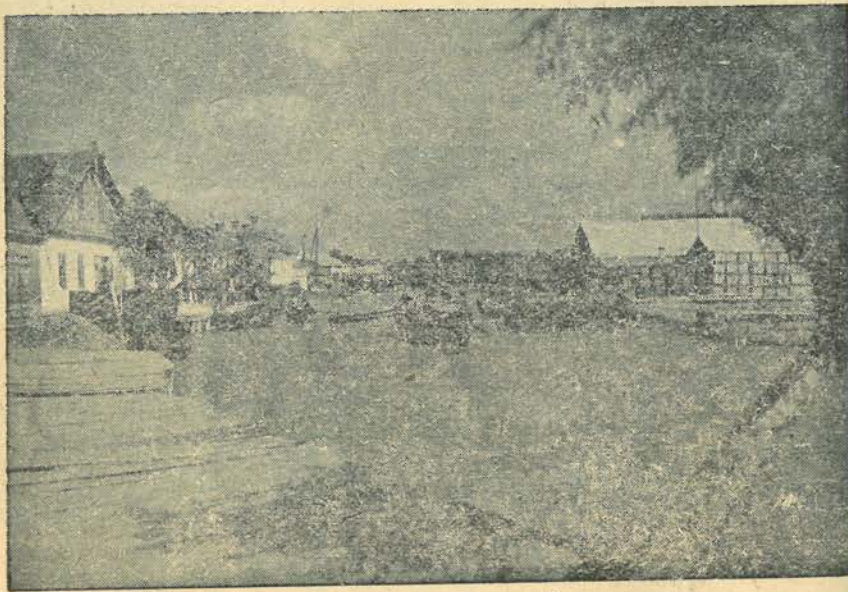
* * *
PORTILE DE FIER. Ne apropiem de Porțile de Fier. Dunărea începe să vâjje mănoasă! E un sbucium și un clocot de valuri, dintr'un mal în altul. Peste adâncimi se fac ochiuri mari, care se rotesc în loc. Ici,

apa se scufundă bolborosind, ca suptă de gura unei vâltori, colo se umflă, se burdușește și urlă făcând clăbuci, bătându-se de stânci care nu se văd.

Vaporul merge mai încet, mai cu pază. Patru oameni stau la roata dela cârmă. Amândoi comandanții sunt pe punte, în picioare, cu ochii ațintiți înainte. Trece prin Gherdapuri (Porțile de Fier.)

Dunărea mugește mai tare. Cu ochii închiși, te-ai crede într'un codru pe o vijelie cumplită. Din fundul ei se întind, pe sub valuri, nenumărate brațe de piatră, gata să apuce vasul și să-l sfarme în bucăți, la cea mai mică nebăgare de seamă. Aici, sub volbura asta de valuri, e încheietura Balcanilor cu Carpații.

Peste pumnii lor încleștați, Dunărea se aruncă furioasă, rupând cu sgomot cele din urmă stăvilare ce i se mai ridică în cale.

Vâlcov, așezare de pescari, la gurile Du.

Câte a mai văzut și câte a mai știu Dunărea asta a noastră, când ar sta să le povestească pe toate! Rămâi uimit când stai să te gândești câte noroade s'au vânturat pe malurile ei și câți împărați și-au privit chipurile în apele ei.

Pe drumul ei cel lung, de trei mii de kilometri, Dunărea dă viață la vreo 30 de orașe, soarbe 120 de râuri, sparge două șiruri de munți și ascultă gloria cântată în mai multe limbi. Doina României a fermecat-o într'atâta, că i-a dat acestei țări, cea mai frumoasă și mai bogată jumătate din stăpânirea valurilor ei.

BALTA DUNĂRII este nespus de bogată. Adevărata bogăție a bălții o formează peștele. E atât de mult pește în baltă, încât și porcii se hrănesc luni de zile numai cu el. Miile de pasări vin aici ca la un ospăț pregătit de-a-gata și tot mai rămâne să se prindă anual milioane de kilograme de pește pentru oameni.

*
*
*

DELTA DUNĂRII. Cea din urmă ispravă a Dunării, atât de bogată în minunății, e Delta. E o grădină uriașă, lăsată în părașină. Pădurile cresc în neștire. Păpuriișul umple gărlele și lacurile; iarba sătulă de umezeală, trece de un stat de om, iar stuful atinge înălțimea copacilor.

Alături de aceste plante sălbatice, sumedenie de vietăți fac pe călători, să se creadă într'o țară cu totul depărtată. Mai întâi, o mulțime de pasări, unele cu pene de o frumusețe pe care plugarul sau păstorul munților nici n'o bănuște.

Dar ceea ce uimește și mai mult vederea, sunt ochiurile de apă cu desăvârșire limpezi și bălțile pe care se întind ca un covor, nuferii albi și sumedenie de ierburi, veșnic verzi. Adeseori, pe aceste bălți vezi plutind chiar ostroave întregi, ca un fel de poduri umblătoare. Lacurile deltei sunt acoperite de plauri, adică de un pod clădit cu încetul din rădăcinile stufişului, peste care cresc alte stufuri și alte ierburi. Când vântul bate tare, aplecând stuful, ostroavele acestea verzi încep a rătăci pe fața lacurilor; iar străinul se crede într'o lume de basme.

3. **Nistrul.** A doua apă curgătoare a României, ca mărime, este fluviul Nistru, care alcătuește hotarul dintre Basarabia și Transnistria. El izvorește din Carpații dela miazănoapte, de dincolo de hotar și curge printr'o vale foarte intortochiată.

Pe malul său, veacuri de-a-rândul s'au luptat Românii cu hoardele barbare, ce veneau din spre răsărit. Ca să se poată apăra mai ușor, din loc în loc, ei au ridicat cetăți, ale căror ziduri se oglindesc și astăzi în valurile Nistrului.

După ce culege mai multe ape, ce șerpuiesc domoale printre dealurile basarabene, Nistrul se varsă în Marea Neagră. La vărsare, el face un lac mare, numit **limanul Nistrului.**

AFLUENȚII DUNĂRII.

Mânându-și undele pe câmpia dela miazăzi, Dunărea duce cu sine spre Marea Neagră, toate apele care coboară din munți.

Când se apropie de țara noastră, primul râu pe care îl întâlnește Dunărea în calea sa, este *Tisa*, care izvorăște din Carpații de Miazănoapte, dincolo de hotar, fiind vecină la izvor cu Prutul.

Dupăce curge puțin prin ținutul Maramureșului, alunecă domol pe șesul dela apus, care îi poartă numele. Ea duce cu sine spre Dunăre, toate apele care ies din podișul Transilvaniei sau din munții Apuseni și se îndreaptă spre apus.

Acestea sunt:

Someșul, alcătuit din Someșul Mare, ce iese din munții Rodnei și Someșul Mic, care izvorăște din munții Apuseni. *Crișurile* (Crișul Repede, Crișul Negru și Crișul Alb) izvorăsc din munții Apuseni și se împreună peste graniță.

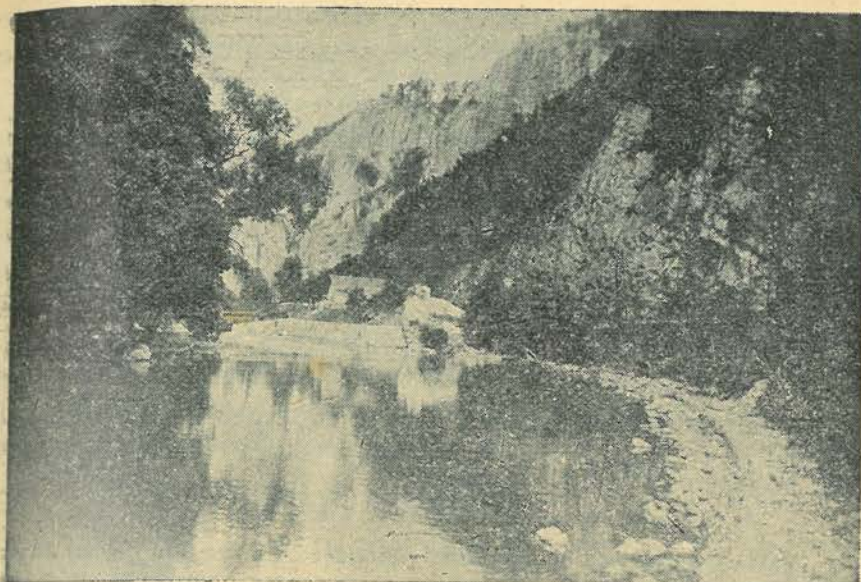
Mureșul izvorăște din partea de răsărit a Transilvaniei, dintre munții Tarcăului și Hărghita. El este cel mai însemnat râu al Transilvaniei. Curge mai întâi către Nord și apoi pătrunde în inima podișului, pe care-l străbate în curmezis.

După ce primește pe cele două Târnave (Mică și Mare), se furișează pe lângă marginea de miazăzi a munților Apuseni și intrând în șes, curge lenes peste hotar, către *Tisa*.

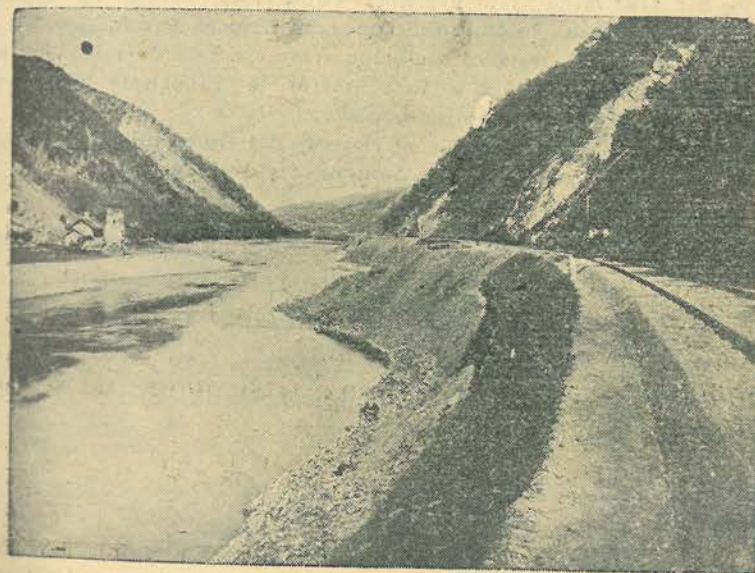
Jiul, afluent al Dunării, este cel mai însemnat râu al Olteniei. Iși adună izvoarele din spatele munților Vâlcan și Parâng, de pe pământul Transilvaniei.

Jiul intră în ținutul Olteniei prin trecătoarea Lainici.

Apele lui curg sălbatic atât timp cât taie munții. După aceea se liniștește și merge să se verse în Dunăre.

Pe valea Jiului.

Oltul taie Carpații pe la Turnu-Roșu.

În drumul său, Jiul primește pe dreapta râul *Motru*, care vine din munții Mehedinți și pe stânga, pe *Gilort*, care se scoboară din munții *Parâng*.

Oltul, vecin la izvor cu Mureșul, se înstrăinează de acesta, luând-o către Sud. După ce face o cale sbuciumată prin munți, străbate părțile de miazăzi ale Transilvaniei. Ajuns la capătul munților Făgăraș, taie zidul Carpaților în curmeziș, pe la *Turnu Roșu* și se îndreaptă către Dunăre, despărțind Oltenia de Muntenia.

Oltul primește pe dreapta apa *Lotrului* cel vijelios ce curge pe o vale de toată frumusețea și apa *Oltețului*.

* * *

Valea Oltului e plină de scumpe aduceri aminte din trecutul țării noastre. De-ar putea Oltul să grăiască, ce nu ne-ar spune el de faptele strămoșilor? El a văzut pe Marele Traian, în fruntea armatelor sale, cându-se la Sarmisegetuza, ca să pedepsească pe neastâmpăratul Decebal. Pe Mircea, zorind meșterii, să-i termine mai repede Sfântul locaș del Cozia. Pe Viteazul Mihai, fala neamului românesc, trecând să ia domnia lui Alexandru cel Rău. Pe Domnul Tudor, în fruntea Pandurilor. Pe înțeleptul Domnitor Carol, trecând victorios armatele sale dela Plevna; iar în războiul cel mare, 1916-1918, a fost martor la crâncenele lupte ce s'au dat pentru întregirea neamului românesc.

Oltul este cel mai drag râu al nostru. Tot Românul știe să spună o vorbă despre el. Atâtea cântece îl pomenesc și-l slăvesc.

Argeșul izvorăște de sub culmea Făgărașului, chiar de sub Negoii. Curge pe o vale frumoasă, umbrită de multe păduri de brad și fag. După ce-și trage în matca nisipoasă, din dreapta *Neajlovul* și din stânga râul *Dâmboviței*, se abate spre miazăzi și merge de se varsă în Dunăre, lângă Oltenița.

* * *

Argeșul, călător fără odihnă, trece hăulind prin spintecătura văile și undele lui vorbesc într'una, când mai tare, când mai încet. Vorbesc undele lui de măreția și frumusețile Negoiiului din coapsa căruia au izvorât

de codrii lui deși, adânci, nestăbătuți, unde fiarele șed fără frică.

Vorbesc undele Argeșului de strășnicia stâncilor dela chei, pe care le-au biruât; vorbesc de comorile pământului și mândrețea plaiurilor, de rodnicia pășunilor și holdelor pe care le scaldă.

Ialomița izvorăște din inima munților Bucegi. După ce coboară din munte se unește cu apa Prahovei, care curge pe una din cele mai frumoase și populate văi ale țării noastre.

Când ajunge pe câmpia întinsă a Bărăganului, abia își mai duce apele sorbite de arșița soarelui de vară. Totuși, așa slăbită cum e, *Ialomița* dă vieață Bărăganului, până la vărsarea ei în Dunăre.

APELE MOLDOVEI.

După cum Tisa culege apele ce coboară din munții Apuseni, iar Dunărea pe cele din Carpații de Miazăzi, tot așa Siretul strânge în albia lui, toate râurile ce vin de prin creștăturile Carpaților Răsăriteni. Cu drept cuvânt, el se poate numi Dunărea Moldovei.

Venind din Bucovina, aleargă grăbit de-a-lungul munților, spre Dunăre, pe o luncă lată, care-i poartă numele.

* * *

Siretul pare un copac uriaș culcat de-a-lungul Moldovei, cu rădăcina în Dunăre și cu crengile resfirate și înfipte printre crăpăturile munților. Căraș neobosit, el aduce corăbiilor catarguri și umple schelele Dunării de avuțiile codrilor depărtați. Zi și noapte, răsună vara frumoasele-i văi de doinele plutășilo.

Suceava este cel dintâi râu, din Nordul țării, care se varsă în Siret.

Moldova este râul pe valea căruia, după cum se povestește, a coborât Dragoș-Vodă, când a plecat la vânătoare.

Bistrița se aruncă din strâmtorile Carpaților, deschizând cea mai fermecătoare vale, prin curmăturile munților, spre apa Siretului. Valea Bistriței e o podoabă

Valea Moldovei.

a țării noastre, încât și străinii o numără printre cele mai frumoase văi din lume.

* * *

E așa de frumoasă valea Bistriței, încât, cu toate pericolele ce ar putea întâmpina pe apa ei, multă lume se ingramădește pe plute, s'o vadă.

Bistrița, care curgea pe vremuri pe prund de aur, întrunește în apele ei sălbăticia Jiului, măreția Olului și bogățiile Prahovei.

Sute de plute se lasă la vale pe Bistrița. Multe din ele întâlnesc greutăți în cale, dar nicăiri plutașii n'au groază mai mare, decât în clipa când ajung la îngrozitoarea strâmtoare dela Toancele, unde apele ei coboară grozav de repede.

Toancele e cascada cea mai periculoasă de pe toată întinderea Bistriței. Strâns între doi munți slâncoși, apa fierbe din fund și până în față, ca și când ar curge pe o albie de foc. Valurile gem cu o turburare

nespusă și miile de stânci ies ascuțite din sânul Bistriței înspumate. Vai de plutașul care n'ar ști să conducă pluta pe acolo! Când nevoia îl silește să treacă prin Toance, el se pregătește ca de războiu; cercetează mai întâi cârma, cearcă toate legăturile grinzilor, își suflecă mânicile și-și face semnul crucii.

Cum a intrat în Toance, curentul a și luat pluta într'un vâlmășag

Cu pluta pe Bistrița.

de spume și purtată ca o scoică pe crestele valurilor, ea se scufundă se ridică, se sfâșie și se frământă într'o luptă nesfârșită. E destul o singură greșală de lopată, pentru ca dintr'însa să nu mai rămână decât jândări.

Trotușul, venind din munții Transilvaniei, sparge întăriturile munților Tarcăului pe la Ghimeș-Palanca

și își deschide o vale largă și roditoare, așternută cu drum de fier, pe care se înșiră sate cu fabrici, izvoare de păcură, mine de cărbuni și cariere de piatră. El mișcă sute de fierăstraie, care taie buștenii codrilor, aduși pe plute de apa lui. Troțușul strânge apele codrilor, între care cea mai de seamă e apa *Oituzului* și se lasă apoi liniștit la vale, aruncându-se în albia Siretului. În drumul său trece pe lângă satul Borzești, unde s'a născut marele Voievod Ștefan cel Mare.

* * *

Aici în valea asta liniștită și frumoasă, toate vorbesc de Marele Voievod Ștefan: legendele, podul, fântâna, crucea de piatră și mai ales biserică, unde, în fața altarului, de multe ori, Ștefan cel Mare a stat în genunchi și s'a rugat pentru mântuirea și înălțarea neamului său.

Putna și Milcovul vin bolborosind, de ciudă că abia au scăpat de încleștările munților și unite, merg să se întâlnească cu Siretul. Multă vreme, Milcovul a făcut hotar între Moldova și Muntenia. În cele din urmă, tocmai în șes, Siretul se întâlnește și cu Buzăul, ce vine din munții cu același nume.

Pe partea stângă, Siretul primește apa *Bârladului*, care adună numeroase suvițe de apă din Moldova deluroasă.

Încărcat cu aceste ape, mândru de isprava ce-o face, Siretul merge și se varsă în Dunăre.

Prutul izvorăște de peste graniță, din Polonia, curge printr'o luncă largă și se varsă în Dunăre. Merge tăcut mângâindu-și mereu malurile, uneori chiar părăsindu-le, căutându-și o albie nouă, pe lăsaturile șesurilor. Prutul e râul pe ale cărui margini n'a înflorit niciun oraș.

Apa lui lată e tristă, molâie și veșnic întunecată.

Prutul, cum intră în țară, primește apa *Ceremușului*, care face hotarul țării noastre în spre Polonia.

Mai la Sud, tot pe partea dreaptă, se unește cu *Jijia*, care șerpuiește printr'o vale plină de mlaștini.

Apa Prutului e turbure și întunecată, ca și amintirile din trecut. Peste apele Prutului au trecut potop de barbari asupra ținuturilor țării noastre.

De atunci a și rămas cântecul

Prutule, râu blestemat,
Face-te-ai adânc și lat,
Mal cu mal nu se zărească,
Glas cu glas nu se lovească,
Ochiu cu ochiu nu se 'ntâlnească
Dușmanii țării de-or trece,
La cel mal să se innece;
Iar tu, 'n valurile tale,
Să-i tot duci, să-l duci la vale,
Până 'n Dunăre și'n Mare!

LACURILE ȚĂRII NOASTRE.

Pe lângă fluviile și râurile veșnic în mișcare, pământul țării noastre este udat de multe lacuri și bălți, înșirate de-a-lungul apelor mari sau pierdute prin scobiturile munților.

De-a-lungul Mării Negre se găsesc o mulțime de lacuri. Dintre ele, cele mai mari și mai frumoase sunt *Razelm* și *Sinoe*.

* * *

Razelmul nu e un lac, ci o grupă de lacuri, rămase dintr'un vechiu colț al Mării Negre.

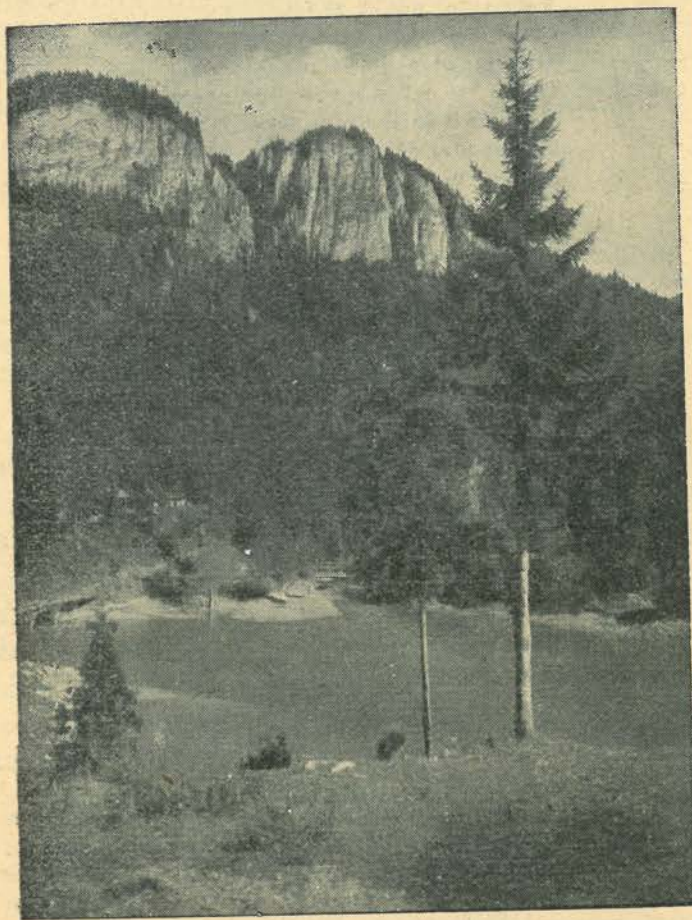
Câtă vreme nu-i venea apă din Dunăre, apa lui ajunsese așa de sărată, încât nu mai putea să trăiască niciun pește mai de soiu. Se prăpădeau locuitorii numeroaselor sate din împrejurimi, care trăiau numai din pescuit. Cum i-a venit apă proaspătă, dulce din Dunăre, prin tăierea canalului Carol I, cum au început să crească din belșug tot soiul de pești

Tot pe lângă țărmul mării e lacul *Techirghiol*, vestit pentru tămăduirea boalelor.

În timpul verii, o mulțime de oameni vin aici să-și

caute sănătatea sau să se odihnească, pe nisipul ars de soare.

În locul bordeielor de odinioară, în jurul lacului Te-chirghiol s'au ridicat acum case mândre sau vile, în care poți locui tot așa de bine ca și în orașele mari.

Lac între munți.

De-a-lungul Dunării, dela Turnu Severin și până la vărsarea ei în Mare, de asemenea se înșiră o salbă de lacuri hrănite de revărsarea apelor.

Dacă mergem pe marginea Dunării, dela Turnu Se-

verin până la gura Oltului, dăm de lacurile Nedeia și Potelul, în ținutul Olteniei. Mai departe, dincolo de Olt, în ținutul Munteniei, pe malul Dunării întâlnim lacurile: *Suhaia, Greaca și Călărași.*

Cam din dreptul acestuia din urmă, apele Dunării se despart în două brațe, care cuprind între ele nenumărate bălți, bogate în pești și plante de apă. Între gura Siretului și a Prutului, lângă orașul Galați, e un lac mare numit *Brateșul.*

În partea de miazăzi a Basarabiei, atât de-a-lungul Dunării, cât și al Mării Negre, se găsesc o mulțime de lacuri foarte bogate în pește.

Cele mai însemnate sunt: *Ialpug și Conduc.*

CLIMA ROMÂNIEI.

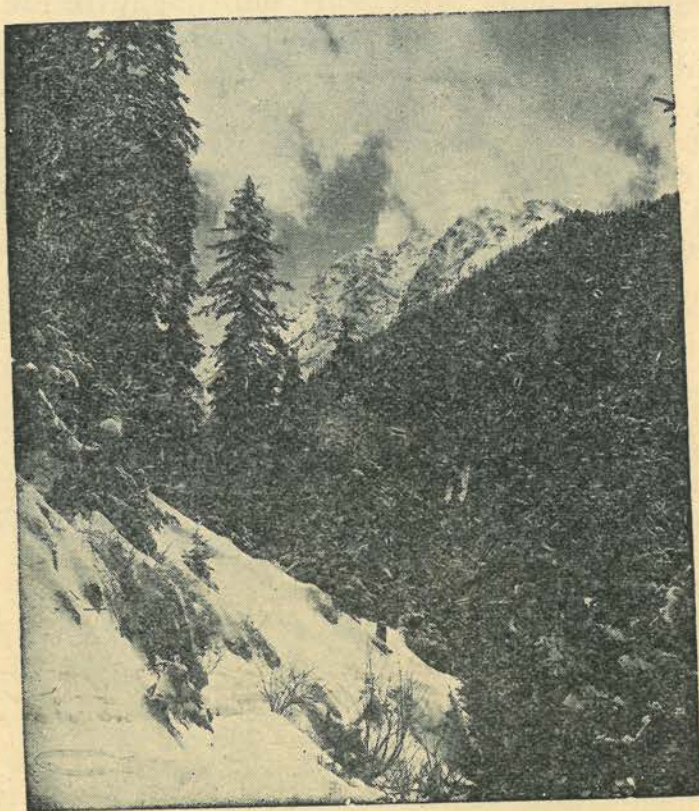
Vara, când cerul este senin, când soarele strălucitor răspândește lumină și căldură binefăcătoare, când vântul nu bate, ori adie încetinel de abia mișcă frunzele copacilor, când nu plouă, zicem că este vreme frumoasă.

Dimpotrivă, iarna, când cerul este acoperit cu pânze de nori, când se pornește vântul care aleargă nebunește, zgâlțâind arborii și troenind zăpada, care cade cu nemiluita, zicem că este vreme urâtă.

Cunoscând cum este răspândită căldura sau frigul, cum bat vânturile și cum cad ploile peste întreg cuprinsul pământului românesc, spunem că noi cunoaștem clima României.

1. **Căldura - Frigul.** România este dăruită cu veri aducătoare de căldură întetită, care se simte cu mai multă putere prin ținuturile de câmpii. Iernile, dimpotrivă, sunt aducătoare de frig puternic. În toată această vreme, întreg pământul este acoperit cu pături groase de zăpadă. În unii ani, gerul este atât de mare, că îngheață și apele Dunării, dela un mal la altul, ba câte odată și ale Mării Negre.

2. **Vânturile.** În țara noastră bat multe vânturi. *Crivățul* bate cu toată furia din spre miază-noapte și răsărit, de pe meleagurile Rusiei. Iarna el aduce gerul și viscolul; iar vara, zăpușala năbușitoare.

Iarna în munți.

Dacă în Transilvania, puterea Crivățului este mai slăbită de stăvilărilor munților Carpați, în schimb este îngrozitor în șesul Moldovei și Munteniei.

Câteodată Crivățul este așa de furios, încât prăvălește totul la pământ, înzăpezește drumurile și vai de turmele de oi din întinsul Bărăganului, prinse de acest năprasnic vânt.

Totuși, despre acest vânt aspru, am putea spune și lucruri bune.

Așa, primăvara, el vine încărcat cu aburi, și aduce ploi binefăcătoare câmpului iar iarna aduce multă zăpadă care apără câmpul și semănăturile de ger.

Austrul e vântul care bate din spre miazăzi și apus.

Mori mânate de vânt.

Acestui vânt i se mai zice și *Sărăcilă* sau *Traistă-goală*, din pricina că e un vânt uscat și fără umezeală.

Băltărețul, după cum îl arată și numele, e vântul care vine din spre bălțile Dunării, adică din spre miazăzi. El e un vânt umed și aduce ploaie. Bate de primăvară până spre toamnă, la răstimpuri.

Munteanul vine din spre munți.

3. Ploile. Ca și vânturile, ploile în România sunt neregulate. Astfel, România dela răsăritul Carpaților primește mai puțină ploaie decât cea dela apusul Carpaților.

Partea cea mai secetoasă din țară e *Bugeacul* și *Dobrogea*.

Ținutul cel mai bătut de ploaie este cel muntos.

Clima unei țări, deci și a țării noastre, atârnă de cantitatea de căldură, ori de frig (temperatură), de vânturile ce bat și de cantitatea și răspândirea la timp a umezelii (ploile).

În general, clima țării noastre este mai puțin aspră decât a altor țări vecine și din această pricină, plantele și animalele, de care are omul nevoie, cresc din belșug.

LUMEA PLANTELOR ÎN ROMÂNIA.

Ca să poată crește, plantele au nevoie de căldură, umezeală și pământ bun, din care să-și tragă hrana. Toate acestea se găsesc din belșug în țara noastră, dar nu sunt răspândite pretutindeni deopotrivă.

De aceea, nici plantele nu sunt aceleași peste tot locul, ci se deosebesc după regiuni.

1. Plante de câmpie. Câmpia este împărăția ierburilor. De cum se desprindă verdeața, fața șesurilor se preface într'un covor de verdeață.

Dela limanul Nistrului și până spre gura Oltului, nu de multă vreme, câmpia cea netedă, ca fața mării, era acoperită cu ierburi înalte de un stat de om.

Pe tot acest întins, pădurile aproape că lipseau și seceta era uneori așa de mare, că se părtea tot ce era iarbă ori frunză.

Așa se lămurește pentru ce altădată *Bugeacul*, din partea de miazăzi a Moldovei, câmpia *Dobrogei* și *Bără-*

ganul din ținutul Munteniei, erau locuite aproape numai de păstori.

* * *

În pustiul de odinioară, ars de soare, aproape fără sate, plin numai de bălării înalte, de nu se putea vedea omul călare, vara se răsfățau dropliile, iepurii și multe alte vietăți; iar iarna haitele de lupi ațineau calea turmelor de oi ce coborau din munte la baltă.

Oamenii nu puteau călători pe aici decât în cete mari, fiindcă drumul era primejdios și plin de greutate.

Astăzi, *Bărăganul* s'a schimbat cu totul. În loc de bălării înalte, vedem lanuri întinse, de grâu și porumb. În locul stânelor răslețe, găsim sate bogate, risipite pe tot întinsul pustiului de altădată; iar în locul drumurilor sălbatice de odinioară, vedem șosele și drumuri de fier, care străbat câmpia *Bărăganului* în lung și în lat.

2. Vegetația luncilor. Pe întinsul câmpiilor dogorite de arșița soarelui, sunt anumite locuri, unde vegetația e totdeauna verde, de pildă în luncile râurilor care trec prin aceste bărăgane.

De obicei, prin aceste lunci cresc *arini*, *sălcii*, *plopi* și alți copaci. Având apa râului la îndemână, aceștia nu se tem de arșița soarelui. Ei se înșiră în lungul albiciei apelor, alcătuind, de o parte și de alta a râului, adevărate perdele de verdeață, care apără lunca de dogoarea soarelui, înveselește și încântă privirea.

Șuvițele de păduri, din preajma râurilor, țin umbră apei, să nu se evaporeze prea repede; iar râul ajută în schimb pădurea, dând apă rădăcinilor copacilor.

Când tai pădurea, scade și râul. Lunca *Dunării*, așezată între câmpia arsă de soare a *Dobrogei*, de o parte și a *Bărăganului* și *Bugeacului* de altă parte, e ca un lung și lat covor verde, asternut între câmpii.

În lunca *Dunării*, pe lângă copacii iubitori de umezeală, cresc din plin *stuful* și *papura*, care formează ascunzișul și paradisul pasărilor de apă.

3. Vegetația pe dealuri și munți. Dacă părăsim șesul acoperit cu ierburi și urcăm spre regiunea dealurilor cu ploi mai bogate, în-

tâlnim păduri întinse, unde, pe lângă copacii cu lemn ușor și mai slab de luncă și prețuit mai puțin, întâlnim și copaci cu lemn tare și cu preț mai mare.

Pe dealuri crește *stejarul* (gorunul, gârneața), cu lemnul tare, bun și de lucru, și de foc.

În tovărășia stejarului, în aceste păduri, cresc: *ulmul*, *frasinul*, *carpenul*, *arțarul*, *teiul* ș. a. După cum plopul este uriașul pădurilor de baltă, tot așa stejarul

Vegetația pe dealuri și munți.

e cel mai falnic copac al pădurilor din locurile svântate și al codrilor de pe dealuri și dela poalele munților noștri.

Stejarului îi merge bine la dealuri. Cu cât urci însă mai mult pe munte, cu atât stejarul se rărește și locul lui îl ia *fagul*, întovărășit de *mesteacăn*, *paltin* și alți copaci.

Dela 600 m. înălțime, până pe la 1700 m., pe povârnișurile și crestele munților crește *pădurea de brazi*.

Pe cât e de luminată pădurea de fag, pe atât e de întunecată cea de brad.

* * *

Pe când pădurile de stejar și de fag sunt amestecate cu copaci mai mărunți, în pădurile de brad nu poate să crească niciun copac mai mic, nici chiar iarba, fiindcă cetina bradului face un umbrar atât de des, că razele soarelui abia se mai pot strecura până la tulpină. Pământul e acoperit doar cu frunzulițe uscate sau cu puțin mușchiu, pe unde mai e puțină reveneală.

Spre vârful muntelui, copacii se sgribulesc, se răresc și se aseamănă mai mult cu niște tufe pipernicite, cum sunt: *jneapenii*, *ienuperii*, *afinii* ș. a.

Păduri și pășune, pe coastele munților.

În poienile pădurilor, ca și pe crestele neîmpădurite întâlnim un covor de iarbă frumoasă și grasă, amestecată cu flori de tot felul, la marginea cărora sunt stânele pentru oi.

Făcurile, atât cele din munți, cât și cele din șes și din lunca Dunării, au fost cetatea care a ocrotit și a apărut neamul românesc de iureșul popoarelor barbare.

În cântecele bătrânești și azi se cântă faptele de vitejie ale străbunilor noștri, săvârșite la adăpostul codrilor în vremea de mult trecută.

Codrul a fost leagănul și adăpostul Românului la vremuri grele.

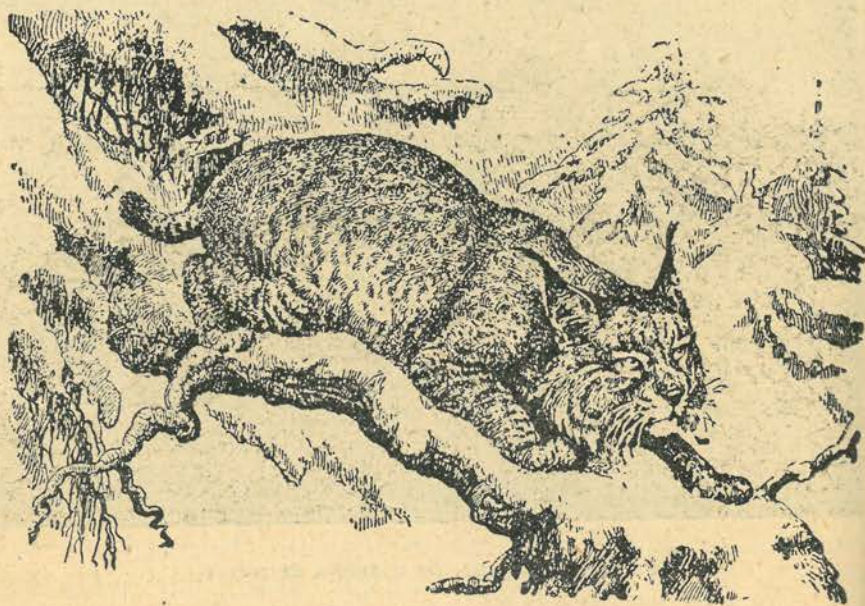
Doina Românului și toate cântecele lui încep cu: «Frunză verde», iar în înțelepciunea lui, a zis:

«Codru-i frate cu Românul»

ANIMALELE DE PE PAMANTUL ȚĂRII NOASTRE.

Răspândirea, mulțimea și felul animalelor de pe cuprinsul țării noastre, atârnă de vegetație și climă.

Odată cu tăierea și împuținarea pădurilor și de

Râsul: un animal din pădurile de munte.

când pășunile au fost arate și prefăcute în ogoare, s'au împuținat și animalele, care erau fala țării noastre altădată.

Animalele sălbatice s'au ferit întotdeauna de om, care le-a omorât și le-a vânat fără milă.

Din pricina lui au pierit bourii și zimbrii, un fel de boi sălbatici, care trăiau pe vremea lui Dragoș-Vodă și chiar pe vremea lui Ștefan cel Mare.

Dintre animalele sălbatice, care trăiesc numai la munte, putem aminti:

Capra neagră, care se mai găsește pe culmea Buce-

Ursul trăiește pe tot lanțul Carpaților.

gilor, în munții Rodnei și în munții Făgărașului.

Cerbul este podoaba munților noștri, iar *râsul*, un fel de tigris mic, cu corpul mai lung de un metru, cu coada scurtă și cu smocuri de păr la vârful urechilor.

Ursul trăiește pe tot lanțul Carpaților. *Căprioara* se află pe munți și coline, iar *porcul mistreț* înaintează pe lunci, până în delta Dunării.

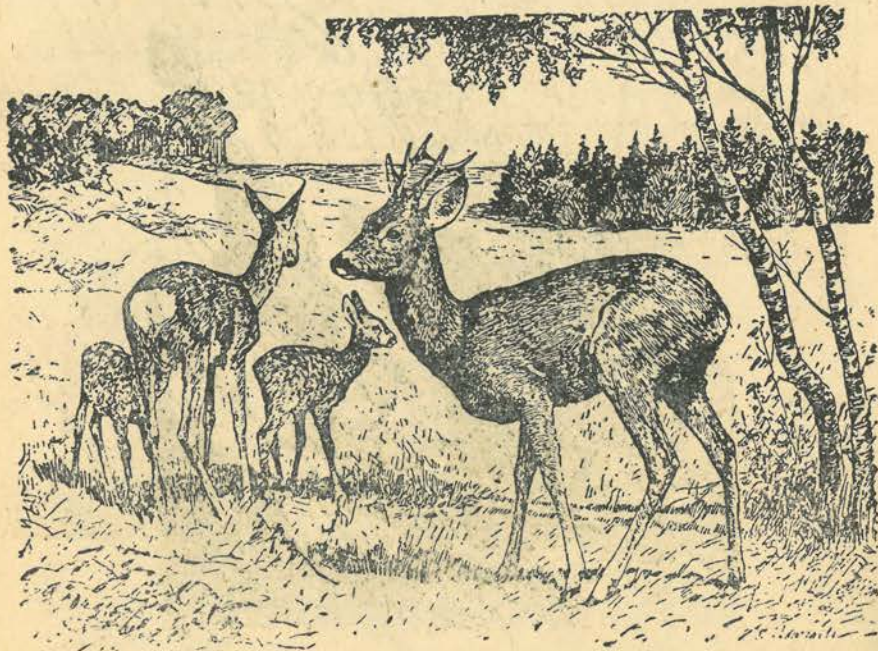
Tot prin pădurile noastre întâlnim: *pisica sălbatică*,

piezurele și jderul, apoi foarte mulți iepuri, vulpi, lupi și veverițe.

Dintre păsările de munte trebuie să amintim frumosul *cocos sălbatic*.

În câmp, prin ierburile nesfârșite ale Bărăganului de altădată, rățăceau herghelii de *cai sălbatici*.

Azi, când șesul s'a cultivat, aceștia au pierit și pe Bărăgan nu s'au mai păstrat decât animale mai mă-

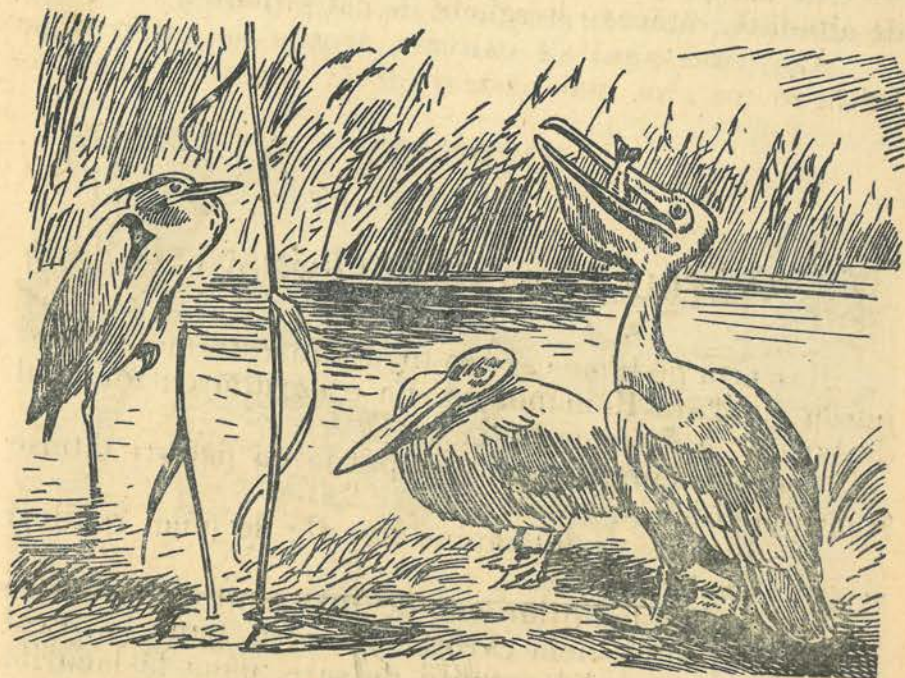
Căprioare.

runte, care își fac ascunzișurile în pământ. Așa: *dihorul*, *cățelul pământului*, care trăind numai sub pământ, a orbit cu totul, *popândăul*, nenumărați șoareci și cârțițe.

Dintre păsări, în afară de *ciori*, *vulturi*, *potârnicchi* și *prepelețe*, s'a păstrat, ca o raritate, *dropia*, asemănătoare cu un curcan.

În luncă și în baltă trăiește *vidra*, cu blana frumoasă. Tot acolo întâlnim *șerpi* și *păsări* nenumărate.

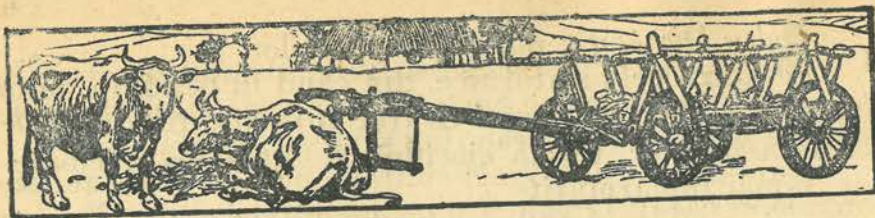
Delta Dunării e paradisul pasărilor. Pe lângă cele statornice, din când în când, în deltă poposesc stoluri de păsări ce trec spre alte ținuturi. De culoarea penelor, forma ciocului și lungimea picioarelor, rămâi înmărmurit.

Pelicanii în Delta Dunării.

Astăzi, mult mai mare însemnătate au animalele domestice, pe care omul le crește pe lângă casa lui, pentru diferite nevoi.

Unele îi ajută la munca câmpului sau căratul greutăților, altele îi dau lapte și carne pentru hrană, iar de pe urma altora se îmbracă. Aceste animale sunt o mare bogăție pentru țară.

AVUȚILE PĂMÂNTULUI ROMÂNESC.

Rar țară pe lume care să fie așa înzestrată de Dumnezeu ca Țara Românească. Ea e dăruită cu tot felul de bogății și de frumuseți.

Cununa munților este acoperită cu păduri întinse și pășuni cu iarbă grasă.

Pe dealuri ne întâmpină livezile de pomi roditori și viile vestite.

La poalele munților, sub dealuri sunt bogății, care nu se pot prețui: dela cărbunele negru, până la aurul cel strălucitor și dela munții de sare, până la lacurile de petrol.

La șesuri și în lunci e un pământ atât de roditor și atât de mănos, încât n'are nevoie de niciun îngrășământ.

Peste tot se vede binecuvântarea lui Dumnezeu.

După locul în care se găsesc aceste multe și felurite bogății, le așezăm în două mari grupe: avuții răspândite la fața pământului și avuții ascunse sub pământ.

A. Avuțiile dela fața pământului. Unele din aceste bogății au fost dăruite de Dumnezeu. Cele mai multe însă izvorăsc din munca fără preget a poporului român.

1. Pădurile. Peste întreaga regiune a munților, cum și pe o mare parte din dealuri se întinde peria deasă a pădurilor de brad, fag și stejar.

Sute de mii de copaci sunt doborâți la pământ. Bucucii sunt cărați la vale, fie pe apele repezi ale râurilor, fie pe vagonete mici sau funiculare, duși la fierăstraie și prefăcuți în scânduri și alte lucruri trebuitoare.

Buștenii de brad sunt duși la fierăstrău și prefăcuți în scânduri.

2. Livezile de pomi roditori cresc din belșug și fac po-doaba dealurilor. Muntenia e neîntrecută în prune. O parte din ele se usucă sau se afumă pentru iarnă, iar altele se prefac în țuică sau magiun.

Basarabia și Bucovina pot fi asemănaute cu niște grădini, atât de multe și felurite sunt poamele ce produc. Merele și perele sunt căutate chiar de străini.

În Transilvania, peste tot se văd arbori și flori.

De-a-lungul șoselelor sunt sădiți pomi roditori. În fața caselor se pun arbori umbroși. Chiar pe ogoarele cu cereale se văd presărați arbori răsleți, cu toată sgârzenia pe care o au sătenii, pentru pământul de arătură. Arborii dau umbră, dar și mulțumire. Dealurile neproductive sunt de asemenea plantate cu livezi de pomi.

În unele părți, locuite de oameni chibzuiți, se văd pomi chiar pe râpile netrebnice, care altfel ar sta de geaba.

La treerat.

3. Cereale. Cultura cerealelor formează principala bogăție a Țării Românești.

Câmpia Dunării, Bugeacul Basarabiei și câmpia Tisei sunt grânarele țării. Ele dau pâinea de toate zilele, nu numai nouă, ci din prisos, trimitem și în alte țări.

Între cereale, primul loc îl are grâul. În al doilea

rând vine porumbul, care e hrana principală a țărânului român, apoi întâlnim celelalte cereale: secara, orzul, ovăzul, meiul și altele.

Între plantele ce se mai cultivă pe întinsul șes al ținutului românesc, amintim: sfecla, din al cărui suc se fabrică zahărul, cartoful, care se folosește ca hrană pentru om, cum și pentru fabricarea spirtului, inul și cânepa, din ale căror fire se țese pânză trainică, rapița și floarea soarelui, din semințele cărora se scoate ulei.

4. Pășunile și fânețele naturale sunt întinse pe culmile munților și ale dealurilor. La șes, de când agricultura e mai căutată, au început să se împuțineze, luându-le locul fânețe cultivate de om, cu lucernă și trifoi.

5. Viile. Pe coastele însorite ale dealurilor avem întinse podgorii. În ultima vreme, cultura viței de vie a început să se întindă și la șes.

În ținutul Moldovei sunt vestite încă de pe vremea lui Ștefan cel Mare, viile dela Cotnari. Podgorii frumoase mai aflăm în părțile de miazăzi și răsărit ale acestui ținut.

În Muntenia sunt fruntașe viile dela Dealul Mare, iar în Oltenia, cele dela Drăgășani, de pe malul Oltului.

Vii multe și cu renume găsim în Banat și în mijlocul Transilvaniei, pe valea Târnavelor.

BOGĂȚIILE ANIMALE.

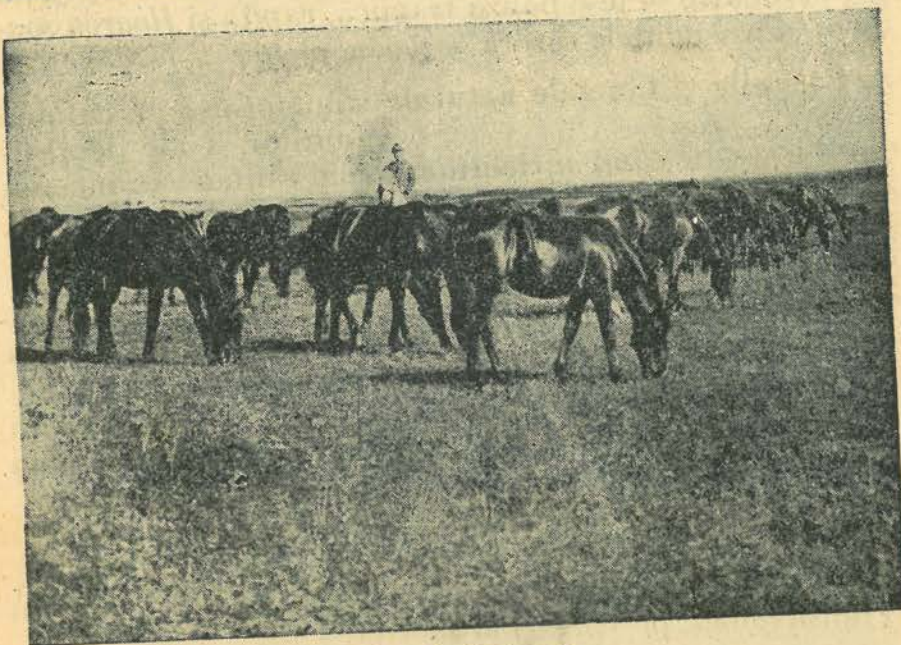
O altă avuție, tot așa de prețioasă ca și plantele, sunt animalele de tot soiul, ce mișună pe întreg pământul românesc.

1. Animalele domestice. Unele animale trăiesc singure. Pe altele însă le crește omul, pentru muncă, hrană și îmbrăcăminte. Acestea se numesc animale domestice.

În țara noastră, cea mai răspândită vită de muncă e *boul*.

În ținutul Banatului, țara Crișurilor și în Transilvania se cresc cele mai frumoase *vaci*.

Caii sunt foarte răspândiți în țara noastră. Cei de la munte sunt mărunți și pietroși, deprinși a urca pe potecile cele mai rele.

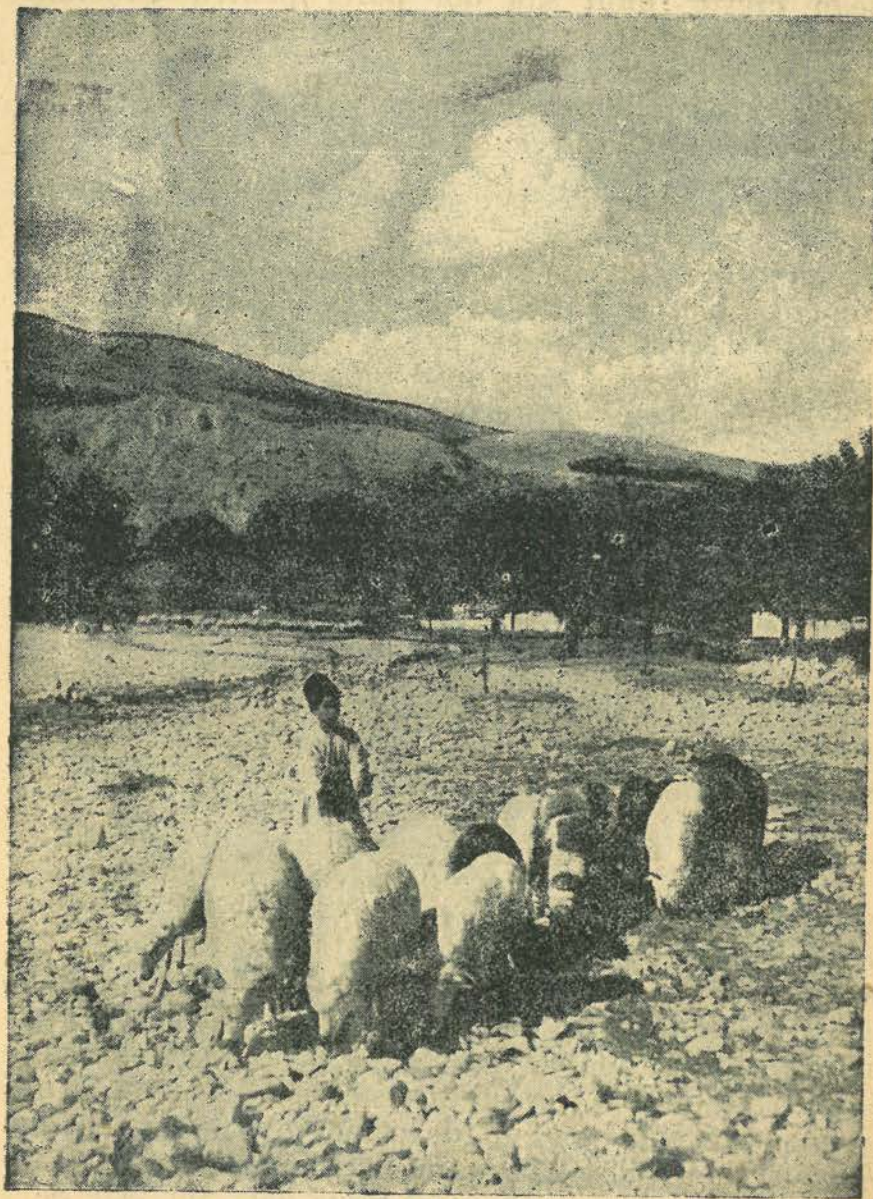

O herghelie de cai.

La șes și în deosebi spre Tisa și Nistru sunt cai mari, buni de călărie și căruță (Banat, Țara Crișurilor și Basarabia).

Oile sunt vitele cele mai iubite ale Românului. Locuitorii munților, din cele mai vechi timpuri, s'au sprijinit pe oi, mai mult decât pe orice alt animal. Imbrăcămintea lor de lână, cojoacele, căciulile și hrana întemeiată pe brânzeturi, i-au legat totdeauna de turmă.

Cele mai vestite oi pentru carne sunt cele din Dobrogea, unde pășunile au mai multă sare.

Copil cu oile pe prund.

Porcii sunt răspândiți pe tot cuprinsul țării. Fiecare sătean crește unul sau doi porci pentru Crăciun. Ei sunt mai prețuiți în Banat, Oltenia, Ardeal și în partea de miazănoapte a Moldovei.

Păsări se găsesc prin toate satele. În deosebi, se cresc foarte multe: găini, rațe, curci și găște.

2. Albinele. Încă de pe vremea Dacilor, pământul acestei țări a fost vestit prin mulțimea albinelor. Era atâta miere și ceară, în trecut, că până și birul țării, către Turci, se plătea în aceste produse.

Câtăva vreme, această ocupație se părăsise. Astăzi însă, albinăritul s'a răspândit din nou, fiindcă munca de prisăcar este ușoară și potrivită chiar pentru oamenii bătrâni.

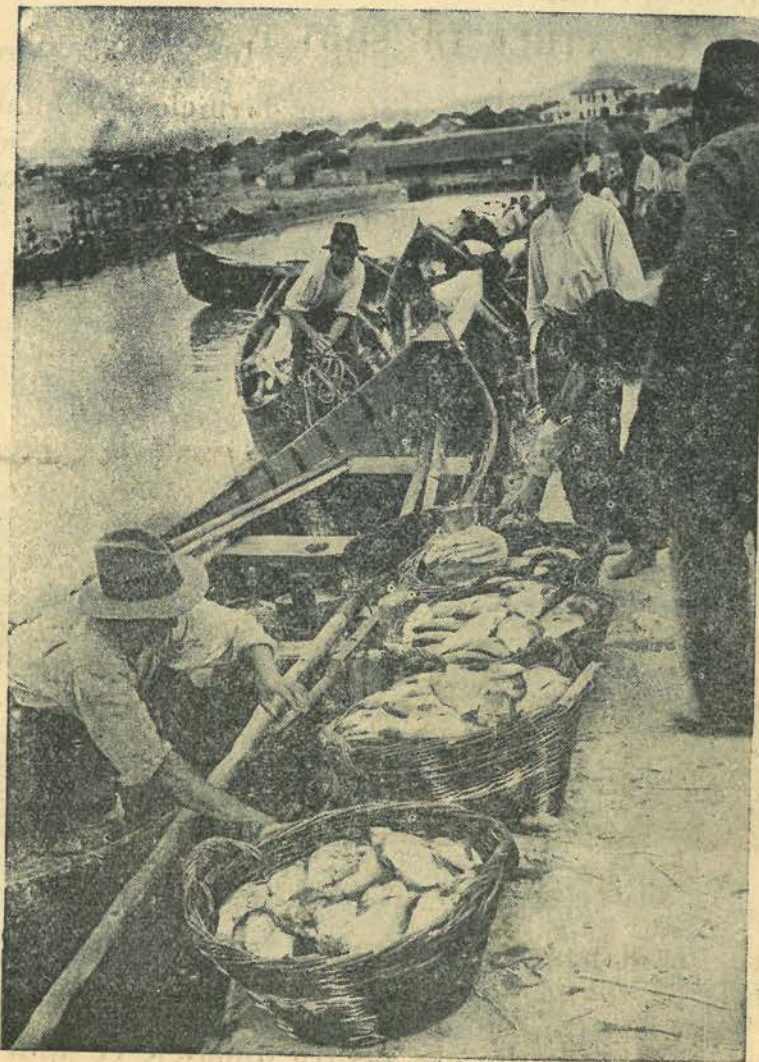
3. Viermele de mătase. Nu de multă vreme, creșterea viermilor de mătase era așa de răspândită în țara noastră, încât vindeam sămânța de gândaci și peste hotare.

Schimbarea portului femeilor a adus înapoi creșterea viermilor de mătase. Ținutul unde se produc cele mai multe gogoși de mătase e Banatul. Azi, statul a luat măsuri pentru încurajarea acestei frumoase și bănoase îndeletniciri.

4. Peștele. O bogăție de seamă aduce și pescuitul ce se face în *Mare, Dunăre* și mai ales în lacurile și bălțile din apropierea lor. În apele acestora se găsesc tot felul de pești: crapul, știuca, șalăul, somnul, nisetru, scrumbia ș. a., care îndeestulează populația țării. Uneori belșugul este așa de mare, încât trimitem și în alte țări. Pentru înmulțirea peștilor, în anumite timpuri ale anului, pescuitul este oprit. Ba în multe părți, peștii sunt crescuți de oameni, până se fac mai marișori și apoi li se dă drumul în apele întinse.

Crapul, cel mai răspândit pește dela noi, este de o mărime neîntâlnită în alte părți. Somnul de asemenea este destul de mare. Morunul se caută atât pentru carnea

lui cea gustoasă, cât și pentru prețuitele icre negre. Șalăul, cega și scrumbiile se găsesc din belșug. Prin

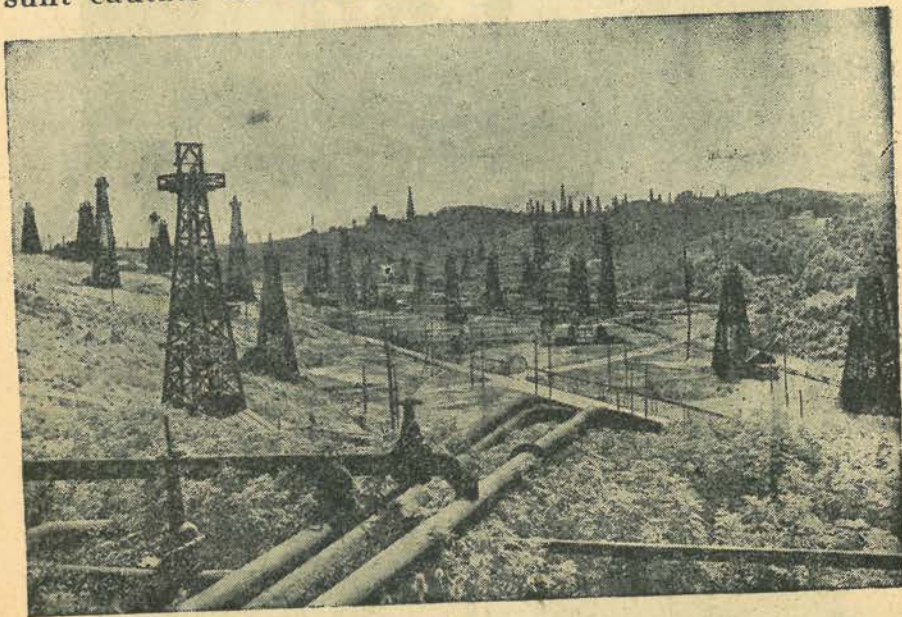

În apele României se găsesc tot felul de pești.

apele de munte trăiește un pește mai mic și foarte gustos, numit *păstrăv*.

BOGAȚIILE DE SUBT PĂMÂNT.

Pe lângă bogățiile risipite cu dărnicie de Dumnezeu pe fața pământului, încă din vremurile vechi s'au descoperit și sub pământ multe bunuri folositoare, care sunt căutate cu lăcomie de oameni. Aceste avuții as-

Mii de sonde scot păcură din pământul României.

cunse în adâncurile pământului sunt cunoscute sub numele de *avuții minerale*.

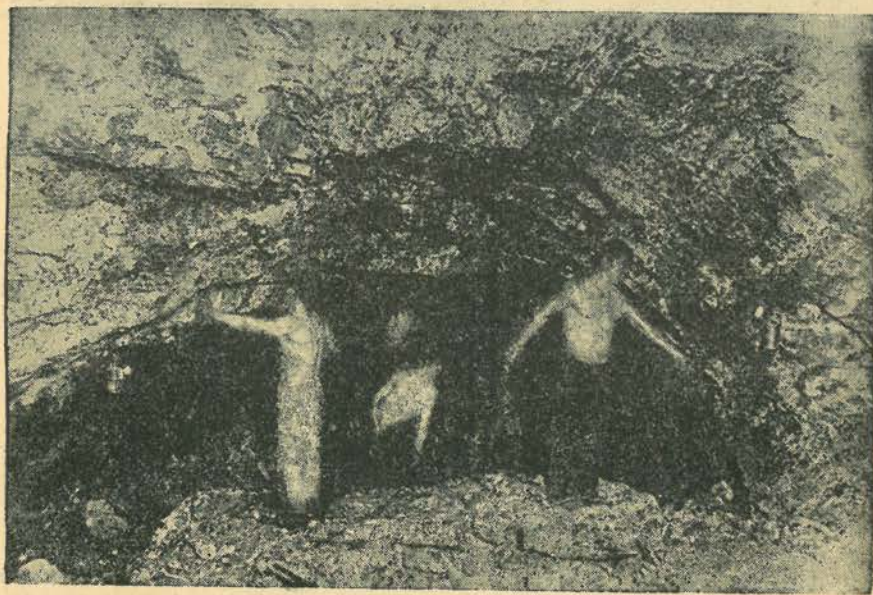
Țara noastră este dăruită din belșug și cu bogății de acestea. Unele din ele, pentru foloasele ce aduc sau pentru căutarea pe care o au, sunt râvnite de toți străinii.

1. **Petrolul.** Cea mai de seamă bogăție aflată sub pământul României este *petrolul* sau *păcura*. Despre el s'a dus vestea în toată lumea. Zăcă-

mintele de petrol se găsesc la poalele Carpaților, în chipul unui brâu, care pornește din Nordul Moldovei și înaintează până spre Oltenia.

Mii de sonde scot această neprețuită bogăție din regiunea Dâmbovița, de pe valea Prahovei, din Buzău și Bacău. După ce se scoate din pământ, petrolul este dus în niște fabrici, care îl prefac în tot felul de produse, mai ales benzina întrebuințată la motoare. Aceasta este dusă prin niște țevi îngropate în pământ, tocmai la Giurgiu sau la Constanța. Acolo, ea este încărcată în vapoare și trimisă în țările care duc lipsă.

2. **Cărbunii de pământ.** Tot pentru ars, dar mai ales la fabrici și mașinile de tren, se întrebuințează *cărbunii de pământ*, care se găsesc în

Cum se lucrează într'o mină de cărbuni.

multe părți, din regiunea deluroasă. Cei mai mulți se scot dela *Lupeni* și *Petroșani*, pe valea de sus a *Jiului*.

3. **Gazul metan.** În unele părți ale țării, mai ales acolo, de unde se scoate petrolul, iese din pământ un gaz, care arde producând căldură mare și lumină. Oamenii îl scot tot cu ajutorul sondeilor și îl întrebuințează la încălzit și luminat. El este mult mai ieftin decât lemnul și nu face fum, miros sau cenușă.

Acesta este *gazul metan*. El se scoate din regiunile cu petrol și din părțile de mijloc ale Transilvaniei.

4. **Sarea,** nelipsită din nicio gospodărie, se află de o parte și de alta a Carpaților, în așa de mare cantitate, încât, în această privință, țara noastră se înnumără

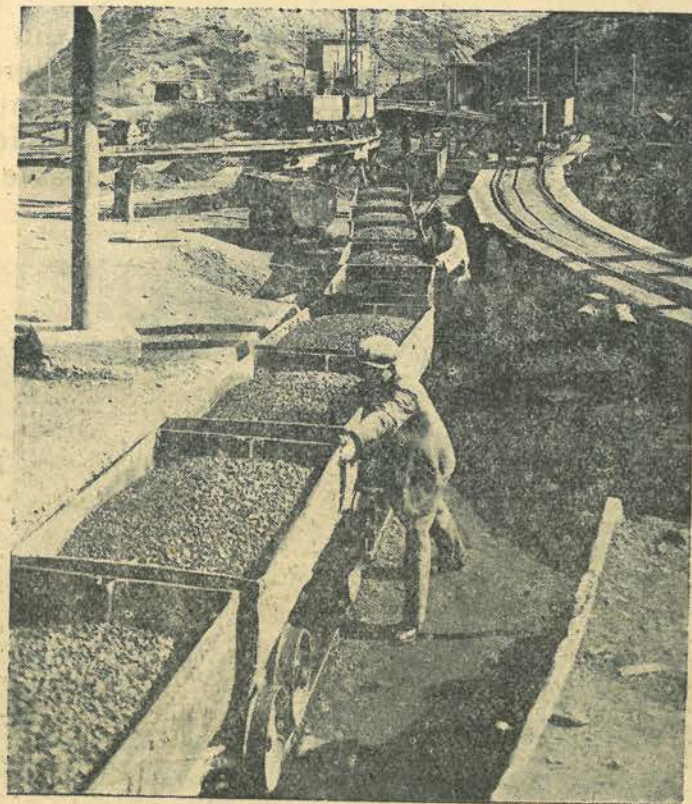

Scoaterea sării din ocuele dela Slănic-Prahova.

printre cele mai bogate din lume. Ea se găsește la mică adâncime, iar în unele locuri, stâncile de sare ies chiar la suprafață. Ocnele cele mai vestite, adică locurile de unde se scoate sarea, sunt la *Slănic*, în Muntenia, *Ocnele-Mari*, în Oltenia și *Târgu-Ocna*, în Moldova.

5. **Metalele.** Sub pământul țării noastre se găsesc multe feluri de metale, fie sub formă de minereu, fie în stare curată.

Cele mai prețioase sunt: *argintul* și *aurul*. Regiunea cea mai bogată în aur este aceea a munților *Apuseni*, de unde se scotea aur și pe vremea Dacilor, iar a doua

Vagonete de cărbuni de pământ, la Petroșani.

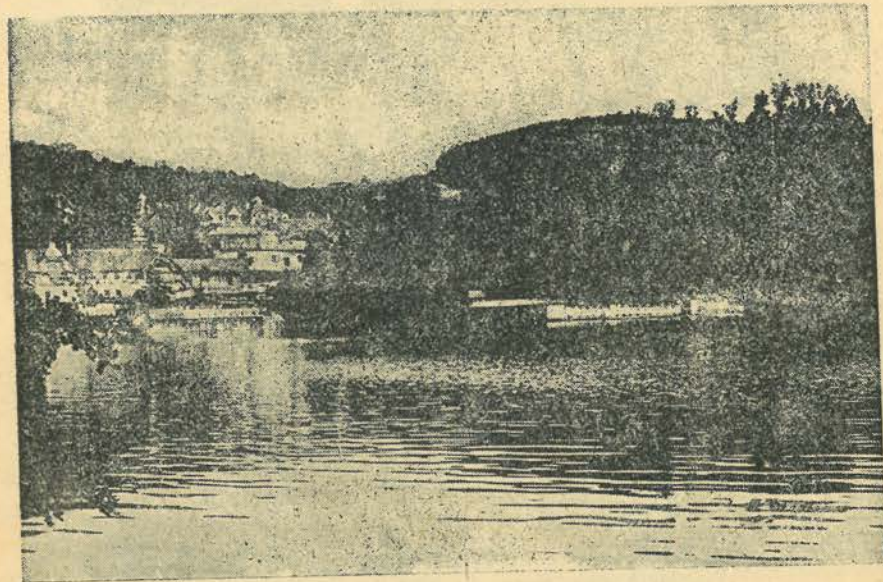
este în partea de miazănoapte a Transilvaniei, în munții *Rodnei* și prin împrejurimi.

Tot din aceste regiuni se scoate și *argintul*, care este cam de trei ori mai mult decât *aurul*.

Dintre celelalte metale, mai puțin prețioase, întâlnim mai mult *fierul* și *arama*. *Fierul*, care nu poate

lipsi din nicio întreprindere, se găsește prin părțile de mijloc ale Banatului sau în Transilvania de miazăzi. La Reșița, în Banat, se găsesc vestitele cuptoare pentru topirea minerului și alegerea fierului. În regiunile cu aur și în munții din Banat se mai găsesc: *aramă, plumb și zinc*. *Arama* se găsește și prin părțile de miazănoapte ale Dobrogei.

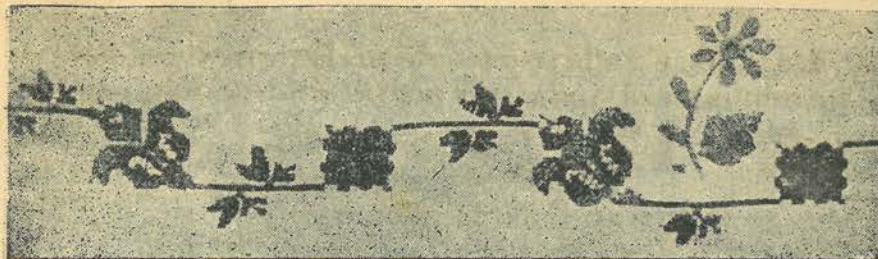
6. Cariere de piatră. În foarte multe locuri din țara noastră, dar mai ales în munții Măcinului, se găsește piatră bună de clădit. În munții Apuseni, Banat și Dobrogea se găsește chiar un fel de marmură albă sau colorată frumos, care este foarte căutată.

Sovata, localitate cu ape minerale.

7. Ape minerale. În afară de bogățiile arătate până aci, țara noastră este dăruită de Dumnezeu cu multe izvoare care au puterea de a tămădui boalele. Ele se zic *izvoare sau ape minerale*, fiindcă în apa lor se găsesc topite multe minerale, ca: sare, puicioasă și altele.

Unele din ele se beau, iar în altele se fac băi.

INDELETNICIRILE OAMENILOR DIN ROMANIA.

INDUSTRIA.

1. Indeletnicirile mai de seamă ale Românilor. Cei mai mulți Români se ocupă cu munca câmpului. De dimineață, până seara, din primăvară până toamna târziu, dealurile și câmpiile sunt pline de Români harnici, care frământă cu sârguință pământul, în căutarea pâinii. Cei dela munte cresc turme de vite sau taie lemne prin păduri, iar cei de lângă bălți și lacuri prind pește.

Orășenii muncesc în fabrici sau cumpără și vând fel de fel de mărfuri.

Alți oameni sunt funcționari, preoți, ofițeri, învățători și altele.

Fiecare trebuie să muncească pentru binele țării și al familiei sale.

2. Industria. Multe din bogățiile țării noastre, ca să aducă mai mult folos, trebuie prelucrate cu ajutorul uneltelor sau mașinilor.

Firele de cânepă și in trebuie țesute în războiu, grâul, ca să poată fi folosit ca hrană, se macină la moară și se preface în făină, lemnul, ca să poată fi întrebuințat, se preface în scânduri și așa mai departe.

Transformarea produselor naturale în lucruri de trebuință se numește industrie.

După locul unde se execută prefacerea și uneltele ce se întrebuintează, industria poartă diferite numiri.

3. **Industria casnică.** Cea mai veche și mai răspândită este industria casnică, adică lucrarea ce se face aproape în fiecare gospodărie, mai ales pentru dobândirea lucrurilor de îmbrăcăminte.

In fiecare casă, femeile țes pânză

Nu se află casă țărănească unde să nu găsești un războiu, pentru țesături de in, cânepă, bumbac, lână sau borangic. Costumele naționale din regiunea de munte sunt foarte frumoase. In unele părți se țes covoare, prețuite de toată lumea.

4. **Industria mică.** Alte lucruri mai mici, trebuincioase gospodăriilor țărănești, cum sunt vasele de lemn și lut, căruțele, hainele, încălțămintea ș. a. se pot lucra prin sate.

Mai pretutindenii găsim câte un meșter fierar, tâmplar, cismar sau croitor. In satele de munte, mulți oa-

Cu oalele la târg.

meni fac vase de lemn sau șindriță, pentru acoperit casele. Oamenii de pe lângă ape împletesc coșuri sau rogojini de papură, iar în alte părți se fac oale sau var. Mori mici cu motor sau mânate de apă se găsesc aproape în fiecare sat.

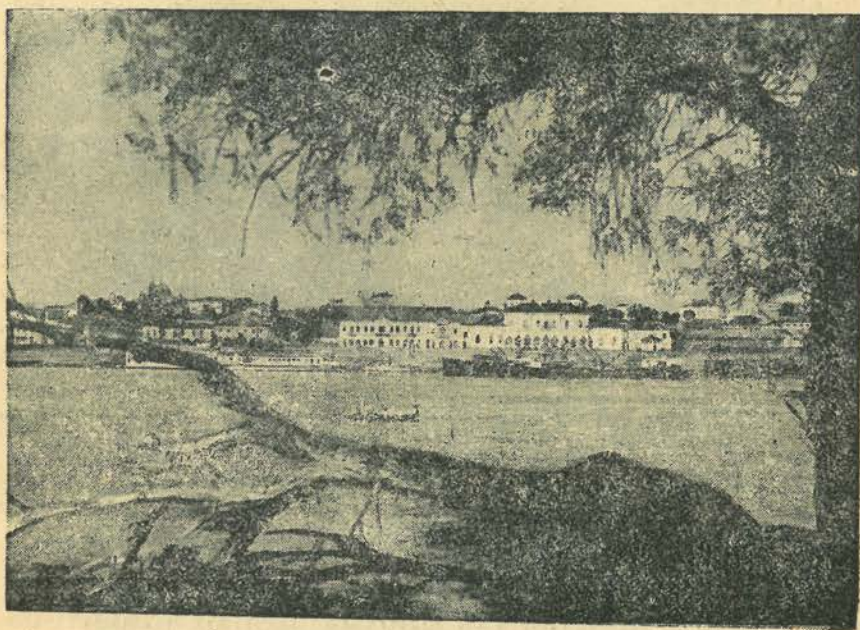
Omul harnic și cinstit poate câștiga frumoase palate prin satele noastre, de pe urma meșteșugurilor. Pe lângă câștigul lui, meseriașul harnic aduce și înflorirea țării.

FABRICILE ROMÂNIEI.

Industria mare.

Pe lângă atelierile mici, cu unelte puține și 3—4 lucrători, risipite prin sate și orașe, România are multe fabrici, cu mașinării complicate, care lucrează repede și bine.

Aici muncesc din zori și până în seară, sute de lucrători.

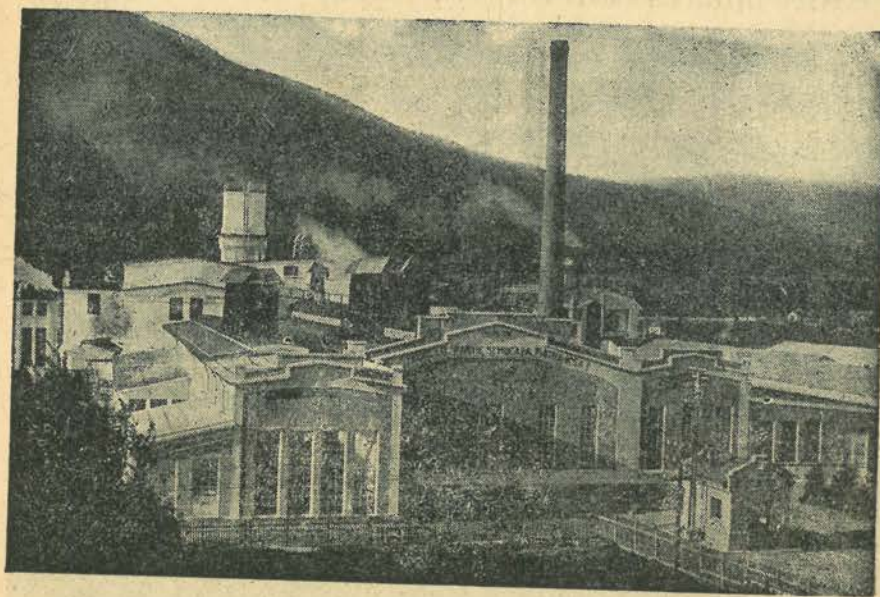
Orașul Brăila, pe malul Dunării.

Nu este nicio bogăție, pe care ne-a lăsat-o Dumnezeu, care să nu se poată transforma în fabricile noastre, în lucruri folositoare. În timpul din urmă, fabricile au luat o dezvoltare mare.

1. Industria morăritului. Mori mari și sistematice se găsesc aproape în fiecare oraș. Ele prefac cea mai mare parte din cerealele noas-

tre în făină. Morile cele mai mari se găsesc în orașele dela șes și prin porturi.

2. Industria lemnului. Într'o țară acoperită cu păduri, cum este țara noastră, lucrarea lemnului trebuie să ocupe un loc de cinste. Pentru transformarea butucilor în scânduri, întâlnim fierăstraie mănate de apă, iar șita, donițele și butoaiile se lucrează în ateliere așezate prin curțile oamenilor.

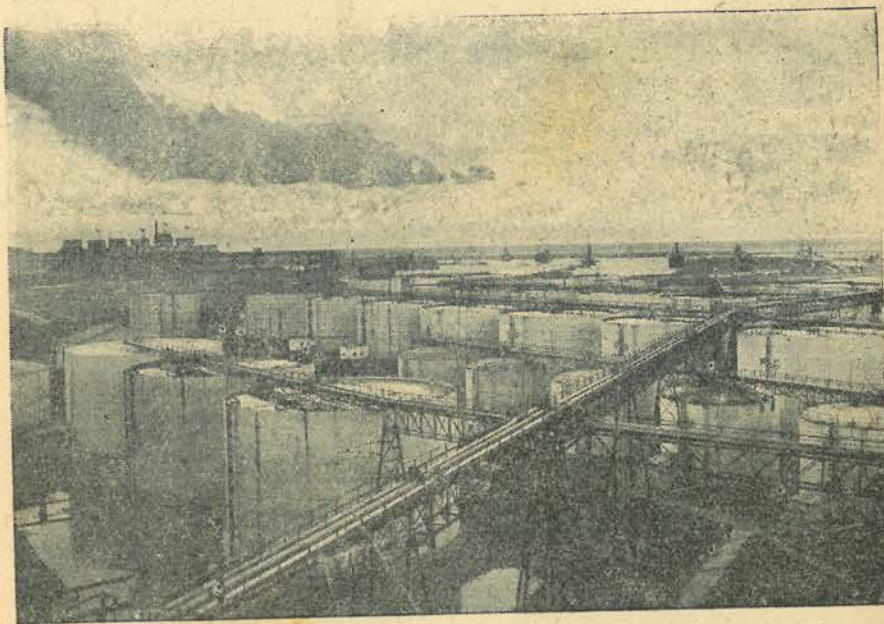
Fabrica de hârtie din orașul Piatra-Neamț.

Alături de acestea s'au făcut însă în timpul din urmă, fabrici uriașe, cu multe fierăstraie mănate de aburi, care spintecă zilnic butucii în scânduri de toate mărimile. Acestea sunt fabricile de cherestea, pe care le întâlnim în toate regiunile acoperite cu păduri de brad și mai ales pe valea Lotrului, Prahovei, Trotușului și Bistriței.

3. Industria hârtiei. În alte fabrici, din lemn se face hârtie de tot felul, dela mucava și cartoane, până la hârtia pentru cărți și caiete.

4. **Industria țesăturilor.** Firele de bumbac, in, cânepă și lână sunt prefăcute la anumite fabrici, în pânzeturi și ștofe, ciorapi, flanele sau postavuri. Cele mai vestite fabrici de felul acesta se găsesc la Sibiu, Brașov și Azuga în Prahova.

5. **Industria petrolului.** Nici petrolul nu poate fi întrebuințat, așa cum se scoate din pământ. Ca să se facă folositor, el este dus în niște fa-

Petrolul și produsele sale se păstrează în rezervoare.

abrici numite rafinării, care scot din el tot felul de produse, mai ales benzină și gaz de lampă.

Cele mai mari rafinării se găsesc la Ploiești și Câmpina. În afară de industriile arătate până acum, în România se mai găsesc fabrici de zahăr, bere, alcool, sticlă, ciment, tăbăcărie, pielărie ș. a.

Pentru prefacerea tuturor bogățiilor pe care ni

le-a dăruit Dumnezeu, încă mai avem nevoie de fabrici, iar pe cele înființate până acum trebuie să le luăm din mâna străinilor. Pentru aceasta trebuie să învățăm cu drag câte o meserie, căci meșteșugul este brătară de aur.

6. **Industria metalelor.** În fiecare gospodărie se găsesc o mulțime de lucruri de metal. Uneltele pentru munca câmpului, sculele atelierelor, șuruburile și șinele de căruță, cuiele, sârma și multe altele se lucrează în fabricile metalurgice. Acestea se găsesc mai ales acolo, unde se scoate minereul de fier și cărbunii. Fabrici pentru alesul fierului dintre celelalte substanțe, cu care se găsește amestecat în pământ, sunt în Banat, la Reșița și Anina și în partea de apus și miazăzi a Transilvaniei. Fabrici pentru transformarea fierului în unelte și mașini sunt în multe locuri.

COMERTUL SAU NEGOTUL

1. Ca să poată trăi, oamenii trebuie să se ajute și să stea în legătură unii cu alții.

Sătenii au nevoie de produsele ieșite din fabricile dela oraș, iar orașenii, de produsele ogoarelor și vitelor dela țară.

Omului dela munte îi trebuie cerealele care se fac la șes, iar cel de aici are nevoie de lemnul din pădurile munților.

Ca să poată trăi bine și unul și altul trebuie să schimbe produsele lor, spre a avea de toate.

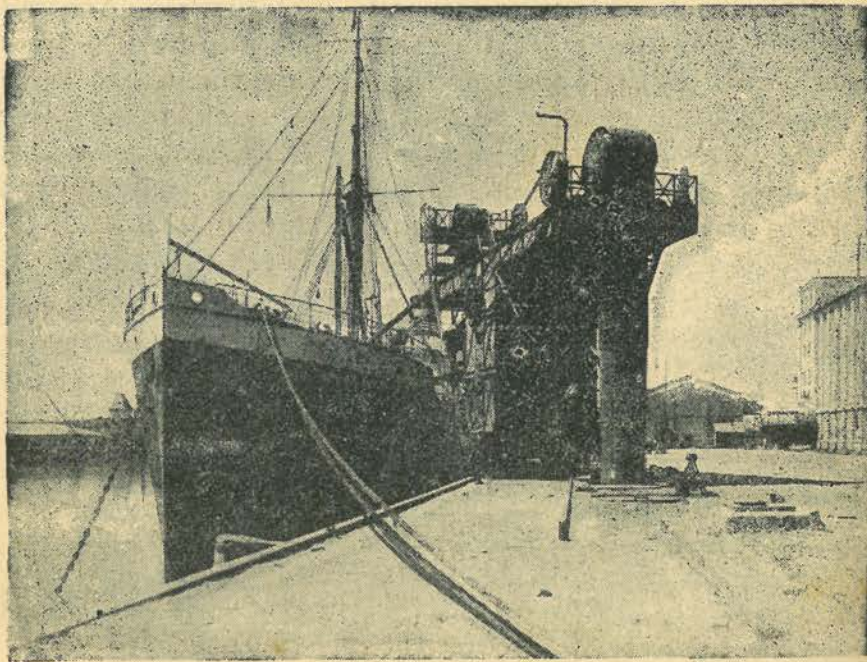
Schimbul bogățiilor, ce se face între locuitorii aceleiași țări, ba chiar și între locuitorii mai multor țări, se numește comerț sau negoț.

2. **Cum se face negoțul.** Odinioară, când drumurile nu erau așa de multe și felurite, comerțul se făcea mai mult prin târguri și bâlciuri. Ne-

gustorii încărcau mărfurile în căruțe acoperite cu coviltir și porneau cu ele prin sate.

La sărbători se adunau mai mulți la un loc, în satele mari sau pe lângă orașe. Aici năvăleau locuitorii de prin împrejurimi și-și cumpărau cele de trebuință pentru un an întreg.

Acum, înmulțindu-se drumurile, bălciurile și-au pierdut faima și rostul de odinioară. Astăzi comerțul se

Încărcarea vapoarelor în portul Galați.

face în prăvălii stabile, așezate prin sate și orașe și înțesate cu tot felul de mărfuri.

3. Comerțul cu alte țări. Deși țara noastră este înzestrată cu tot felul de bogății, avem câteodată nevoie și de produsele altor țări. Acestea, de asemenea, au nevoie de bogățiile noastre.

Comerțul ce se face cu alte țări se numește comerțul extern. Acesta se îngrijește să trimită peste hotare bogă-

țiile care ne prisosesc și să aducă de acolo, lucrurile trebuincioase, care nu se găsesc la noi.

Peste graniță vindem mai ales *produse petrolifere*, cereale, lemne și sare și aducem produse de prin regiunile calde, măslin, orez, bumbac, lămâi ș. a.

Țara noastră este foarte bogată și nu-i lipsește aproape nimic, din ceea ce trebuie neapărat pentru locuitorii ei.

De aceea, noi mai mult vindem decât cumpărăm dela alții.

CĂILE DE COMUNICAȚIE.

Ca să poată schimba între ei diferitele bogății, oamenii au nevoie de drumuri. Fără ele, comerțul n'ar putea lua ființă și nici nu s'ar desvolta. Pe drumuri se transportă mărfurile, se duc oamenii dela un loc la altul, unde au nevoie și se răspândesc veștile. Cu cât drumurile sunt mai multe și mai bune, cu atât traiul este mai lesnicios. Căile de comunicație sunt de trei feluri: *Căi de uscat, de apă și căi aeriene.*

1. Căile de uscat, la rândul lor, sunt iarăși de trei feluri: drumuri, șosele și căi ferate.

Drumurile sunt de obicei înguste și nepietruite. Ele leagă satele unele de altele.

Șoselele sunt mai late, așternute cu prundiș ori piatră sfărâmată, ca să nu se facă noroiu pe vreme de ploaie. Mai avem și câteva șosele asfaltate, care merg dela o margine la alta a țării, având legătură și peste hotare. Pe ele automobilele aleargă în voie.

Căile ferate sunt tot drumuri pietruite, dar care au în lungul lor, două șine de fier, înțepenite între ele cu traverse de stejar. Pe acestea aleargă zi și noapte trenuri de călători și marfă.

Căile ferate împânzesc tot cuprinsul țării, iar la margine au legături și cu țările vecine.

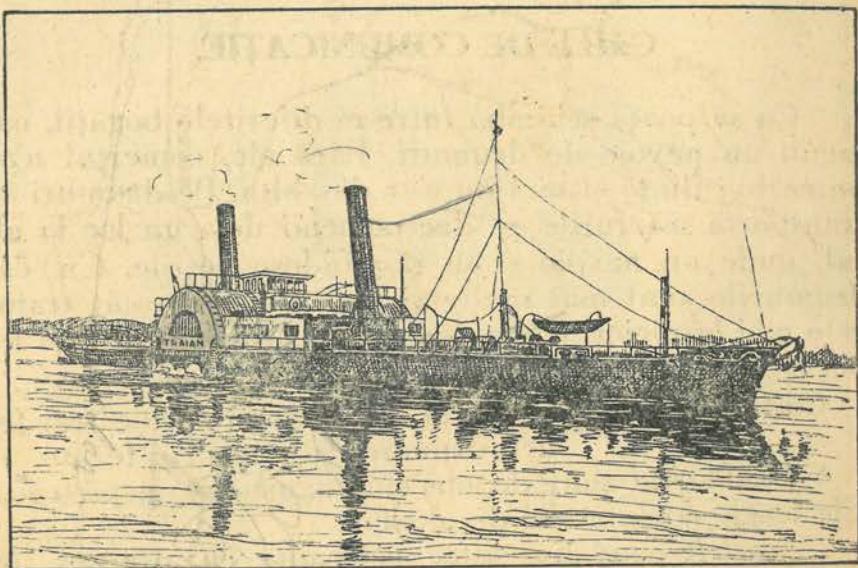
Din București, capitala țării, pleacă o cale fe-

rată de-a-lungul Munteniei, Olteniei și Banatului, spre Jugo-Slavia.

Alta trece pe Valea Prahovei, în Transilvania. Din ea se desfac trei ramuri care merg spre Ungaria.

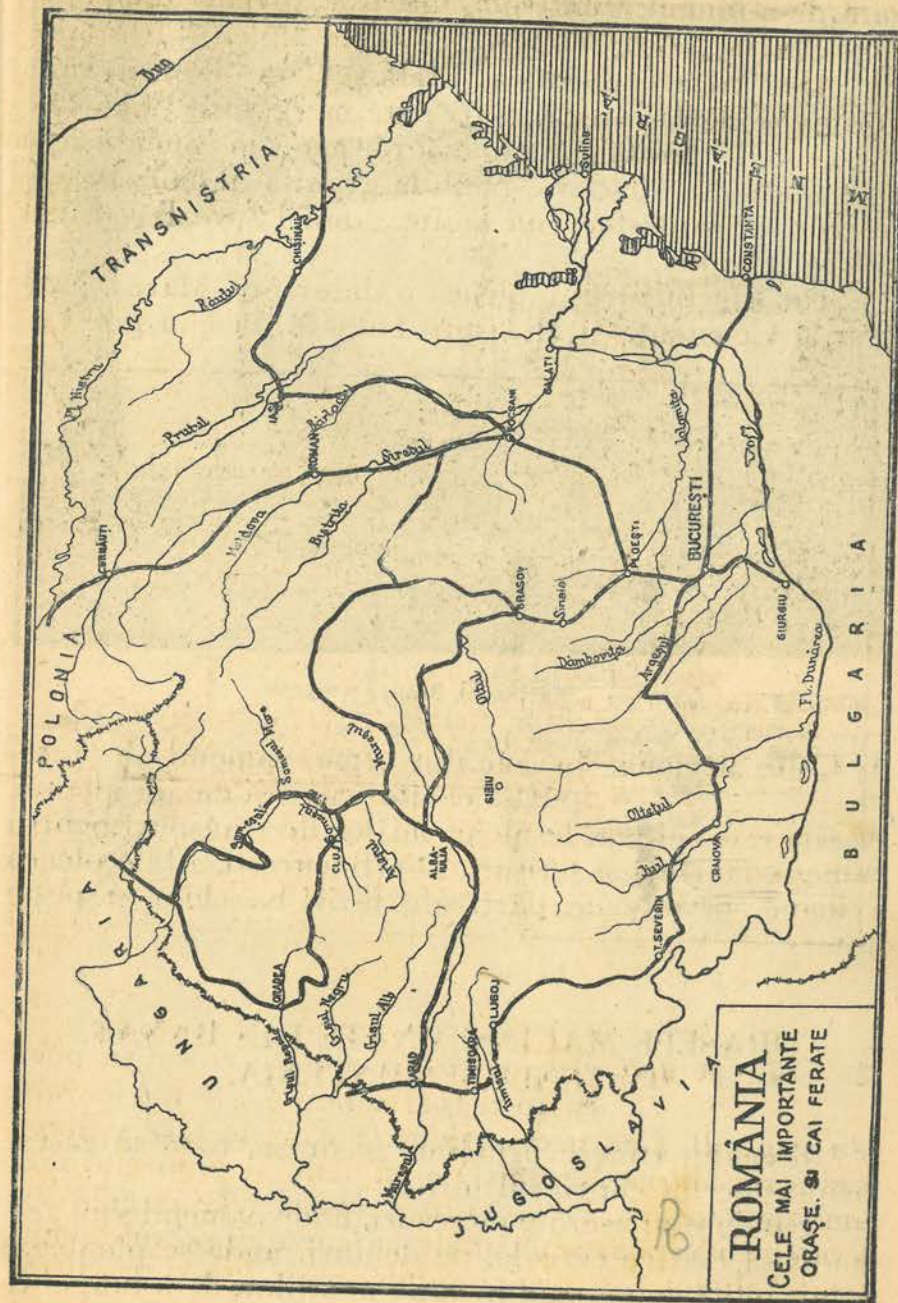
O linie ferată însemnată pleacă din București și străbate toată Moldova, până la granița de mieznoapte. Din ea se desfac mai multe ramuri spre Basarabia și Transilvania.

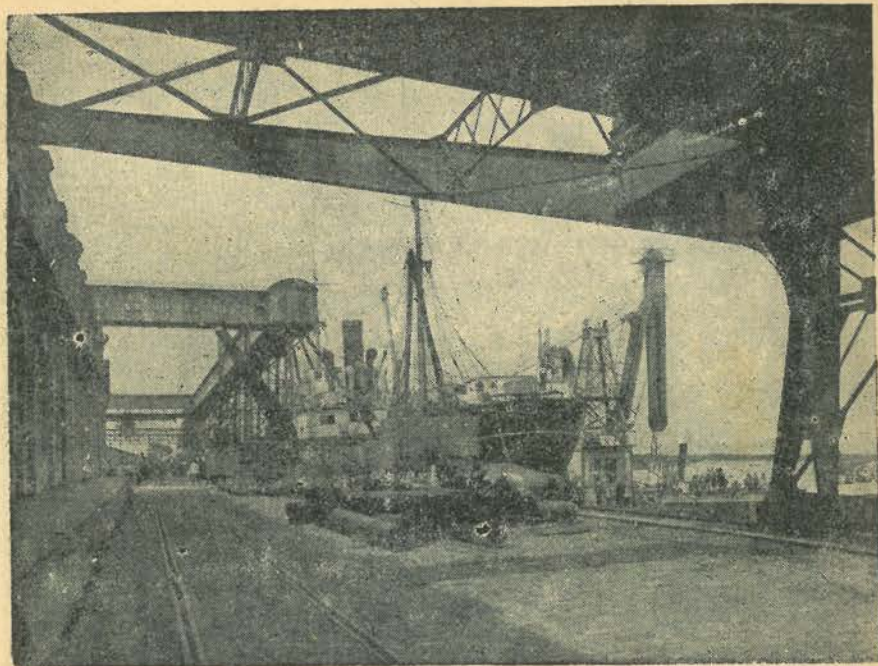
Tot din București pleacă o linie spre Marea Neagră, la Constanța și alta spre Dunăre, la Giurgiu.

Un vapor pe Dunăre.

2. Căile pe apă. Pe apa mării și a fluviilor se poate călători foarte bine cu barca, corabia sau vaporul. Cea mai însemnată cale de apă a României este Marea Neagră. Pe valurile ei plutesc o mulțime de vapoare. Pe Dunăre, de asemenea, circulă ziua și noaptea vapoare încărcate cu cereale, petrol, lemne, sare și altele. Vaporașe mai mici pot pluti și pe Nistru, Prut, Siret, Olt și Mureș.

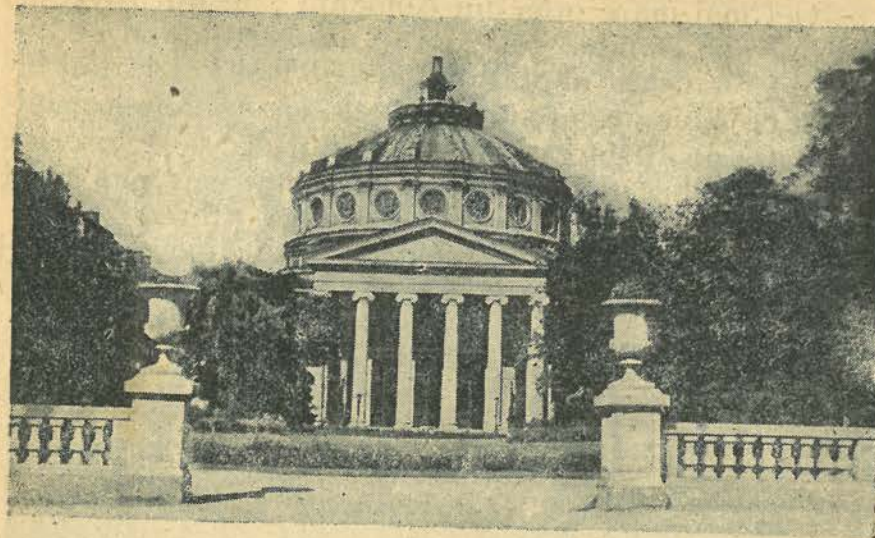
In portul Brăila.

3. **Căile aeriene.** In cele din urmă, oamenii au început să călătorească și cu aeroplanul. Acesta este cel mai lesnicios mijloc de transport pentru oameni, mărfuri și scrisori. Din București, zilnic pleacă avioane, în diferite părți ale țării, ba chiar și peste hotar.

ORAȘELE MAI INSEMNAȚE DIN BANAT, OLTENIA ȘI MUNTENIA.

Românii trăiesc prin sate și orașe, care se găsesc risipite pe tot cuprinsul țării.

Satele sunt așezate pe șesuri, unde oamenii s'au grămădit să cultive cereale, pe dealuri, unde se plantează pomi și viță de vie sau în văile munților, de-a-lungul fi-
relor de apă.

Ateneul Român, în București.

Orașele s'au așezat la răspântia marilor drumuri sau în locuri cu mai multe bogății.

București - Arcul de Triumf.

Arcul de triumf, poarta prin care trec învingătorii.

Cel mai mare oraș din România este **București**, așezat pe apa Dâmboviței. Aici își au reședința M. S. Regele și Conducătorul Statului, miniștrii și Patriarhul bisericii creștine ortodoxe. De aceea, el se numește capitala țării. În București sunt tot felul de școli, biserici, grădini publice și fabrici. Tot aici sunt cele mai mari prăvălii din țară, în care se face comerț întins.

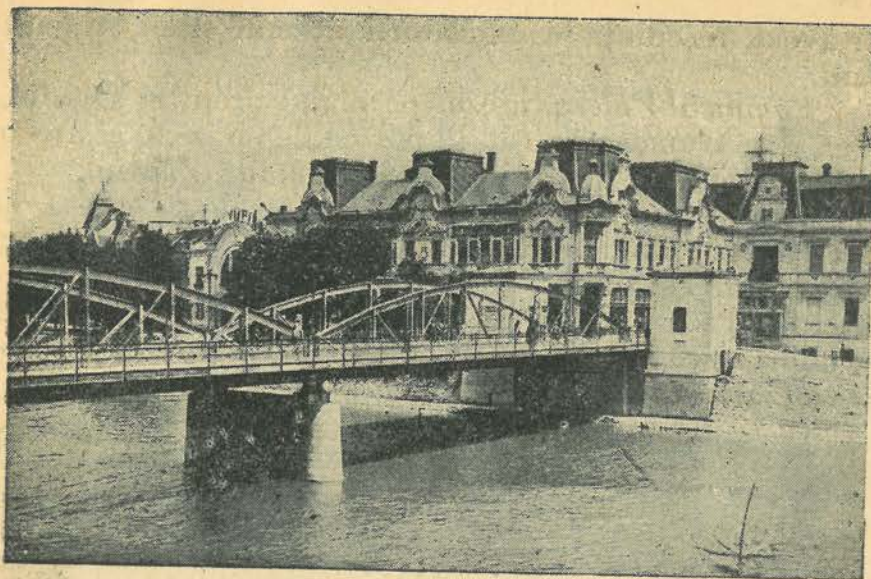
Timișoara, așezat pe malurile râului *Bega*, este cel

Timișoara cel mai mare oraș din Banat.

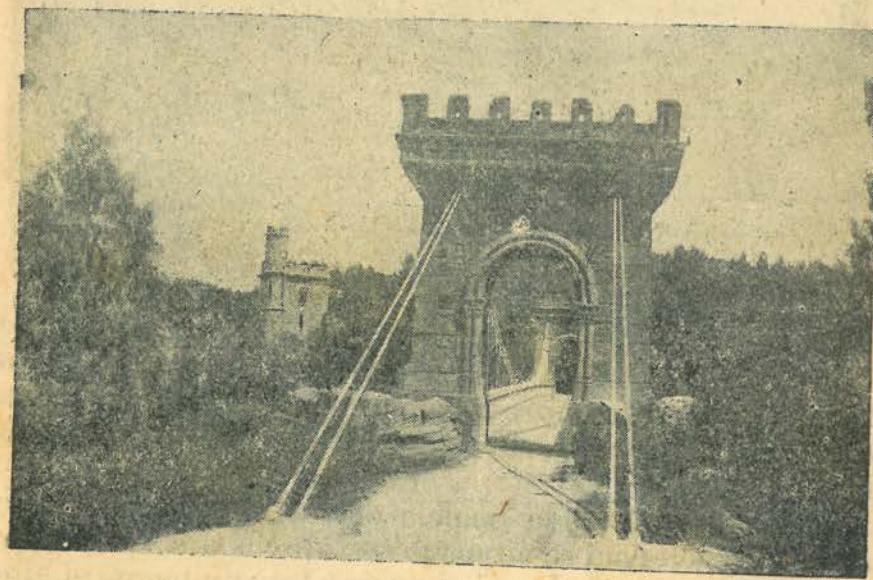
mai frumos și mai populat oraș din Banat. Tot în acel ținut se găsește *Lugoj*, oraș curat românesc și *Mehadia*, vestită pentru apele sale minerale.

Turnu-Severin se află pe malul Dunării, în Oltenia. Aici a pus pentru prima dată piciorul Domnitorul Carol I. când a venit în țară, la 8 Mai 1866. Tot aici se găsesc rămășițele unui pod vechiu de piatră, pe care a trecut împăratul Traian, când s'a luptat cu Dacii. Turnu-Severin este port la Dunăre și are o fabrică mare, în care se construiesc și se repară vapoare.

Lugoj, un oraș în Banat.

Craiova este așezat pe râul Jiu, în părțile de câmpie. E cel mai mare oraș al Olteniei. Pe vremuri, aici

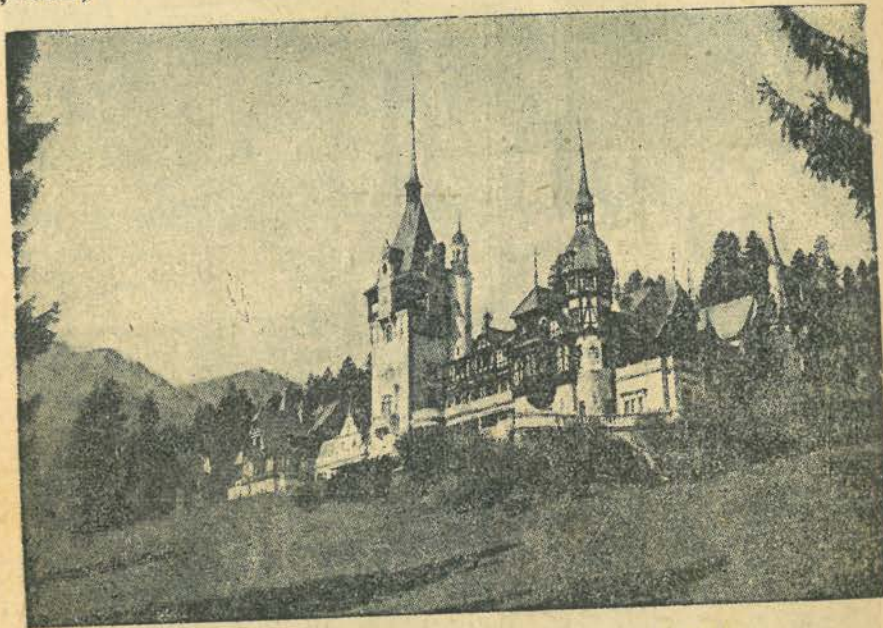

Vedere din Parcul «Bibescu», din Craiova.

își aveau reședința conducătorii acestui ținut, numiți bani.

Râmnicul-Vâlcea, așezat pe malul drept al Oltului, e un oraș frumos și curat. În partea de miazăzi, el are o grădină publică foarte frumoasă, numită *Zăvoiul*.

Orașul *Câmpulung* se întinde pe o vale răcoroasă, la poalele munților, în Muntenia. Prin orașul *Câmpulung* curge râul *Târgului*, care îl înveselește cu undele sale. Aici fiind aer curat și sănătos, vara vine multă lume să se odihnească. În vremea de demult, la *Câmpulung* era reședință domnească.

Castelul Peleș, vestit pentru frumusețea lui.

Giurgiu și *Brăila* sunt două orașe mari, așezate pe Dunăre. În ele se opresc vapoare și corăbii, care descarcă și încarcă diferite mărfuri. Aceste orașe se numesc *porturi*.

Ploiești, așezat la poalele dealurilor Munteniei, are multe fabrici. Aici se aduce petrolul scos din localitățile vecine, spre a se desface în benzină, gaz de lampă și alte produse.

Mai spre miazănoapte, pe valea Prahovei, se află frumosul orașel *Sinaia*, reședința de vară a M. S. Regelui. Aci, pe un platou al munților *Bucegi*, se înalță *Castelul Peleș*, vestit pentru frumusețea lui.

CELE MAI MARI ORAȘE DIN DOBROGEA, MOLDOVA ȘI TRANSILVANIA.

Pe malul Mării Negre, în Dobrogea se află un oraș foarte mare numit *Constanța*. Aci sosesc corăbii și va-

Constanța, port la Marea Neagră.

poare din multe părți ale lumii, încărcate cu tot felul de mărfuri. La întoarcere duc cu ele bogățiile țării noastre.

Pe țărmul Mării sunt niște ziduri uriașe de piatră, care înfrânează valurile înfuriate.

Vara vine multă lume să facă băi aici sau în lacul Techirghiol, din apropiere.

Mai la Nord, tot pe malul Mării Negre, lângă brațul din mijloc al Dunării se află orașelul *Sulina*, unde se opresc de asemenea vapoarele.

În partea de miazăzi a Moldovei, acolo unde cotește Dunărea spre răsărit, se află portul *Galați*. Zilnic se încarcă aici scânduri și cereale.

Iași se întinde pe coastele a două dealuri. El a fost

Statuia lui Alexandru Ioan Cuza, în mijlocul orașului Iași.

pe vremuri capitala Moldovei. Imprejurimile Iașului sunt foarte frumoase, el fiind înconjurat de dealuri acoperite cu livezi și vii.

În Iași sunt tot felul de școli și multe biserici. Cea mai frumoasă dintre ele este biserica Trei-Ierarhi, zidită de Vasile Lupu. Ea se apropie, în frumusețe, de mănăstirea Curtea de Argeș.

În orașul Iași se găsește statuia lui Ștefan cel Mare și a lui Alexandru Ioan Cuza.

Chișinău a fost un oraș mare și frumos, înconjurat de dealuri. În vara anului 1941, el a fost în mare parte distrus de armatele bolșevice, care ne cotropiseră Basarabia.

Chișinău. Statuia lui Ștefan cel Mare.

Cernăuți, cel mai mare oraș al Bucovinei, a avut de asemenea mult de suferit din cauza năvălitorilor. În acest oraș se află un frumos palat, în care stă Mitropolitul.

Cernăuți, cel mai mare oraș din Bucovina.

Români din părțile Sibiului.

În partea de apus și mieznoapte a Carpaților se găsesc următoarele orașe mai mari:

Sibiu, oraș mare și frumos, e așezat în apropiere de intrarea Oltului în Carpații de Miazăzi. În Sibiu se află o Mitropolie românească și un muzeu cu tot felul de lucruri vechi și frumoase.

Brașov este un oraș așezat într-o poziție minunată, chiar la poalele munților. Atât vara, cât și iarna, el este foarte căutat pentru frumusețea și aerul său curat.

În Brașov se găsesc o mulțime de fabrici, între care și una de avioane.

Arad, așezat în plină câmpie, pe malul drept al Mureșului, e unul din cele mai vechi orașe românești.

Clujul și *Oradea* sunt două orașe din Transilvania, ocupate acum de Unguri. În ele am avut tot felul de școli românești, chiar pentru învățăturile cele mai înalte.

Bisericele românești din Cluj și Oradea sunt adevărate podoabe, cu care ne putem mândri.

NEAMUL ȘI ȚARA MEA.

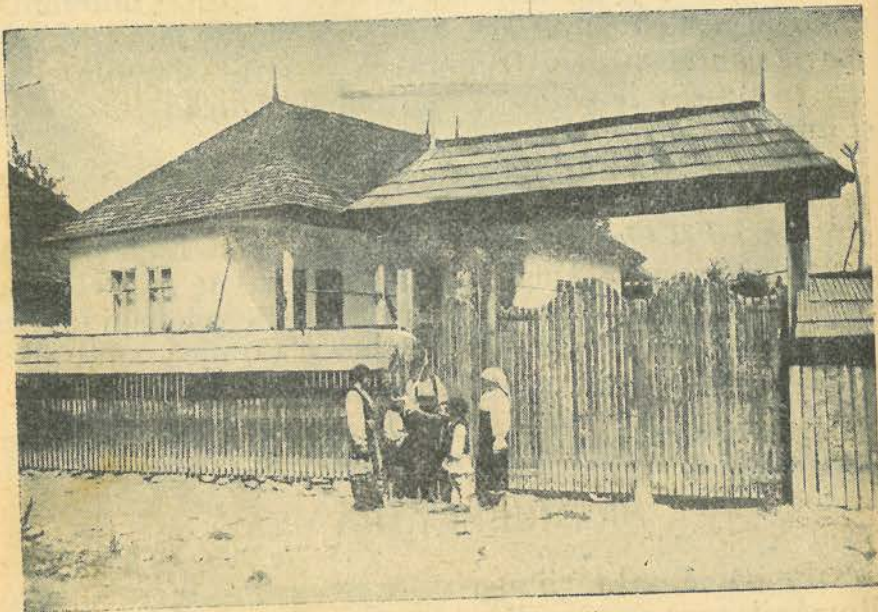
Pe pământul țării noastre trăiesc din vremuri vechi Români, care se trag din două neamuri vestite, Dacii și Romanii. Cu toate necazurile ce s'au abătut asupra lor, ei au păstrat neschimbate limba, credința și obiceiurile din bătrâni.

Dela o margine la alta a țării se aude aceiași frumoasă limbă românească, iar doina, cântecul nostru drag, răsună la fel pe toate plaiurile românești.

Românul e ager la minte, bun la suflet, cumpătat la vorbă și primitiv de oaspeți. Înțelepciunea lui e cunoscută de toți, iar cântecele, lucrul mâinilor și portul său au uimit pe mulți străini care au călătorit pe aici.

La necaz ca și la bucurie, Români se roagă lui Dumnezeu, după rânduiala lăsată de Iisus Hristos. Ei sunt creștini ortodocși. Pământul pe care trăim astăzi a fost al

nostru întotdeauna și l-am primit moștenire dela strămoși. În el sunt îngropați înaintașii noștri și nu se află nicio palmă de țărână care să nu fie amestecată cu sângele vitejilor care l-au apărat. Tot aici am văzut și noi lumina soarelui, întâia oară. Pământul dintre Nistru și

Casă țărănească din județul Mușcel.

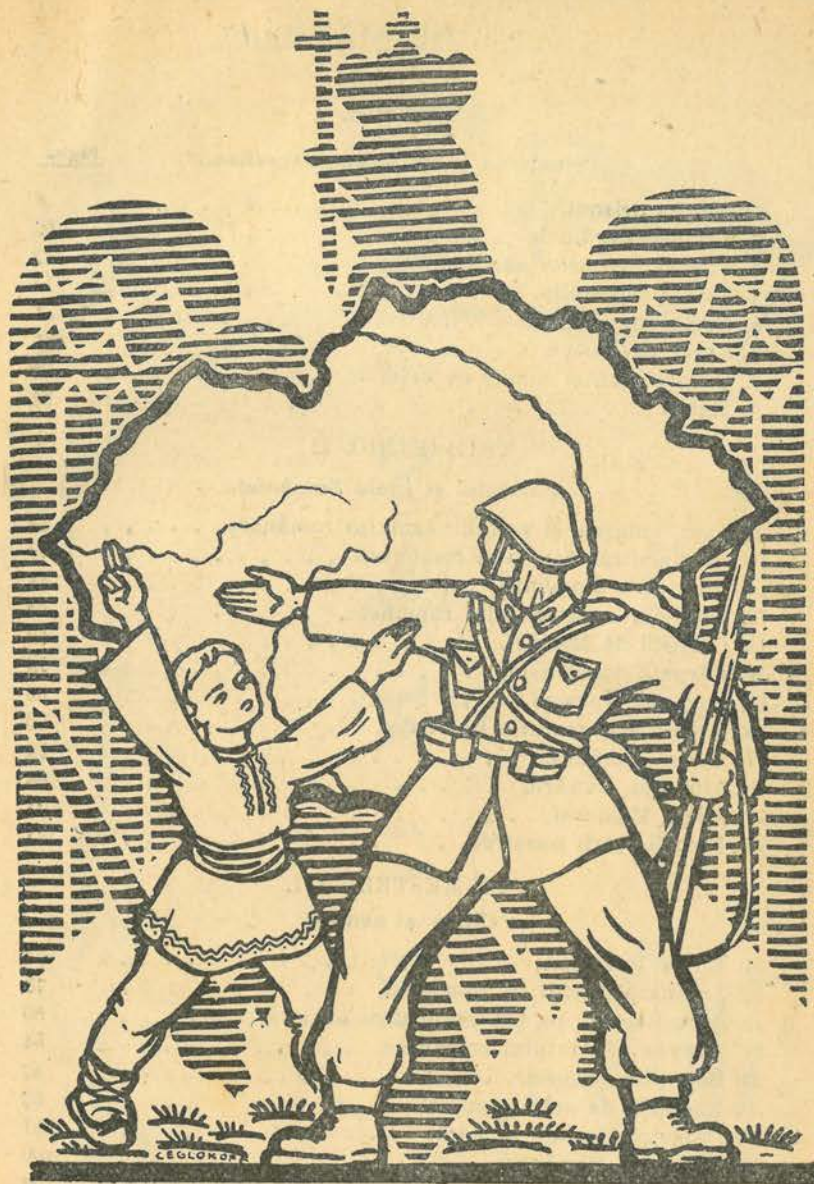
Tisa, Dunăre și Carpații de Miazănoapte e tot ce avem mai scump pe lume. e PATRIA NOASTRA.

Ea este condusă de M. S. Regele Mihai I, ajutat de Mareșalul Ion Antonescu.

Sub cârmuirea lor înțeleaptă și dreaptă, Neamul și Țara Românească vor înflori mereu.

Patria este pentru fiecare din noi o adevărată icoană.

Nicăiri nu se găsesc păduri mai frumoase și ape mai limpezi, livezi mai roditoare și lanuri mai mândre ca la noi. Pentru acest pământ se luptă astăzi frații și părinții noștri și tot pentru el ne vom lupta și noi când vom fi mari.

Tara mea cu ape limpezi,
Care curg cântând mereu,

Eu sunt mic, dar pentru ține,
Ce n'ași da, să lupt și eu!

TABLA DE MATERIE.

TRIMESTRUL I.

Orientarea și noțiunile geografice.

	<u>Pagina</u>
1. Despre orizont.	9
2. Punctele cardinale.	10
3. Aflarea punctelor cardinale.	12
4. Fața pământului.	14
5. Apele curgătoare.	21
6. Apele stătătoare.	25
7. Despre plan și semne de învoială.	26
8. Harta.	33

TRIMESTRUL II.

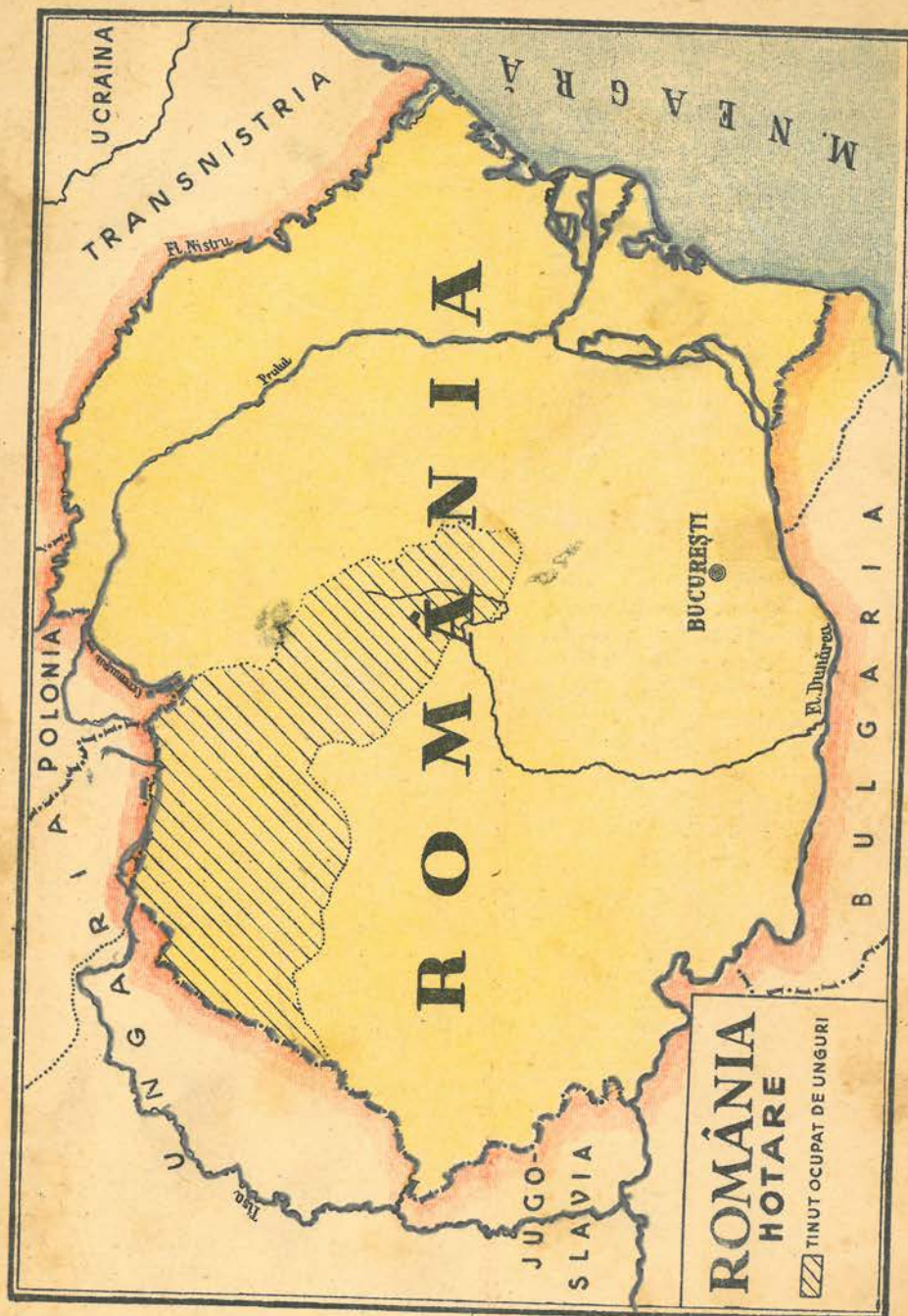
Pământul și apele României.

9. Țara, hotarele și vecinii neamului românesc.	34
10. Răspândirea neamului românesc.	39
11. Ținuturile României.	41
12. Infățișarea pământului românesc.	44
13. Carpații de Miazăzi.	49
14. Carpații Răsăriteni.	52
15. Carpații Apuseni.	55
16. Dealurile și șesurile României.	56
17. Apele României.	58
18. Afluenții Dunării.	64
19. Apele Moldovei.	67
20. Lacurile țării noastre.	71

TRIMESTRUL III.

Clima și avuțiile.

21. Clima României.	73
22. Lumea plantelor în România.	76
23. Animalele de pe pământul țării noastre.	80
24. Avuțiile pământului românesc.	84
25. Bogățiile animale.	87
26. Bogățiile de sub pământ.	92
27. Industria casnică și mică.	97
28. Fabricile României.	100
29. Comerțul și negoțul.	103
30. Căile de comunicație.	105
31. Orașele mai însemnate din Banat, Oltenia și Muntenia.	103
32. Orașele mai mari din Dobrogea, Moldova și Transilvania.	113
33. Țara mea.	117

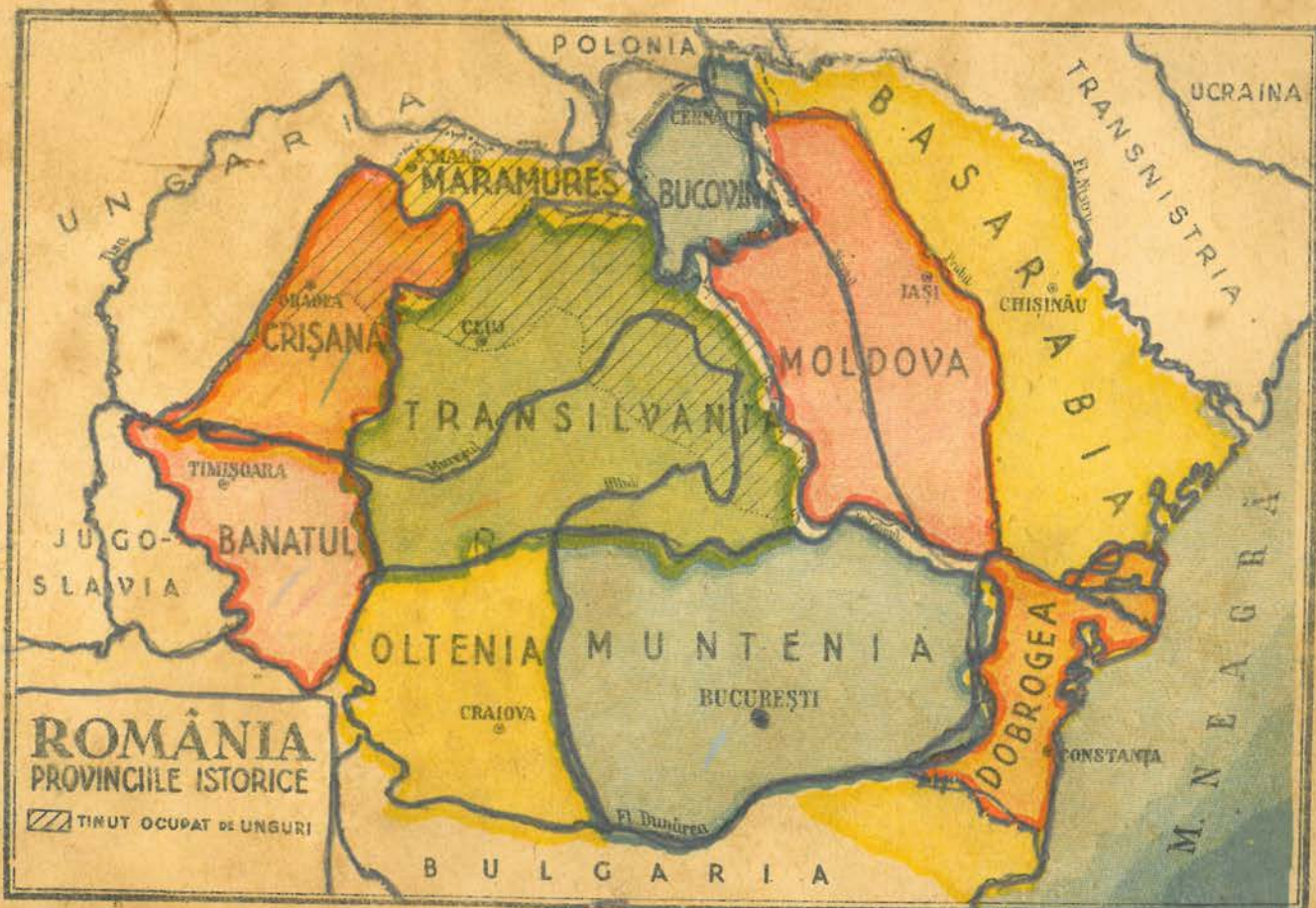
RĂSPÂNDIREA ROMÂNILOR

LEGENDA

- Români
- Români și populație de altă origină

**ROMÂNII
DIN
PENINSULA BALCANICĂ**

PREȚUL LEI 40